

Tomáš Kempenský

NASLEDOVANIE KRISTA

Spolok svätého Vojtecha
Trnava

Predhovor

„Nasledovanie Krista“ od augustiánskeho mnicha tomáša Kempenského je po Svätom písme najrozšírenejšia kniha svetovej literatúry. Z latinskej pôvodiny ju preložili do mnohých jazykov a dodnes každoročne vychádzajú nové vydania.

Autor napísal knihu pre rehoľníkov, a preto všetko možno doslovne uplatniť len v rehoľnom stave. No väčšina výrokov a pozorovaní ja každodennému životu taká blízka, že každý kresťan v nej nájde užitočné poučenie a povzbudenie pre život.

Fontenelle označil „Nasledovanie“ za „Najlepšiu knihu, akú kedy ľudská ruka napísala“. Leibnitz ju považoval za jedno z najvynikajúcejších diel a šťastným nazval každého, ktorý ju nielen číta, ale podľa nej aj usporadúva svoj život.

Svätý Ignác z Loyoly čítal denne dve kapitoly „Nasledovania“. Podľa jeho biografa P. Ribadeneiru duch tejto knihy ho prenikol tak hlboko, že jeho život bol odrazom v nej uvedených pravidiel. – Svätý Bellarmin sa vyslovil, že od mladosti často čítaval túto knihu a až do jeho vysokého veku bola jeho každodenným čítaním.

Autor čerpá svoje myšlienky z večného prameňa – zo Svätého písma, čím zdôrazňuje liturgiu, s ktorou bol každodenne spojený. Tým si možno vysvetliť silu a nadčasovosť tohto diela, ktoré nestratilo svoju aktuálnosť. Najmä dnes, keď novodobá zbožnosť má predovšetkým liturgický ráz.

V zhone dnešného sveta mnohí kresťania sa už nevedia osobne zhovárať s bohom, modliť sa svojím spôsobom. „Nasledovanie Krista“ na základe biblických textov im môže veľmi pomôcť prísť znovu do rozhovoru s Bohom, naučiť ich modliť sa. Takto uchráni kresťana pred nebezpečenstvom, že prepadne masovosti a bezduchosti doby. Privedie ho znovu k sebe a naučí ho sústrediť sa na podstatu svojho ľudského bytia.

Tomáš Kempenský (1379/80 - 1471), askéta a mystik, napísal viacero náboženských diel. Najznámejšie je „Štvoro kníh o nasledovaní Krista“, - V najnovšom čase historické bádanie vyslovilo pochyby o jeho autorstve „Nasledovania“. to však nie je podstatné. Účinok a rozšírenie tohto diela nijako netrpí tým, či ho napísal ten alebo onen, a či viacej autorov.

Ústav svätého Cyrila a Metoda v Ríme na žiadosť mnohých sa rozhodol znovu vydať „Nasledovanie Krista“ so želaním, aby toto dielo pomohlo slovenským kresťanom odpútať sa od každodenného zhonu a znovu nájsť kráľovskú cestu kríža k tomu, ktorý jediný je „Cesta, Pravda a Život“.

Vydavateľstvo

OBSAH

<i>Nasledovanie Krista</i>	1	PÄTNÁSTA KAPITOLA	13
PREDHOVOR	1	<i>KONAŤ VŠETKO Z LÁSKY</i>	13
OBSAH	2	ŠESTNÁSTA KAPITOLA	13
PRVÁ KNIHA	6	<i>ZNÁŠAJ NEDOKONALOSTI INÝCH LUDÍ</i>	14
<i>UŽITOČNÉ NAPOMENUTIA</i>	6	SEDEMNÁSTA KAPITOLA	14
<i>PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT</i>	6	<i>O REHOLNOM ŽIVOTE</i>	14
PRVÁ KAPITOLA	7	OSEMŇASTA KAPITOLA	14
<i>O NASLEDOVANÍ KRISTA A O POHRDANÍ</i>	7	<i>PRÍKLADY SVÄTÝCH OTCOV</i>	14
<i>VŠETKÝMI MÁRNOŠŤAMI SVETA</i>	7	DEVÄTNÁSTA KAPITOLA	15
DRUHÁ KAPITOLA	7	<i>OZAJ DOBRÝ REHOLNÍK</i>	15
<i>POKORNE ZMÝŠLAJ O SEBE</i>	7	DVADSIATA KAPITOLA	16
TRETIA KAPITOLA	8	<i>MILUJ SAMOTU A MLČANIE</i>	16
<i>O UČENÍ PRAVDY</i>	8	DVADSIATA PRVÁ KAPITOLA	17
ŠTVRTÁ KAPITOLA	9	<i>O SKRÚŠENOSTI SRDCA</i>	17
<i>O OPATRNOSTI V KONANÍ</i>	9	DVADSIATA DRUHÁ KAPITOLA	18
PIATA KAPITOLA	9	<i>ČO JE ČLOVEK?</i>	18
<i>O ČÍTANÍ SVÄTÉHO PÍSMO</i>	9	DVADSIATA TRETIA KAPITOLA	19
ŠIESTA KAPITOLA	9	<i>MYSLIEVAJME NA SMRŤ</i>	19
<i>O NEZRIADENÝCH ŽIADOSTIACH</i>	9	DVADSIATA ŠTVRTÁ KAPITOLA	20
SIEDMA KAPITOLA	9	<i>O SÚDE A POKUTÁCH ZA HRIECH</i>	20
<i>CHRÁŇ SA MÁRNYCH NÁDEJÍ A VYPÍNAVOSTI</i>	9	DVADSIATA PIATA KAPITOLA	21
ÔSMA KAPITOLA	10	<i>NAPRAVME HORLIVO CELÝ SVOJ ŽIVOT</i>	21
<i>CHRÁŇ SA PRÍLIŠNEJ DÔVERNOSTI</i>	10	DRUHÁ KNIHA	23
DEVIATA KAPITOLA	10	<i>Cesta k vnútornému životu</i>	23
<i>O POSLUŠNOSTI A PODDANOSTI</i>	10	PRVÁ KAPITOLA	24
DESIATA KAPITOLA	10	<i>O VNÚTORNOM ŽIVOTE</i>	24
<i>CHRÁŇ SA ZBYTOČNÝCH REČÍ</i>	10	DRUHÁ KAPITOLA	25
JEDENÁSTA KAPITOLA	11	<i>POKORA SRDCA</i>	25
<i>POKOJ SRDCA A ÚSILIE O NÁPRAVU</i>	11	TRETIA KAPITOLA	25
DVANÁSTA KAPITOLA	11	<i>ŽI V POKOJI S OKOLÍM</i>	25
<i>UŽITOČNOSŤ PROTIVENSTVA</i>	11	ŠTVRTÁ KAPITOLA	25
TRINÁSTA KAPITOLA	12	<i>O ČISTOTE A ÚPRIMNOSTI SRDCA</i>	25
<i>VZOPRIME SA POKUŠENIAM!</i>	12	PIATA KAPITOLA	26
ŠTRNÁSTA KAPITOLA	13		
<i>NECHAJ INÝCH NA POKOJI!</i>	13		

<i>POZNAJ SÁM SEBA</i>	26	DESIATA KAPITOLA	39
ŠIESTA KAPITOLA	26	<i>BOHU SLÚŽIŤ OBLAŽUJE</i>	39
<i>DOBRE SVEDOMIE OBVESELUJE</i>	26	JEDENÁSTA KAPITOLA	40
SIEDMA KAPITOLA	27	<i>SKÚMAJ A KROŤ TÚŽBY SRDCA</i>	40
<i>MILUJ JEŽIŠA NAD VŠETKO</i>	27	DVANÁSTA KAPITOLA	40
ÔSMA KAPITOLA	27	<i>VYTRVALO BOJUJ PROTI ŽIADOSTIVOSTI</i>	40
<i>O DÔVERNOM PRIATELSTVE S JEŽIŠOM</i>	27	TRINÁSTA KAPITOLA	41
DEVIATA KAPITOLA	28	<i>POKORA A POSLUŠNOSŤ</i>	41
<i>O ÚPLNEJ BEZÚTEŠNOSTI</i>	28	ŠTRNÁSTA KAPITOLA	42
DESIATA KAPITOLA	29	<i>TAJNÉ BOŽIE SÚDY</i>	42
<i>BUĎME POVĎAČNÍ ZA BOŽIU MILOST'</i>	29	PÄTNÁSTA KAPITOLA	42
JEDENÁSTA KAPITOLA	30	<i>BOŽIA VÓLA NADOVŠETKO</i>	42
<i>MILOVAŤ KRISTA ZNAMENÁ MILOVAŤ KRÍŽ</i>	30	ŠESTNÁSTA KAPITOLA	43
DVANÁSTA KAPITOLA	31	<i>BOH – NAŠA PRAVÁ ÚTECHA</i>	43
<i>KRÁLOVSKÁ CESTA SVÄTÉHO KRÍŽA</i>	31	SEDEMNÁSTA KAPITOLA	43
TRETIA KNIHA	33	<i>SVOJE STAROSTI ZVER BOHU</i>	43
<i>O vnútornej úteche</i>	33	OSEMŇASTA KAPITOLA	44
PRVÁ KAPITOLA	34	<i>JEŽIŠ – PRÍKLAD TRPEZLIVOSTI</i>	44
<i>KRISTUS HOVORÍ K DUŠI</i>	34	DEVÄTNÁSTA KAPITOLA	44
DRUHÁ KAPITOLA	34	<i>ZNÁŠAŤ KRIVDY JE LEPŠIE, AKO PÁCHAŤ NEPRÁVOSŤ</i>	44
<i>BOŽÍ HLAS V SRDCI</i>	34	DVADSIATA KAPITOLA	45
TRETIA KAPITOLA	34	<i>BEZMOCNOSŤ ČLOVEKA</i>	45
<i>POKORNE POČÚVAJ BOŽÍ HLAS</i>	34	DVADSIATA PRVÁ KAPITOLA	45
ŠTVRTÁ KAPITOLA	35	<i>BOH – NAŠE NAJVYŠŠIE DOBRO</i>	45
<i>KRÁČAJME V PRAVDE A V POKORE</i>	35	DVADSIATA DRUHÁ KAPITOLA	46
PIATA KAPITOLA	36	<i>PAMÄTAJ NA HOJNÉ BOŽIE DOBRODENIA</i>	46
<i>CHVÁLA BOŽEJ LÁSKY</i>	36	DVADSIATA TRETIA KAPITOLA	47
ŠIESTA KAPITOLA	37	<i>ŠTVORO PRAMEŇOV POKOJA</i>	47
<i>AKO SA OSVEDČUJE PRAVÝ MILOVNÍK</i>	37	DVADSIATA ŠTVRTÁ KAPITOLA	48
SIEDMA KAPITOLA	38	<i>NESTARAJ SA VŠETEČNE O DRUHÝCH</i>	48
<i>LEN POKORNÉ SRDCE DOSIAHNE MILOST'</i>	38	DVADSIATA PIATA KAPITOLA	48
ÔSMA KAPITOLA	38	<i>TAJOMSTVO POKOJA A POKROKU V DOBROM</i>	48
<i>PRED BOHOM ZMÝŠLAJME O SEBE POKORNE</i>	38	DVADSIATA ŠIESTA KAPITOLA	49
DEVIATA KAPITOLA	39	<i>PRAVÁ SLOBODA DUCHA</i>	49
<i>BOH JE NÁŠ POSLEDNÝ CIEĽ</i>	39		

DVADSIATA SIEDMA KAPITOLA.....	49	ŠTYRIDSIA ŠTVRTÁ KAPITOLA.....	57
<i>SAMOLÁSKA – NEPRIATEĽ NAJVVYŠŠIEHO DOBRA.....</i>	49	<i>VONKAJŠIE VECI SI NEVŠÍMAJ.....</i>	57
DVADSIATA ÔSMA KAPITOLA.....	50	ŠTYRIDSIA PIATA KAPITOLA	58
<i>NECHAJ OHOVÁRAČOV HOVORIŤ!.....</i>	50	<i>NEVER KAŽDÉMU, V SLOVE SA ČLOVEK ČASTO</i>	
DVADSIATA DEVIATA KAPITOLA	50	<i>MÝLI.....</i>	58
<i>V ČASE SÚŽENIA.....</i>	50	ŠTYRIDSIA ŠIESTA KAPITOLA.....	59
TRIDSIATA KAPITOLA	50	<i>NECH ŤA NEZNEPEKOJUJE LUDSKÁ KRITIKA</i>	59
<i>DÔVERUJ BOHU, A ON ŤA OBDARÍ MILOŠŤOU</i>	50	ŠTYRIDSIA SIEDMA KAPITOLA.....	59
TRIDSIATA PRVÁ KAPITOLA	51	<i>ZNÁŠAJ PRE VEČNÝ ŽIVOT VŠETKY ŤAŽKOSTI.....</i>	59
<i>ZRIEKNI SA VŠETKÝCH TVOROV, ABY SI MOHOL NÁJSŤ</i>		ŠTYRIDSIA ÔSMA KAPITOLA.....	60
<i>ŠTVORITEĽA</i>	51	<i>O VEČNOM DNI A O SÚŽENIACH TOHTO</i>	
TRIDSIATA DRUHÁ KAPITOLA	52	<i>ŽIVOTA.....</i>	60
<i>SEBAZÁPOR A ODRIEKANIE</i>	52	ŠTYRIDSIA DEVIATA KAPITOLA	61
TRIDSIATA TRETIA KAPITOLA.....	53	<i>ČAKÁ NÁS NEBO S VEČNOU RADOSŤOU</i>	61
<i>NÁŠ KONEČNÝ ÚMYSEL MÁ SMEROVAŤ K BOHU</i>	53	PÄŤDESIATA KAPITOLA	62
TRIDSIATA ŠTVRTÁ KAPITOLA.....	53	<i>ODOVZDAJ SA CELKOM DO BOŽÍCH RÚK.....</i>	62
<i>BOH JE VŠETKA MOJA LÁSKA</i>	53	PÄŤDESIATA PRVÁ KAPITOLA	63
TRIDSIATA PIATA KAPITOLA.....	53	<i>KAŽDÝ DOBRÝ SKUTOK BUDE ODMENENÝ.....</i>	63
<i>KEĎ MA PREPADNÚ POKUŠENIA.....</i>	54	PÄŤDESIATA DRUHÁ KAPITOLA.....	63
TRIDSIATA ŠIESTA KAPITOLA.....	54	<i>BOŽIE MILOSRDENSTVO POMÁHA KAJÚCEMU</i>	
<i>PROTI MÁRNYM LUDSKÝM SÚDOM</i>	54	<i>ČLOVEKOVI</i>	63
TRIDSIATA SIEDMA KAPITOLA	54	PÄŤDESIATA TRETIA KAPITOLA	64
<i>SEBAZÁPOR VEDIE K OZAJSTNEJ SLOBODE.....</i>	54	<i>BOŽIA MILOŠŤ PRICHÁDZA LEN K TÝM, KTORÍ</i>	
TRIDSIATA ÔSMA KAPITOLA	55	<i>SÚ VNÚTORNE SLOBODNÍ</i>	64
<i>POZDVIHNI SA PONAD VECI A DÔVERUJ BOHU.....</i>	55	PÄŤDESIATA ŠTVRTÁ KAPITOLA	65
TRIDSIATA DEVIATA KAPITOLA.....	55	<i>PRIRODZENOSŤ A MILOŠŤ</i>	65
<i>KONAJ SÚSTREDENE A POKOJNE</i>	55	PÄŤDESIATA PIATA KAPITOLA.....	66
ŠTYRIDSIA KAPITOLA.....	56	<i>VÍŤAZNÁ SILA BOŽEJ MILOSTI</i>	66
<i>ČLOVEK NEMÁ NIČ DOBRÉHO OD SEBA.....</i>	56	PÄŤDESIATA ŠIESTA KAPITOLA	67
ŠTYRIDSIA PRVÁ KAPITOLA.....	56	<i>ZAPRI SA A VEZMI SVOJ KRÍŽ NA SEBA</i>	67
<i>POHŔDAJ KAŽDOU POZEMSKOU ČŤOU!</i>	56	PÄŤDESIATA SIEDMA KAPITOLA	67
ŠTYRIDSIA DRUHÁ KAPITOLA	56	<i>LEN NESTRÁCAJME ODVAHU</i>	67
<i>NEZAKLADAJ SVOJ POKROK NA LUĎOCH.....</i>	56	PÄŤDESIATA ÔSMA KAPITOLA	68
ŠTYRIDSIA TRETIA KAPITOLA.....	57	<i>NAČO HLBAŠ O BOHU A JEHO</i>	
<i>HLADAJ OZAJSTNÚ PRAVDU</i>	57	<i>ROZHODNUTIACH?</i>	68
		PÄŤDESIATA DEVIATA KAPITOLA.....	69

<i>BOH JE JEDINÁ MOJA NÁDEJ A DÔVERA</i>	69	DESIATA KAPITOLA	79
ŠTVRTÁ KNIHA	71	<i>NEZANEDBÁVAJ LAHKOMYSELNÉ SVÄTÉ</i>	
<i>O Oltárnej sviatosti</i>	71	<i>PRIJÍMANIE</i>	79
PRVÁ KAPITOLA	72	JEDENÁSTA KAPITOLA	80
<i>S AKOU ÚCTIVOSŤOU MÁME KRISTA PRIJÍMAŤ</i>	72	<i>JEŽIŠOVA PRÍTOMNOSŤ V DUŠI</i>	80
DRUHÁ KAPITOLA	73	DVANÁSTA KAPITOLA	81
<i>SVÄTÁ EUCHARITIA –</i>	73	<i>PRÍPRAVA NA SVÄTÚ OBETU</i>	81
<i>ZJAVENIE BOŽEJ DOBROTY A LÁSKY</i>	73	TRINÁSTA KAPITOLA	82
TRETIA KAPITOLA	74	<i>TÚŽBA DUŠE PO KRISTOVI</i>	82
<i>ČASTÉ SVÄTÉ PRIJÍMANIE</i>	74	ŠTRNÁSTA KAPITOLA	83
ŠTVRTÁ KAPITOLA	75	<i>VRÚCNA TÚŽBA</i>	83
<i>MILOSTI SVÄTEJ EUCHARISTIE</i>	75	PÄTNÁSTA KAPITOLA	83
PIATA KAPITOLA	76	<i>POKORA A SEBAZAPRENIE VEDÚ K SPOJENIU</i>	
<i>OLTÁRNA SVIATOSŤ A KŇAZSKÝ STAV</i>	76	<i>S BOHOM</i>	83
ŠIESTA KAPITOLA	77	ŠESTNÁSTA KAPITOLA	84
<i>PANE, NIE SOM HODEN</i>	77	<i>POTREBY SVOJHO SRDCA PREDKLADÁME</i>	
SIEDMA KAPITOLA	77	<i>EUCHARISTICKÉMU SPASITELOVI</i>	84
<i>SPYTOVANIE SVEDOMIA A PREDSAVZATIE</i>	77	SEDEMŇASTA KAPITOLA	84
ÔSMA KAPITOLA	78	<i>VRÚCNA LÁSKA A VNÚTORNÁ TÚŽBA PRIJAŤ</i>	
<i>OBEŤ KRISTOVA A ODOVZDANIE SEBA</i>	78	<i>KRISTA</i>	84
DEVIATA KAPITOLA	78	OSEMNÁSTA KAPITOLA	85
<i>VO SVÄTEJ OMŠI OBETUJME SEBA I VŠETKO, ČO MÁME,</i>		<i>NEBUĎ NEVERIACI, ALE VERIACI</i>	85
<i>BOHU</i>	78		

PRVÁ KNIHA

**UŽITOČNÉ NAPOMENUTIA
PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT**

Prvá kapitola

O NASLEDOVANÍ KRISTA A O POHRDANÍ

VŠETKÝMI MÁRNOSŤAMI SVETA

„Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách“ (Jn 8,12), hovorí Pán.

Toto sú Kristove slová, ktorými nás napomína, ako máme nasledovať jeho život a mravy, ak sa chceme naozaj dať osvietiť a zbaviť všetkej slepoty srdca.

Najviac sa teda máme usilovať rozjímať o živote Ježiša Krista.

Kristovo učenie prevyšuje všetky učenia svätých; a kto má nábožného ducha, nájde v ňom „skrytú mannu“ (Zjv 2,17).

No stáva sa, že mnohí, hoci často počúvajú evanjelium, predsa sú ním len nepatrne dojatí, lebo nemajú ducha Kristovho.

Ale kto chce celkom a správne rozumieť Kristovým slovám, ten sa musí usilovať prispôbiť celý svoj život podľa Krista.

Čo ti osoží učene sa hádať o najsvätejšej Trojici, ak nemáš pokory, bez ktorej sa nepáčiš ani Najsvätejšej Trojici? Veru, nadšené slová nerobia človeka svätým a spravodlivým; ale iba čnostný život ho urobí milým Bohu.

Radšej si žiadam pociťovať kajúcnosť, ako poznať jej rozbor.

Keby si vedel naspamäť celú Bibliu a výroky všetkých mudrcov, čo by ti to všetko osožilo bez Božej lásky a milosti?

„Márnosť nad márnosť a všetko je márnosť“.

A tak márnosť je hľadať pominuteľné bohatstvá a v ne dúfať.

Taktiež márnosť je uchádzať sa o pocty a domáhať sa vysokých hodností.

Márnosť je nasledovať žiadosti tela a túžiť po tom, za čo neskoršie budeme musieť znášať ťažké tresky.

Márnosť je žiadať si dlhý život a pritom sa nestarať o dobrý život.

Márnosť je dbať len na prítomný život a nehľadiť na to, čo príde po ňom.

Márnosť je milovať to, čo sa chytro pomíne a neponáhľať sa na to, kde trvá večná radosť.

Rozpomínaj sa často na príslovie: „Nenasýti sa oko hľadením, ani ucho sa nenaplní počúvaním“ (Kaz 1,8).

Usiluj sa teda odtrhnúť svoje srdce od viditeľných vecí a prenes svoju lásku na veci neviditeľné.

Lebo tí, čo sa pridŕžajú svojej zmyselnosti, poškvria si svedomie a stratia Božiu milosť.

Druhá kapitola

POKORNE ZMÝŠLAJ O SEBE

Každý človek prirodzene túži po vedomostiach, ale čo osoží vedomosť bez bázne Božej?

Zaiste, lepší je pokorný sedliak, ktorý slúži bohu, ako pyšný učenec, ktorý síce skúma beh nebeských telies, ale o seba nedbá.

Kto dobre pozná seba, vie, aký je nepatrný, a neteší sa ľudským chválam.

Keby som vedel všetko, čo je na svete, a nemal by som lásky, čo by mi to všetko pomohlo pred Bohom, ktorý ma bude súdiť zo skutkov?

Prestaň sa príliš zháňať po vedomostiach, lebo v nich je mnoho roztržitosti a sklamania.

Tí, čo mnoho vedia, sú radi, keď sa zdajú učení, aj keď sa o nich povráva, že sú múdri.

Je mnoho vecí, ktorých znalosť osoží duši len málo alebo nič.

A veľmi nemúdry je, kto sa viac stará o iné veci než o tie, čo slúžia jeho spaseniu.

Mnoho rečí dušu nenasýti; ale dobrý život občerstvuje ducha a čisté svedomie poskytuje veľkú dôveru v Boha.

Čím viacej vieš a čím dokonalejšie, tým prisnejšie budeš za to súdený, ak nebudeš svätejšie žiť.

Nepýš sa teda nejakým umením alebo vedomosťou, ale skôr sa boj, že sa ti tej vedomosti toľko dostalo.

Ak sa ti zdá, že mnoho vieš a všetko dobre rozumieš, vedz aj to, že oveľa viac je toho, čo nevieš.

„Nenamýšľaj si, radšej sa boj“ (Rim 11,20), a priznaj svoju nevedomosť.

Prečo sa vyvyšuješ nad druhých, keď mnohí ľudia sú učenejší a v zákone zbehlejší?

Ak chceš niečo užitočné vedieť a naučiť sa, buď rád, že si neznámy a že ťa pokladajú za nič.

Toto je najvznešenejšie a najužitočnejšie skúmanie: pravdivo poznávať samého seba a pohrdáť sebou.

Nič si nenamýšľať a o druhých vždy dobre zmýšľať a vysoko si ich vážiť, je veľká múdrosť a dokonalosť.

Keby si aj zrejme videl, že niekto hreší a dopúšťa sa ťažkých priestupkov, predsa sa nesmieš pokladať za lepšieho, lebo nevieš, dokedy budeš môcť zotrvať v dobrom.

Krehkí sme všetci, ale ty nikoho nepokladaj za krehkejšieho, ako si sám.

Tretia kapitola O UČENÍ PRAVDY

Šťastný, koho poučuje Pravda o sebe a nie podobenstvami a pomínuteľnými hlasmi, ale aká je.

Náš rozum a naše zmysly nás často klamú a málo vidia.

Čo osoží hlboké mudrovanie o skrytých a nejasných veciach, pre ktorých neznalosť nebudeme pri súde ani obvinení?

Koľká to nemúdrosť, že nedbáme o užitočné a potrebné veci a zháňame sa po márných a hriešnych.

Máme oči a nevidíme.

A čo nám je po rodoch a druhoch tvorstva?

Komu hovorí večné Slovo, tomu sa netreba starať o všelijaké učené mienky.

Z jedného Slova povstalo všetko, a všetko hlása opäť to jedno Slovo, ktoré je „od počiatku“ (Jn 8,25) a stále sa nám prihovára.

Bez neho nikto nič nerozumie a o ničom sa nesúdi správne.

Komu je toto Jedno všetkým, kto všetko vzťahuje k tomuto Jednému a všetko vidí v tomto Jednom, ten môže mať srdce ustálené a v Bohu požívať trvalý pokoj.

Ó, Pravda, Bože! Zjednot' ma so sebou večnou láskou!

Často sa mi protiví mnoho čítať a počúvať; v tebe je všetko, čo chcem a po čom túžim.

Nech umlknú všetci učenci, nech stíchnu pred tebou i všetky stvorenia; ty sám hovor ku mne.

Čím väčší niekto dosiahne súlad v sebe a čím jednoduchšie je jeho vnútro, tým viac a tým vyššie veci chápe bez námahy, lebo dostáva svetlo rozumu zhora.

Čistý, jednoduchý a pevný duch nie je roztržitý, i keď podniká mnohé práce, lebo koná všetko na slávu Božiu, a nepodlieha samoláske, v ničom nehľadá seba.

Čo ti viac prekáža a čo ťa väčší obťažuje ako neumŕtvené žiadosť tvojho srdca?

Dobrý a nábožný človek usporiada každé svoje dielo najprv vo svojom vnútri, a len potom ho uskutočňuje.

A nedá sa svojím dielom zvädzať k túžba hriešnej náklonnosti, ale ho podrobuje rozvážnemu súdu zdravého rozumu.

Kto podstupuje ťažšie boje ako ten, kto sa usiluje premôcť samého seba?

A to by malo byť našou úlohou: premáhať samých seba, zo dňa na deň nadobúdať nad sebou väčšiu moc, a tak sa zdokonaľovať.

V tomto živote je každá dokonalosť spojená s nejakou nedokonalosťou; a každé naše rozumovanie je zastreté akousi mrákovou.

Pokorné poznávanie seba je istejšou cestou k Bohu než hlboké vedecké skúmanie.

Nemáme zavrhať vedomosť alebo akúkoľvek prostú znalosť vecí, ktorá sama o sebe je dobrá a Bohom daná, ale vždy treba dať prednosť dobrému svedomiu a čnostnému životu.

Ale pretože mnohí sa väčší usilujú mnoho vedieť, než dobre žiť, často blúdžia a neprinášajú takmer nijaké ovocie alebo len nepatrné.

Keby toľkú usilovnosť vynakladali na vykorenenie hriechov a na zakorenenie čností ako na učené hádky, nebolo by toľko zla a pohoršenia medzi ľuďmi a toľko nezriadenosti v spoločenstvách.

Iste, keď príde súdny deň, nebudú sa nás spytovať, čo sme čítali, ale čo sme robili, nie ako pekne sme hovorili, lež ako nábožne sme žili.

Povedz mi, kde sú teraz všetci tí páni a učители, ktorých si dobre poznal, kým ešte žili a leskli sa svojou vedou? Ich miesta už majú iní, a neviem, či si niekedy na nich spomenú.

Kým žili, zdalo sa, že sú čímisi, a teraz sa o nich mlčí.

Ó, ako rýchlo sa pomíne svetská sláva!

Kiežby sa ich život bol zhodoval s ich vedomosťami! Vtedy by sa boli dobre učili a správne rozumeli tomu, čo sa učili.

Koľkí hynú v tomto veku pre márne vedomosti, pretože malú starosť venujú službe Bohu!

A pretože volia radšej byť veľkí než pokorní, na márnosť vychádza všetko ich myslenie.

Naozaj veľký je len ten, kto má veľkú lásku.

Naozaj múdry je, kto všetko pozemské „pokladá za odpadky, aby získal Krista“ (Flp 3,8).

A naozaj dobre poučený je, kto plní vôľu božiu a svojej vôle sa zrieka.

Štvrtá kapitola

O OPATRNOTI V KONANÍ

Nemožno veriť každému slovu ani riadiť sa každým pudom, ale každú vec treba uvážiť obozretne a spokojne podľa Boha.

Bohužiaľ, často uveríme a povieme o blížnom skôr niečo zlé ako dobré; takí sme slabí.

Ale dokonali ľudia neuveria tak ľahko každému, kto im niečo rozpráva, lebo vedia, aká náchylná je ľudská slabosť k zlému a aké nespoľahlivé sú jej reči.

Je veľká múdrosť neprenáhliť sa v skutkoch a nestáť zaťato na vlastnej mienke.

K tejto múdrosti patrí tiež, neveriť kadejakým ľudským rečiam a nedonášať hneď iným ľuďom, čo sme počuli, alebo čo nám niekto zveril.

Radievaj sa s múdрым a svedomitým človekom; a radšej sa hľad' poučiť od lepších, než nasledovať svoje výmysly.

Dobrý život robí človeka múdрым pred bohom a v mnohých veciach skúseným.

Čím je kto v sebe pokornejší a Bohu poddanejší, tým je múdrejší a spokojnejší vo všetkom.

Piata kapitola

O ČÍTANÍ SVÄTÉHO PÍSMA

Vo Svätom písme hľadaj pravdu, nie výrečnosť.

Každú knihu Svätého písma treba čítať v tom zmysle, akým bola napísaná.

Hľadajme vo Svätom písme radšej úžitok než jemnosť reči.

Jednoduché náboženské knihy čítajme práve tak radi, ako učené a hlboké.

Nech ťa nemýli, či spisovateľ bol slávny, alebo nie, či bol viac alebo menej vzdelaný; ale číra láska k pravde nech ťa vedie k čítaniu.

Nespytuj sa, kto to povedal, ale dávaj pozor na to, čo hovorí.

„Lebo je veľké jeho milosrdenstvo voči nám a pravda Pánova trvá naveky“ (Ž 117,2).

Boh hovorí k nám rozmanitým spôsobom a nehľadí na ľudskú osobu.

Naša všetečnosť je nám často na prekážku pri čítaní Svätého písma, keď chceme chápať a rozoberať miesta, ktoré by sme mali jednoducho prijať.

Ak chceš mať z čítania osoh, čítaj pokorne, úprimne a s vierou, a nikdy nechci mať povest' učenca.

Rád sa vypyťuj a mlčky počúvaj slová svätých; váž si aj podobenstvá starších, lebo nepodávajú ich bez príčiny.

Šiesta kapitola

O NEZRIADENÝCH ŽIADOSTIACH

Kedykoľvek si človek niečo nezriadené zažiada, hneď je vo svojom vnútri znepokojený.

Pyšní a lakomí nikdy nemajú pokoja. Chudobní duchom a pokorní nachodia pravý pokoj.

Človek, ktorý sebe ešte celkom neodumrel, ľahko padá do pokušenia a podlieha mu i vo veciach malých a nepatrných.

Duchom nestály, telesnosťou ovládaný a k zmyselnostiam náklonný sa ťažko môže celkom odtrhnúť od pozemských žiadostí.

A preto často pociťuje smútok, keď sa od nich odpútava; aj ľahko sa rozčul'uje, keď mu niekto odporuje.

Ale keď dosiahne, po čom túži, hneď pocíti výčitky svedomia, že poslúchol svoju náruživosť, ktorá neprináša hľadané uspokojenie.

Opravdivý pokoj srdca dosiahneme vtedy, keď sa vzoprieme náruživostiam, a nie, keď im budeme hovieť.

Niet teda pokoja v srdci človeka telesného, ktorý sa zapodieva len vecami vonkajšími; pokoj je len v srdci, ktoré sa horlivo oddáva veciam duchovným.

Siedma kapitola

CHRÁŇ SA MÁRNYCH NÁDEJÍ A VYPÍNAVOSTI

Márne si niekto svoju nádej zakladá na ľuďoch alebo iných tvoroch.

Nehanbí sa slúžiť iným z lásky k Ježišovi a zdať sa chudobným na tomto svete.

Nespoliehaj sa na seba, ale založ všetku svoju nádej v Bohu.

Rob, čo môžeš, a Boh bude nápomocný tvojej dobrej vôli.

Nedôveruj svojej vedomosti alebo chytráctvu kohokoľvek živého, ale radšej ver milostivému Bohu. On pokorným pomáha, ale hrdých ponížuje.

Nehonos sa bohatstvom, ak ho máš, ani vplyvnými priateľmi, ale hľadaj slávu svoju len v Bohu, od ktorého máme všetko a ktorý si nadovšetko žiada dať nám seba samého.

Nevypínaj sa pre krásu alebo silu svojho tela, lebo i tá najmenšia choroba ju poruší a pošpatí..

Nebud' samolúbky pre svoju šikovnosť alebo nadanie, aby si sa neznepáčil Bohu, ktorému prináleží všetko, čokoľvek dobrého máš od prírody.

Nepokladaj sa za lepšieho od iných, aby t'a azda nemal za horšieho Boh, ktorý vie, čo je v človeku.

Nebud' hrdý na svoje dobré skutky, lebo sudy Božie sú iné ako ľudské; Bohu sa často nepáči, čo sa ľudom pozdáva.

Ak máš v sebe niečo dobré, predpokladaj u iných ešte lepšie, aby si si zachoval pokoru.

Nezaškodí ti, keď budeš každého stavať nad seba, ale priveľmi škodí, keď sa budeš čo len nad jedného vyvyšovať.

Pokorný žije v stálom pokoji; ale v srdci pyšného búri často závisť a hnev.

Ôsma kapitola

CHRÁŇ SA PRÍLIŠNEJ DÔVERNOSTI

„Neotváraj svoje srdce každému človekovi“ (Sir 8,22), ale rad' sa s človekom múdrom a bohobojným.

S mladíkmi a s ľudmi, ktorých nepoznáš, sa mnoho nezapodievaj.

Boháčom nelichoť a nechodievaj rád k veľkým pánom.

Spolčuj sa s ľudmi pokornými a prostými, s nábožnými a mravnými a hovor s nimi o poučných veciach.

Nebud' dôverný k niektorej žene, ale vo všeobecnosti všetky dobré ženy porúčaj Bohu.

Len voči Bohu a anjelom sa usiluj byť dôverný, a ľudskej známosti sa stráň.

Lásku treba mať ku každému, ale nie dôvernosť.

Neraz sa stáva, že neznáma osoba len tak svieti dobrou povest'ou, ale keď ju bližšie poznáme, mizne jej pôvab pred očami bystrého pozorovateľa.

Koľko ráz si myslíme, že sa iným zavďačíme, keď sa s nimi združujeme, no stáva sa, že sa im čoraz väčšími znepáčime, keď vidia naše nedostatky a slabosti.

Deviata kapitola

O POSLUŠNOSTI A PODDANOSTI

Veľkou vecou je byť zaviazaný k poslušnosti, žiť pod mocou predstaveného a nebyť si vlastným pánom.

Oveľa bezpečnejšie je byť podriadeným ako predstaveným.

Mnohí sa podrobujú poslušnosti viac z nútenosti ako z lásky; tí ju pokladajú za pokutu a hneď na ňu repcú, ale nedosiahnu slobodu ducha, ak sa z lásky k Bohu nepodrobia celým srdcom.

Bež sem alebo ta – nikdy nenájdeš pokoj, kým sa pokorne nepoddáš vedeniu predstaveného.

Myslieť si, že by hádam inde bolo lepšie, alebo meniť svoje pôsobisko, to už mnohých sklamalo.

Isté je, že každý koná rád podľa svojho náhľadu a že sa viac kloní k tým, ktorí s ním rovnako zmýšľajú.

Ale keď je Boh medzi nami, je potrebné, aby sme sa niekedy v záujme pokoja vzdali aj svojho názoru.

Ktože je taký modrý, aby mohol všetko dôkladne vedieť?

Preto sa nespoliehaj príliš na svoje názory, ale vďačne vypočuj aj úsudok iných.

Ak je tvoj názor správny a ty sa ho predsa vzdáš pre Boha a nasleduješ iný budeš mať z toho väčší ošoh.

Lebo neraz som počul, že je bezpečnejšie počuť a prijať radu než radiť.

Aj to sa môže prihodiť, že názor každého je správny, ale nechcieť sa pridať k druhým, keď to vyžaduje závažná príčina, to je znamenie pýchy a hlavatosťi.

Desiata kapitola

CHRÁŇ SA ZBYTOČNÝCH REČÍ

Nakoľko len môžeš, vyhni sa veľkému zhľuku ľudí, lebo pretriasanie svetských vecí, i keď sa to deje s úprimným úmyslom, je duchu na škodu.

Lebo samolúbosť nás chytro polapí a spúta.

Často som si želal, kiežby som bol radšej mlčal, ba ani medzi ľudí nešiel.

Ale prečo tak radi hovoríme a besedujeme, keď iba tak zriedkakedy zamĺkame bez úhony svedomia?

Preto tak radi rozprávame, že vzájomnými rozhovormi sa chceme potešiť a uľahčiť srdcu unavenému všelijakým premýšľaním.

Zvlášť radi hovoríme a rozmýšľame o veciach, ktoré sú nám milé a po ktorých túžime, alebo o takých, ktoré nemáme radi.

Ale, bohužiaľ, často márne a nadarmo!

Lebo tá vonkajšia potecha je na ujmu poteche vnútornej a božskej.

Preto máme bdieť a modliť sa, aby nám čas neušiel v záhaľke.

Keď je slobodno a užitočné hovoriť, hovor o veciach zošľachtujúcich.

Zlý zvyk a bezstarostnosť o náš duchovný pokrok bývajú zväčša na vine, že si nedávame dostatočne pozor na jazyk.

Pravda, nábožný rozhovor o duchovných veciach nemálo prispieva k duchovnému pokroku, najmä keď sa v Bohu združujú ľudia rovnakého ducha.

Jedenásta kapitola

POKOJ SRDCA A ÚSILIE O NÁPRAVU

Mohli by sme mať mnoho pokoja, keby sme sa nezapodievali rečami a skutkami iných, po ktorých nás nič.

Ako môže mať trvalý pokoj človek, ktorý sa mieša do cudzích starostí, hľadá vonkajšie rozptýlenie, ale málo alebo zriedkakedy sa vnútorne sústreďuje?

Blahoslavení jednoduchí, lebo budú oplývať pokojom.

Prečo niektorí svätí boli takí dokonalí v rozjímavom živote?

Lebo sa usilovali umŕtvieť v sebe všetky telesné žiadosti, a preto, že vedeli s celou vrúcnosťou srdca vinúť sa k Bohu a nerušene mu slúžiť.

Príliš mnoho sa zaoberáme svojimi náruživosťami a staráme sa o veci pomimutéľné.

Zriedkakedy premáhame čo len jednu jedinú chybu a nevieme sa roznieť, aby sme sa stávali zo dňa na deň dokonalejšími; preto ostávame studení a vlažní.

Keby sme boli sebe celkom odumreli a nezaplietli sa do svetských vecí, mohli by sme chápať i božské veci a okúsiť niečo už aj z nebeského videnia.

Hlavnou a najväčšou prekážkou je, že nie sme bez náruživostí a žiadostí, že sa neusilujeme začať dokonalý život svätých.

Keď sa nám príhodi len malé protivenstvo, hneď klesáme na mysl a hľadáme potechu u ľudí.

Keby sme sa usilovali bojovať ako udatní muži, zaiste by sme pocítili Božiu pomoc z neba.

Lebo on je vždy pripravený pomáhať tým, čo bojujú a dúfajú v jeho milosť, ba on sám uschopňuje nás bojovať, aby sme zvíťazili.

Ak si myslíme, že duchovný pokrok závisí len od zachovávaní istých vonkajších predpisov, skoro bude po našej nábožnosti.

Nuž priložme sekeru na koreň, aby sme, očistení od náruživostí, dosiahli pokoj srdca.

Keby sme každý rok vykorenili čo len jednu svoju chybu, skoro by z nás boli ľudia dokonalí.

Ale takto práve naopak, často sme na začiatku svojho obrátenia lepší a čistejší ako neskôr po mnohých rokoch rehoľného života.

Naša horlivosť a duševný pokrok by mali rásť zo dňa na deň; ale nám sa zdá veľkou zásluhou už to, že sme si zachovali aspoň časť prvotnej horlivosti.

Keby sme si na začiatku urobili len malé násilie, neskoršie by sa nám všetko darilo ľahko a radostne.

Ťažko je zanechávať to, na čo sme si navykli, ale ešte ťažšie je konať proti vlastnej vôli.

Ale ak neprekonáš malé a ľahké prekážky, akože odoláš ťažším?

vzopri sa na začiatku svojej náklonnosti a odvykaj od zlého návyku, aby ťa azda pomaly neprivádzal do väčších ťažkostí.

Keby si uvážil, aký pokoj by si spôsobil svojím dobrým správaním sebe a akú radosť iným, myslím, že bi si sa viac staral o svoje duchovné zdokonalenie.

Dvanásta kapitola

UŽITOČNOSŤ PROTIVENSTVA

Dobre je pre nás, že občas mávame nejaké ťažkosti a protivenstvá, lebo vďaka, im sa človek často spamätá a poznáva, že na zemi je len akoby vo vyhnanstve a neskladá svoje nádeje v nič, čo patrí svetu.

Dobre je, že nám prichodí z času na čas znášať protirečenia a že ľudia o nás zmýšľajú zle a nedobre, hoci azda aj dobre konáme a správne mienime.

To často slúži našej pokore a chráni nás pred márnou povýšenosťou.

Lebo, ak nás ľudia osočujú a nedôverujú nám, obraciame sa viacej k Bohu ako svedkovi nášho vnútorného zmýšľania.

Preto by sa mal človek tak upevniť v Bohu, aby mu nebolo treba vyhľadávať mnoho ľudských útech.

Keď človek dobrej vôle znáša príkorie a pokušenie, alebo keď ho trápia zlé myšlienky, v takých chvíľach tým väčšmi pociťuje ako veľmi potrebuje Boha, lebo vidí, že bez neho nemôže urobiť nič dobré.

Vtedy sa i rmúti, horekuje, ale sa aj modlí pri trápeniach, ktoré znáša.

Vtedy sa mu znechce ďalej žiť a žiada si smrť, aby mohol „*zomrieť a byť s Kristom*“ (Flp 1,23).

A vtedy pochopí aj to, že na svete nemožno nájsť pravú bezpečnosť a úplný pokoj.

Trinásta kapitola

VZOPRIME SA POKUŠENIAM!

Pokiaľ žijeme na svete, nemôžeme byť bez trápenia a pokušenia.

Preto je napísané v knihe Jób: „Pokušenie je život človeka na zemi“ (Jób 7,1).

Každý by si mal teda dávať pozor pri pokušení a zotrvať v modlitbách, aby diabol nenašiel príležitosť podviesť ho, lebo ten nikdy nedrieme, ale „*obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral*“ (1 Pt 5,8).

Nikto nie je taký dokonalý a svätý, aby nemal niekedy pokušenia; a celkom bez nich byť nemôžeme.

Ale pokušenia sú človeku často veľmi užitočné, hoci sú nepríjemné a ťažké, lebo práve ony človeka pokorujú, očisťujú a poučujú.

Všetci svätí prešli mnohými útrapami a pokušeniami, a tie im boli na osoh.

Ale tí, čo nezdolali pokušenia, odpadli a sú zavrnutí.

Niet takého svätého stavu, niet takého skrytého miesta, kde by neboli pokušenia alebo protivenstvá.

Človek si nie je celkom istý pred pokušením, dokiaľ len žije, lebo v nás je zárodok pokušenia, odkedy sme zrodení v telesnej žiadostivosti.

Keď jedno pokušenie alebo protivenstvo ustúpi, hneď príde iné; a vždy budeme mať čo znášať, lebo sme stratili raj.

Mnohí chcú ujsť pokušeniam, a tým hlbšie padajú do nich.

Samým útekom nemôžeme zvíťaziť; ale trpezlivosťou a pravou pokorou sa stávame silnejšími než všetci nepriatelia.

Kto sa len zvonku pokušeniu vyhýba a nevytrháva ho s koreňom, málo si pomôže; ba tým skôr sa vrátia k nemu pokušenia a tým horšie ich pociťí.

Pomaličky, trpezlivosťou a múdrosťou premôžeš ich s Božou pomocou lepšie ako so svojou tvrdosťou a príkrosťou.

Prijímaj častejšie rady v čase pokušenia a s človekom, ktorý trpí a pokušením, nezaobchádzaj tvrdo, ale potešuj ho, ako by si si želal, aby sa aj tebe stalo.

Začiatok všetkých zlých pokúšaní tkvie v nestálosti ducha a malej dôvere v Boha.

Tak ako loď bez kormidla zmietajú vlny na všetky strany, podobne aj človeka ľahostajného, ktorý opustí svoje predsavzatia, zachvacujú všelijaké pokušenia.

Oheň skúša železo a pokušenie spravodlivého človeka.

Často ani sami nevieme, čo vládžeme, ale pokušenie ukáže, čo sme.

Treba sa mať na pozore, najmä vtedy, keď je pokušenie ešte v začiatku; lebo ľahšie zdoláme nepriateľa, keď mu vôbec nedovolíme vniknúť do dverí mysle, ale keď sa mu postavíme do cesty hneď pred prahom.

Preto ktosi povedal: Na začiatku odporuj! Lebo neskoro je zháňať liek – keď dlhé odkladanie zlú chorobu vkorení (Ovídius, Remedii Amoris 91,92).

Lebo najprv vznikne v mysli iba myšlienka, potom mocná predstava, po nej záľuba a hriešna žiadosť a napokon súhlas.

A tak zlý nepriateľ pomaly vojde až celkom dnu, ak mu neodporujeme hneď spočiatku.

Čím dlhšie otáľa niekto so svojím odporom, tým slabším sa stáva každým dňom, a nepriateľ tým silnejším.

Niektorí skusujú ťažké pokušenia na začiatku svojho obrátenia, iní zas na konci.

Niektorým za akoby sa po celý život zle vodilo.

Poniektorým sú určené dosť mierne pookušenía, podľa múdreho a spravodlivého riadenia Božieho, ktoré odvažuje stav a zásluhy ľudí a všetko vopred upravuje pre blaho svojich vyvolených.

A preto nesmieme v pookušení zúfať, lež máme tým vrúcejšie prosieť Boha, aby nám láskavo pomáhal vo všetkých trápeniach; on zaiste, podľa slov sv. Pavla „*nedovolí nás skúšať nad naše sily, ale so skúškou dá aj schopnosť, aby sme mohli vydržať*“ (1 Kor 10,13).

Pokorme teda svoje duše pod rukou Božou v každom pookušení a zármutku, lebo pokorných duchom spasí a povýši.

V pookušeniach a útrapách sa skúša človek, nakoľko pokročil, a tu je zásluha väčšia a čnosť sa zjavnejšie ukazuje.

Nie je veľká vec byť nábožným a horlivým, keď človek necíti nijaké ťažkosti; ale ak si zachová trpezlivosť v súženiach, môže mať nádej na veľké zdokonalenie.

Niektorí ľudia sú uchránení od ťažkých pookušení, ale často podľaahnú všedným maličkostiam, aby ostali pokorní a nikdy si nedôverovali vo veľkých veciach, keď v nepatrných sú takí slabí.

Štrnásť kapitola

NECHAJ INÝCH NA POKOJI!

Na seba samého obráť svoj zrak a chraň sa posudzovať iných.

Kto súdi iných, robí daromnú prácu, často sa mylí a ľahko sa prehrešuje; ale kto súdi a skúma seba samého, koná vždy užitočnú prácu.

Často súdime o nejakej veci podľa toho, ako sa nám ona páči, lebo správny úsudok ľahko strácame pre svoju samolásku.

Keby jediným predmetom našich túžob bol Boh, nezarmucovali by sme sa ľahko, keď sa niečo prieči našim zmyslom.

Ale často väzí niečo v našom vnútri, alebo vplýva na nás zvonka, čo nás tiež väbí.

Mnohí potajomky hľadajú seba vo veciach, ktoré konajú, a ani to nebadajú.

A zdá sa, že sú aj celkom spokojní, kým sa všetko deje podľa ich vôle a chuti.

Ale ak sa niečo stane inak, než si želajú, hneď sa rozčuľujú a zarmucujú.

Pre odlišný názor a iné zmyšľanie vznikajú dosť často roztržky medzi priateľmi a občanmi, medzi rehoľníkmi a nábožnými ľuďmi.

Starý zvyk ťažko opúšťame a od svojho presvedčenia sa nikto nechce dať odvrátiť.

Ak sa budeš viac spoliehať na svoj rozum alebo na svoju usilovnosť než na podmaňujúcu moc Ježiša Krista, zriedka a sotva budeš osvieteným človekom, pretože Boh chce, aby sme sa mu celkom poddali a aby roznieťená láska prevyšovala všetok náš rozum.

Päťnásť kapitola

KONAŤ VŠETKO Z LÁSKY

Za nič na svete a pre nijakú ľudskú lásku nerob ničो zlého; ale dobrý skutok možno niekedy aj vynechať alebo zameniť lepším, ak tým osožíme človekovi, ktorý to potrebuje.

Lebo tým sa dobrý skutok nemarí, lež mení v lepší.

Skutok bez lásky nič neosoží.

Ale čokoľvek konáme z lásky, hoci aké malé alebo nepatrné by to bolo, prináša hojnó ovocie.

Boh viac hľadá na to, kto s akým úmyslom niečo robí, než na dielo, ktoré koná.

Mnoho robí, kto mnoho miluje.

Mnoho robí, kto koná správne.

Dobre robí, kto viac slúži celku ako vlastnej vôli.

Niečo sa nám často zdá láskou, a je to skôr telesnosť; lebo prirodzená náklonnosť, vlastná vôľa, nádej na odplatu, túžba po pohodlí zriedkakedy pritom chýbajú.

Kto má pravú a dokonalú lásku, v ničom nehľadá seba, ale chce, aby sa všetko dialo len na slávu Božiu.

A nikomu nezávidí, lebo nijaké vlastné radosti nemiluje.

Ani sa nechce radowať sám v sebe, ale nadovšetko túži po blaženosti v Bohu.

Nikomu nepričíta za zásluhu, ak v ňom vidí dobro, ale všetko celkom vzťahuje na Boha, od ktorého ako z prameňa pochádza všetko a v ktorom je všetkým svätým pripravený konečný vnútorný pokoj.

Kto má len iskričku pravej lásky, iste pocíti, že všetko pozemské je číra márnosť.

Šestnásť kapitola

ZNÁŠAJ NEDOKONALOSTI INÝCH LUDÍ

Čo človek sám u seba alebo u iných nemôže napraviť, má trpezlivo znášať, kým Boh nerozhodne inak.

Pomysli si, že jej tak hádam lepšie pre vyskúšanie tvojej trpezlivosti, bez ktorej naše zásluhy nemajú veľkú cenu.

Pri takých prekážkach pros, aby ti bol Boh na pomoci, žeby si mohol všetko trpezlivo znášať.

Ak niekoho napomenieš raz, dva razy, a predsa neposlúchne, nehádaj sa s ním; ale odovzdaj ho celkom Bohu, nech sa deje jeho vôľa a nech je ctený vo všetkých svojich služobníkoch, lebo on ľahko môže zlé obrátiť na dobré.

Usiluj sa byť trpezlivý, ak ti prichodí znášať cudzie chyby a akékoľvek krehkosti; lebo i ty máš všeličo, čo zas prichodí znášať iným.

Ak nebudeš môcť seba urobiť takým, akým chceš byť, ako môže byť iný podľa tvojho želania?

Želáme si, aby iní boli dokonalí, a predsa nenaprávame vlastné nedostatky.

Chceme, aby iní boli prísne trestaní, ale my sa nechceme dať potrestať.

Nepáči sa nám, keď iní požívajú všelijaké výhody, a predsa nechceme, aby nám samým odopierali tie, čo si žiadame.

Chceme, aby sa iní presne pridržovali (rehoľných) pravidiel, a sami sa nechceme dať nimi obmedzovať.

A tak je zjavné, že málokedy meriame bližneho tým istým meradlom ako seba.

Keby všetci ľudia boli dokonalí, čo by sme potom mali od iných trpieť pre Boha?

Ale Boh zariadil všetko tak, aby sme sa učili: „*Neste si vzájomne bremená*“ (Gal 6,2); lebo nikto nie je bez chyby, nikto bez bremena; nikto si nedostačuje, nikto nie je dosť múdry; ale máme sa spolu znášať, navzájom potešovať, rovnako si pomáhať, poučovať a napomínať sa.

V protivenstve sa najlepšie ukáže, kto nakoľko pokročil v čnosti.

Lebo takéto príležitosti nerobia človeka krehkým, ale ukážu len, aký je.

Sedemnásť kapitola

O REHOĽNOM ŽIVOTE

Musíš sa naučiť seba samého v mnohých veciach ovládať, ak chceš s inými nažívať v pokoji a svornosti.

Nie je ľahké bývať v kláštore alebo v inej spoločnosti, bez reptania sa tam zdržovať a až do smrti verne vytrvať.

Blažený, kto tam dobre žije a šťastne dokoná.

Ak chceš pevne stáť a rásť v čnosti, považuj sa na zemi za vyhnanca a pútnika.

Musíš sa stať skromným pre Krista, ak chceš žiť v reholi.

Rehoľné rúcho a ostrihaná hlava málo osožia; ale zmena mravov a úplné umŕtvenie náruživostí robia pravého rehoľníka.

Kto hľadá niečo iné ako len Boha a spasenie svojej duše, nájde iba trýzeň a bolesť.

A neudrží sa dlho v pokoji, kto sa nesnaží byť najmenším a každému podriadeným.

Služiť si prišiel, nie panovať; vedz, že si povoláný trpieť a pracovať, a nie zaháľať alebo besedovať.

Tu sa teda skúšajú ľudia ako zlato v ohni.

Tu nikto neobstojí, ak sa z celého srdca nepokorí kvôli Bohu.

Osemnásť kapitola

PRÍKLADY SVÄTÝCH OTCOV

Pozoruj živé príklady svätých Otcov, z ktorých žiari pravá dokonalosť a nábožnosť a uvidíš, ako málo, ba skoro nič je to, čo my robíme.

Čože je náš život, keď ho prirovnáme k ich životu?

Svätí priatelia Kristovi slúžili Pánovi o hlade a smáde, v zime a nahote, prácou a únavou, bdením a pôstom, modlitbami a svätým rozjímaním, prenasledovaním a vysmievaním.

Koľké a aké ťažké útrapy znášali apoštoli, mučeníci, vyznavači, panny a všetci ostatní, čo chceli kráčať v šľapajach Kristových!

Lebo nenávideli svoj život na tomto svete, aby si ho zachránili pre život večný.

Ako prísne a odriekavo žili svätí Otcovia na púšti! Aké dlhé a ťažké pukušenia znášali!

Ako často ich trápil nepriateľ! Aké hojné a vrúčne modlitby obetovali Bohu!

Akému ťažkému strádaníu sa podvoľovali! Ako horlivo a vrele sa snažili o duchovné zdokonalenie!

Aké tuhé boje bojovali, aby skrotili svoje chyby, ako úprimne a čisto zamierovali svoj úmysel len na Boha!

Vo dne pracovali a v noci sa dlho modlili, hoci ani pri práci skoro nikdy neprestávali rozjímať.

Všetok čas osožne využili.

Každá hodina služby Božej zdala sa im krátka.

A pre veľkú slasť, čo pociťovali rozjímaní, zabudli, že potrebujú aj telesné zotavenie.

Zriekli sa všetkého bohatstva, hodností, slávy, priateľov, príbuzných; nič nechceli mať zo sveta.

Sotva toľko si ponechávali, čo potrebovali na živobytie; ľúto im bolo slúžiť telu, i keď to žiadala nevyhnutnosť.

Chudobní boli teda v pozemských majetkoch, ale veľmi bohatí v milosti a v čnostiach.

Navonok trpeli núdzu, ale vo vnútri sa občerstvovali milosťou a božskou útechou.

Svetu boli cudzí, ale Bohu najbližší a dôverní priatelia.

Sebe sa zdali ničím a tomuto svetu vyvrhelmi; ale pred Bohom boli vzácní a milí.

Zotrvali v pravej pokore, žili v prostej poslušnosti, kráčali v láske a v trpezlivosti: a preto zo dňa na deň duchovne vzrastali a u Boha dosiahli veľkú milosť.

Slúžia za príklad rehoľníkom (a nábožným ľuďom vôbec) a viac nás majú povzbudzovať k dokonalosti, než veľký počet vlašných k (duchovnej) ľahostajnosti.

Aká veľká bola horlivosť všetkých rehoľníkov na začiatku ich rehoľných spoločenstiev!

Aká vrúcna nábožnosť pri modlitbách, aké nasledovanie čnosti! Aký prísny poriadok vládol! Koľká úctivosť a poslušnosť prekvitala u všetkých pod vedením predstaveného!

Ich stopy dodnes svedčia, že to boli ozaj svätí a dokonalí muži, ktorí hrdinsky bojovali a podmanili si svet.

Teraz sa už za veľkého považuje i ten, kto neprestupuje pravidlá rehole a kto sa usiluje trpezlivo znášať, čo vzal na seba.

Aký vlašný a nedbalý je náš stav, že tak rýchle odbočíme od prvotnej horlivosti; už sa ani žiť nechce, natoľko sa vzráha ľahostajnosť a vlašnosť!

Kiežby v tebe celkom nezaspala snaha napredovať v čnostiach, keď si toľko ráz videl príklady nábožných ľudí!

Devätnásta kapitola **OZAJ DOBRÝ REHOENÍK**

Život dobrého rehoľníka sa má skvieť všetkými čnosťami: aby bol taký vo svojom vnútri, akým sa zdá ľuďom navonok.

Ba právom, oveľa lepší má byť človek vo svojom vnútri, než ako sa vidí zvonku. Lebo Boh nám hľadá do srdca. Jeho máme nadovšetko čtiť, nech sme kdekoľvek, a pred jeho tvárou kráčať čisti ako anjeli.

Denne máme obnoviť svoje predsavzatie a povzbudzovať sa k väčšej horlivosti, akoby sme len dnes boli nastúpili cestu čnosti, a modliť sa:

Pomáhaj mi, Pane Bože, v dobrom úmysle a v svätej službe. Dožič mi milosť hneď dnes dobre začať, lebo čo som dosiaľ vykonal, je nič.

Podľa nášho predsavzatia sa riadi i postup nášho zdokonaľovania, a kto chce dobre prospievať, musí byť veľmi usilovný.

A keď často klesá aj ten, kto si vzbudzuje pevné predsavzatie, čo potom ten, kto to robí len zriedka alebo menej pevne?

Rozličným spôsobom sa stáva, že upúšťame od svojho predsavzatia, a aj najmenšie zanedbanie duchovných cvičení nezostane bez škody.

Predsavzatie spravodlivých má svoju oporu viac v milosti Božej ako v ich múdrosti, a preto v ňom skladajú svoju nádej, keď čokoľvek podnikajú.

Lebo človek mieni, ale Boh mení, a „človek neriadi svoju cestu“ (Jer 10,23).

Ak zanedbáme nejaký náboženský úkon pre nábožnú príčinu, alebo že chceme osožiť bratom, neskôr ho môžeme ľahko nahradiť.

Ale keď ho ľahkomyselne zanedbáme z duchovnej omrzlosti alebo z lenivosti, je to veľká chyba a škodí to duši.

Usilujme sa, nakoľko len vládžeme; v mnohých veciach aj tak trochu zaostaneme.

Vždy si zaumieňme niečo určitého, a obzvlášť proti tomu, čo nám najväčšmi prekáža.

Svoj vonkajšok i vnútro rovnako starostlivo skúmame a riadme, lebo oboje slúži zdokonaleniu.

Ak sa nevládžeš stále sústreďovať, rob to aspoň niekedy, a aspoň raz denne, totiž ráno alebo večer.

Ráno si zaumieň, ako sa chceš po celý deň správať, a večer rozober svoje mravy, aký si bol dnes v slove, v skutkoch a v myšlienkach, lebo si azda aj týmto neraz urazil Boha a blížneho.

Ozbroj sa ako chlap proti diabolskej ničomnosti: krot' najmä nestriednosť, a ľahšie skrotíš všetky ostatné telesné náklonnosti.

Nikdy nebuď celkom nečinný: čítaj alebo piš, modli sa alebo rozjímaj, alebo rob niečo užitočné celku.
Telesné cvičenia treba voliť opatrne a nemá si ich každý ukladať v rovnakej miere.
Čo sa netýka verejnosti, to neukazuj verejne, lebo súkromné veci najlepšie sa robia v tichosti.
Nevyhýbaj sa lenivo spoločným záujmom a nezaoberaj sa radšej súkromnými vecami.
Ale keď verne vyplníš všetko, čo si povinný a čo ti uložili, a ak ti ešte zvýši nejaká voľná chvíľa, venuj sa sebe, ako to žiada vnuknutá milosť.
Všetci nemôžu mať jednaké duchovné zamestnanie: jedno sa hodí tomuto a iné zas tamtomu.
O voľbe zamestnania rozhoduje i rozdielnosť času; lebo jedno sa hodí lepšie pre sviatočné dni, iné zas pre všedné.
Iné námety potrebujeme v pokušení, iné v čase pokoja a odpočinku.
Jedny myšlienky sa nám páčia, keď sme zarmútení, iné, keď sa veselíme v Pánovi.
Okolo významných sviatkov obnovme dobré cvičenia a vrúcnejšie prosme o príhovor svätých.
Predstavujme si od jedného sviatku po druhý, že už máme odísť zo sveta a prejsť do večného oslávenia.
Na to sa pripravujeme v posvätných časoch starostlivo a žime tým nábožnejšie, a všetko, čo nám uložia, zachovávejme tým prísnejšie, ako keby sme už o krátky čas mali od Boha prijať odmenu za svoju prácu.
A keď sa ten čas aj predĺži, myslíme si, že ešte nie sme dosť dobre pripravení a ešte nie sme hodní toľkej slávy, „ktorá sa na nás má zjaviť“ (Rim 8,18) v predurčenom čase, a usilujme sa ešte lepšie pripraviť sa na odchod.
„Blahoslavení sluhovia,“ hovorí evanjelista Lukáš (12,37; 43,44) „ktorých pán pri svojom príchode nájde bedliť.“
Veru, hovorím vám: Ustanoví ich nad všetkých, čo má.“

Dvadsať kapitola

MILUJ SAMOTU A MLČANIE

Hľadaj vhodný čas zaoberať sa celkom so sebou, a hojne premýšľaj o dobrodeniach Božích.
Zanechaj veci, ktoré vzbudzujú len tvoju všetečnosť; čítaj knihy, ktoré vzbudzujú skôr kajúcnosť než zábavu.
Ak sa budeš chrániť zbytočných rečí a záhaľčivého pobežovania, a nebudeš sa zháňať po klebetách a novotách, nájdeš dosť vhodných chvíľ venovať sa užitočnému rozjímaniu.
Najväčší svätci sa vystrihali ľudskej spoločnosti, nakoľko len mohli, a radšej v skrytosti slúžili Bohu.
Ktosi bol povedal: Koľko ráz som šiel medzi ľuďmi, vždy som sa vracal ako menší človek. (*Seneca, Epist. 7*).
Aj sami to často skusujeme, keď s niekým trkoceme.
Ľahšie je vôbec mlčať, než mierniť sa v slove.
Ľahšie je doma sa utiahnuť, než môcť sa vonku náležite ovládať.
Kto sa teda snaží dospieť k vnútornému duchovnému životu, ten sa musí s Ježišom vzdať od hluku.
Len ten je istý vo verejnosti, kto sa rád skrýva.
Len ten hovorí isto, kto rád mlčí.
Len ten dobre spravuje iných, kto sa rád podriaďuje.
Len ten dobre rozkazuje, kto sa naučil dobre poslúchať.
Len ten sa úprimne raduje, kto má v srdci svedectvo dobrého svedomia.
Veď istota svätých bola vždy plná bázne Božej, ale zato neboli menej úzkostliví a v sebe menej pokorní, pretože vynikali veľkými čnosťami a hojnou milosťou.
Ale istota zlých ľudí pochádza z pýchy a z nadutosti, a napokon sa zvrhá v sebaklam.
Nikdy si nenahovárajú, že si istý v tomto živote, hoci by si bol naoko dobrým rehoľníkom alebo nábožným pustovníkom.
Neraz tí, ktorých ľudia považovali za čosi lepšieho, boli ťažšie skúšaní pre svoju prílišnú sebadôveru.
Preto mnohým je užitočnejšie nebyť celkom bez pokušení, ale je lepšie, aby tieto častejšie na nich doliehali, aby neboli príliš bezstarostní a aby nespýšneli; a tiež, aby sa príliš slobodne neuchyľovali k vonkajším potechám.
Aké dobré svedomie by si zachoval človek, keby nikdy nevyhľadával pominuteľné radosti a keby sa nikdy nezapodieval svetom!
Aký veľký pokoj a spokojnosť by mal človek, keby odhodil od seba všetky márne starosti a myslel len na spasiteľné a božské veci a v Bohu zložil všetku svoju nádej!
Len ten je hoden nebeskej útechy, kto sa usilovne cvičí vo svätej skrúsenosti.
Ak chceš byť skrúsený vo svojom srdci, vojdí do svojej izby a vyžeň všetok svetský hluk, ako je napísané: „rozjímajte na svojich lôžkach a upokojte sa“ (Ž 5,5).
V izbičke nájdeš to, čo vonku často strácaš.
Keď budeš stále vo svojej komôrke, bude ti milou, ale keď len niekedy vojdeš do nej, bude ti v nej otupno.

Ak ju budeš hneď na začiatku svojho obrátenia náležite obývať a v nej sa zdržiavať, bude ti neskoršie milou priateľkou a najmilším potešením.

V tichosti a pokoji nábožná duša napreduje a učí sa tajomstvám Svätého písma.

Nachodí tam potoky slz, ktorými sa každú noc umýva a očisťuje, aby tým dôvernejšie bola spojená so svojim Stvoriteľom, čím väčšmi vzdialená žije od pozemského ruchu.

K tomu, kto sa utiahne od svojich známych a priateľov, priblíži sa Boh so svätými a anjelmi.

Lepšie je byť v samote a o seba sa starať, ako zanedbávať seba a robiť zázraky.

Chválu zasluhuje človek nábožný, ktorý zriedkakedy vychádza, nechce, aby ho ľudia videli, ba ani sám nechce, aby ho ľudia videli, ba ani sám nechce nikoho vidieť.

Načo chceš vidieť to, čo nesmieš mať? „*Svet sa pomínie, aj jeho žiadostivosť*“ (1 Jn 2,17).

Zmyselná žiadostivosť ťa láka na prechádzku, ale keď minie hodina, čo iné si prinášaš ako obťažené svedomie a rozrušené srdce?

Po radostnom odchode prichodí často žalostný návrat a veselý večer plodí smutné ráno.

Tak každá telesná žiadosť prichádza lichotivo, ale nakoniec uštipne a usmrčuje.

Čo môžeš inde vidieť, čo tu nevidíš?

Vidíš nebo a zem a všetky živly; a z tých je predsa učené všetko.

Môžeš voľakde vidieť niečo, čo by dlho trvalo pod slnkom?

Nazdávaš sa, že sa pohľadom na niečo nasýtiš; ale to sa ti nepodari.

Keby si videl všetko, čo je teraz na svete, čo iného by to bolo ako márne videnie?

Pozdvihni svoje oči k Bohu na výsostiach a modli sa, aby ti odpustil hriechy a nedbalosti.

Márnosti ponechaj márnym; a hľad len na to, čo ti Boh prikázal.

Zavri za sebou dvere a zavolaj k sebe Ježiša, svojho miláčika.

Zostaň s ním v izbičke, lebo inde nenájdeš toľký pokoj.

Keby si nebol vychádzal a nič nebol počul o svetskom ruchu, lepšie by si bol zotrval vo svätom pokoji.

Od tých čias, čo občas rád počúvaš všelijaké novoty, prichodí ti znášať i nepokoj srdca.

Dvadsať prvá kapitola

O SKRÚŠENOSTI SRDCA

Ak chceš trochu napredovať v dobrom, uchovaj sa v bázni Božej, a neprekráčaj hranice náležitej slobody; ale prísne ovládaj všetky svoje zmysly a neoddávaj sa nemiestnej veselosti.

Obľúb si skrúšenosť srdca a nájdeš nábožnosť.

Skrúšenosť otvára prístup k mnohým dobrám, ktoré neviazanosťou obyčajne chytro strácame.

Je čudné, ako sa človek môže v tomto živote niekedy bezstarostne veseliť, keď uváži, akým je vyhnancom, a keď si pomyslí, koľko nebezpečenstiev hrozí jeho duši.

Pre ľahkomyselnosť srdca, a preto, že nedbáme na svoje poklesky, necítíme biedu svojej duše, ale často sa hlúpo smejeme, hoci by sme radšej mali plakať.

Pravá sloboda a dokonalá veselosť je len v bázni Božej a v dobrom svedomí.

Šťastný, kto môže odvrhnúť všetky príčiny rozrútenosti a vie sa dokonale sústrediť vo svätej skrúšenosti!

Šťastný, kto sa vie zriecť všetkého, čo môže poškvŕniť alebo obťažovať jeho svedomie!

Bojuj mužne; zvyk sa zvykom premáha.

Keď necháš ľudí na pokoji, aj oni ťa nechajú, aby si sa mohol zapodievať svojimi vecami.

Neber si do hlavy, čo je starosťou iných, a nemiešaj sa do vecí vyššie postavených ľudí.

Obracaj svoj zrak najprv na seba a zo všetkých svojich milých nepomínaj predovšetkým seba.

Ak nepožívaš priazeň ľudí, nermúť sa preto; ale to nech ťa sužuje, ak sa nesprávaš dosť dobre a obozretne, ako by sa patrilo služobníkovi Božiemu a nábožnému rehoľníkovi.

Často je užitočnejšie a bezpečnejšie, keď človek nemá v tomto živote mnoho radosti, najmä po stránke telesnej.

Ale ak nemáme božskú potechu, alebo ak ju pociťujeme len zriedka, to je naša chyba, lebo nehľadáme skrúšenosť srdca a nezavrhuje celkom márne svetské útechy.

Uznaj, že nie si hodný božskej útechy, ale že si skôr zaslúžiš mnoho súženia.

Keď je človek celkom skrúšený, ťažký a trpký mu je celý svet.

Dobrý človek nájde dosť príčin želiť a nariekať.

Lebo, či hľadá na seba alebo uvažuje o blížnom, vie, že tu nikto nežije bez trápenia.

A čím prísnejšie sa skúma, tým väčší žiaľ pociťuje.

Príčinou pravej bolesti a vnútornej skrúšenosti sú naše hriechy a chyby; sme do nich zamotaní natoľko, že málokedy vládžeme rozjímať o nebeských veciach.

Keby si častejšie myslel na smrť než na dlhý život, iste by si sa horlivejšie polepšoval.

A keby si zo srdca uvažoval aj o budúcich pekelných alebo očistcových trestoch, myslím, že by si vďačne znášal námahu a bolesť, a neohrozil by si sa nijakej trpkosti.

Ale keďže si tieto veci neberieme príliš k srdcu a stále ešte milujeme príjemnosti, ostávame chladní a veľmi leniví.

Často je na vine nedostatok duševnej sily, že biedne telo tak narieka.

Pokorne sa teda modli k Bohu, aby ti dal ducha skrušnosti, a vrav s Prorokom: „*K'rmil si nás ako chlebom slzami a slzami si nás napájal v hojnosti*“ (Ž 80,6).

Dvadsať druhá kapitola

ČO JE ČLOVEK?

Biedny si, ktokoľvek si a kamkoľvek sa obrátiš, ak sa len neobrátiš k Bohu,

Prečo sa rmútiš, že sa ti nedarí tak, ako by si chcel a žiadal?

Ktože má všetko podľa svojej vôle?

Ani ty, ani ja, ani jediný človek na zemi.

Niet na svete nikoho bez nejakého trápenia alebo súženia, čo by bol hneď kráľ alebo pápež.

Kto sa má lepšie? Iste len ten, kto vládze pre Boha trpieť.

Mnohí slabosi a chorí povedia: Hľa, ako dobre sa žije tomu človekovi, aký je bohatý, aký veľký, aký mocný a vznešený!

Ale pozoruj nebeské majetky a uvidíš, že všetky tie časné veci nie sú nič, a že sú veľmi neisté, a skôr na obtiaž, pretože kto ich má, stále má s nimi starosť a strachuje sa o ne.

Človek nemusí mať nadbytok pozemských majetkov, aby bol šťastný, stačí mu aj primeraná zámožnosť.

Veru, bieda je žiť na svete.

Čím viac sa snaží človek žiť podľa ducha, tým trpkším sa mu stáva terajší život, lebo tým lepšie cíti a jasnejšie vidí všetky chyby skazenej ľudskej prirodzenosti.

Lebo jesť, piť, bdiť, spať, odpočívať, pracovať a podliehať ostatným potrebám prirodzenosti je veru veľká ťažkosť a trápenie pre nábožného človeka, ktorý by radšej chcel byť zbavený a oslobodený od každého hriechu.

Telesné potreby veľmi obťažujú človeka na tomto svete.

Preto Prorok vrúčne prosí, aby bol zbavený týchto nevyhnutností, a hovorí: „*uľav mi v úzkosti srdca a vytrhni ma z mojich tiesní*“ (Ž 25.17).

Ale beda ľuďom, ktorí nespoznajú svoju úbohosť, a ešte viac beda tým Čo milujú tento biedny a porušiteľný život!

Veď mnohí tak veľmi lipnú na ňom, hoci si ťažkou prácou, ba aj žobrotou ledva vládku obstarat' to najpotrebnejšie pre živobytie, že keby večne mohli takto žiť, nestáli by ani o kráľovstvo Božie.

Ó, nerozumní a neverní srdcom, čo sa tak hlboko zabávajú do pozemských vecí, že okrem telesnosti nemajú zmysel pre nič!

Takí úbožiači nakoniec ťažko pocítia, aké biedne a ničotné bolo, čo milovali!

Ale svätí Boží a všetci nábožní priatelia Kristovi nedbali na to, čo lichotilo ich telu, ani na to, čo za ich čias bolo slávne, ale všetka ich nádej a všetko ich úsilie smerovalo k večnému blahu.

Všetka ich túžba sa vznášala hore k veciam trvalým a neviditeľným, aby ich láska voči veciam viditeľným nestrhala do hĺn.

Brat môj, nestrácaj nádej, že i ty pokročíš v duchovnom živote; ešte máš na to čas a chvíľu.

Prečo odkladáš svoj úmysel na zajtra? vstaň a začni hneď a povedz: Teraz je čas pracovať, teraz je čas bojovať, teraz je príhodná chvíľa polepšiť sa.

Ak sa ti vodí zle a sužuje ťa trápenie, tu je čas získať si zásluhy.

Treba ti prejsť ohňom a vodou, a len potom sa ti dostane občerstvenia.

Ak nepremôžeš seba, hriech nepremôžeš.

Pokiaľ nosíme toto krehké telo, nemôžeme byť bez hriechu, ani žiť bez oškľivosti a trápenia.

Radi by sme mali pokoj od každej biedy, ale pretože sme hriechom stratili nevinnosť, stratili sme aj pravú blaženosť.

Preto máme byť trpezliví a očakávať Božie milosrdenstvo, pokým sa pomínie táto zloba a kým život nestrávi túto smrteľnosť.

Koľká je ľudská krehkosť! Vždy sme naklonení k zlému!

Dnes sa spovedáš zo svojich hriechov, a zajtra nanovo páchaš, z čoho si sa vyznal.

Teraz sa zastrájaš, že sa budeš chrániť a o hodinu konáš, akoby si si nebol nič umieňoval.

Máme teda dôvod ponížovať sa a nikdy nič veľkého o sebe si nenamýšľať, keď sme takí krehkí a nestáli.

Nedbanlivosťou môžeme náhle stratiť, č sme konečne horko-tažko dosiahli milosťou.

Čo bude z nás na konci, keď sme už predčasne takí vlažní?

Bedá nám, ak sa chceme ukladať na odpočinok, akoby už bol pokoj a bezpečnosť, keď v našom správaní niet ešte ani stopy svätosti.

Zišlo by sa, aby sme sa nanovo cvičili v dobrých mravoch ako dobrí nováčikovia: azda by ešte bola nádej, že sa v budúcnosti nejako napravíme a duchovne zdokonalíme.

Dvadsať tretia kapitola

MYSLIEVAJME NA SMRŤ

Veľmi krátky je tvoj život na zemi; nuž uvažuj, ako je to vlastne s tebou.

Dnes človek je, a zajtra sa pomínie.

A keď zide z očí, chytro zide aj z mysle.

Aké otupné a tvrdé je ľudské srdce, že len o prítomných veciach rozmýšľa a nestará sa radšej o budúce!

Vo všetkom by si mal konať a myslieť tak, akoby si dnes mal umrieť.

Keby si mal dobré svedomie, smrti by si sa nebál.

Lepšie by bolo chrániť sa hriechu, než utekať pred smrťou.

Ak nie si dnes pripravený, ako budeš zajtra?

Zajtrajšok je neistý deň; a vieš, či zajtrajška dožiješ?

Čo nám osoží dlho žiť, keď sa tak málo polepšujeme?

Dlhý život nie je vždy náprava, ba často len rozmnožuje hriechy.

Kiež by sme čo len jeden deň boli dobre žili na svete!

Mnohí počítajú, koľko rokov je už, čo sa dali na cestu obrátenia, ale ovocie ich polepšenia je často nepatrné.

Ak je strašné umierať, hádam ešte nebezpečnejšie je dlho žiť.

Šťastný, kto má hodinu svojej smrti stále pred očami a kto sa denne pripravuje na smrť.

Ak si už niekedy videl umierať človeka, pomysli si, že aj ty pôjdeš tou istou cestou.

Ráno si pomysli, že nedožiješ večera.

A večer sa neopováž sľubovať si ráno.

Buď teda vždy pripravený a ži tak, aby ťa smrť nikdy nenašla nepripraveného.

Mnohí umierajú náhle a nečakane. „*Lebo neviete, v ktorý deň príde váš Pán*“ (Mt, 24,42,44; Lk 12,40).

Keď nadíde posledná hodina, začneš celkom inak zmýšľať o celom svojom predošlom živote; a veľmi budeš ľutovať, že si bol taký nedbanlivý a ľahostajný.

Aký šťastný a aký múdry je, kto sa teraz usiluje byť takým, akým by chcel byť v hodinu smrti.

Ten sa môže tešiť nádejou na šťastnú hodinu smrti, kto dokonale pohŕda svetom, vrelo túži zdokonaľovať sa v čnostiach, kto si obľúbi usporiadanosť a bude sa usilovne kajať, ak bude ochotný poslúchať, zapierať sa a znášať akékoľvek protiventvá z lásky ku Kristovi.

Kým si zdravý, môžeš vykonať mnoho dobrého, ale keď ochorieš, nevieš, čo budeš vládvať.

Choroba málokoho polepší; a tak aj tí, čo mnoho putujú, málokedy dosahujú svätosti.

Nespoliehaj sa na priateľov a príbuzných; a snahu o spasenie neodkladaj na budúcnosť; lebo ľudia zabudnú na teba skôr, než sa nazdávaš.

Lepšie je usilovnou snahou opatrne sa zabezpečiť teraz a vopred si poslať do večnosti niečo dobrého, ako dúfať v pomoc iných.

Keď sa teraz sám nestaráš o seba, kto sa bude o teba starať v budúcnosti?

Teraz je čas veľmi drahý. „Teraz je milostivý čas, teraz je deň spásy“ (2 Kor 6,2).

Ale žiaľ, že ho nevyužívaš užitočnejšie, keď si v ňom môžeš nazhromaždiť zásluhy pre večný život!

Príde čas, keď si budeš žiadať jediný deň alebo hodinu na nápravu, ale kto vie, či ti ju Boh dožičí.

Priateľ môj! Z koľkého nebezpečenstva sa môžeš vyslobodiť, koľkého strachu zbaviť, ak budeš vytrvalo bohabojný a ak budeš mať smrť stále pred očami.

Hľaď teraz žiť tak, aby si sa v hodinu smrti mohol skôr radovať ako strachovať.

Uč sa teraz umierať svetu, aby si potom mohol začať žiť s Kristom.

Uč sa teraz všetkým pohŕdať, aby si sa potom mohol voľne ponáhať ku Kristovi.

Karhaj teraz svoje telo pokáním, aby si potom mohol bezpečne dôverovať.

Ach, ty hlúpy! ako si môžeš myslieť, že budeš dlho žiť, keď ani jediný deň nemáš istý?

Koľkí sa sklamali a museli nečakane opustiť telo?

Koľko rás si počul rozprávať, že ten padol mečom, tamten sa utopil, iný zasa spadol a zlomil si väz, onen skonol pri jedle a iný skončil pri hre? Jeden zahynul ohňom, druhý zbraňou, tretí morom, iného zavraždili zbojníci.

A tak koniec všetkých je smrť, a život ľudský sa pomíne náhle ako tieň.

Kto si bude na teba po smrti spomínať? A kto sa bude za teba modliť?

Rob teraz, môj milý, rob čo len môžeš, lebo nevieš kedy umrieš; a nevieš ani to, čo sa s tebou stane po smrti.

Zhromažďuj si nesmrteľné bohatstvo, dokiaľ máš čas.

Nemysli si nič, len na svoje spasenie; a staraj sa len o veci Božie.

Rob si teraz priateľov uctievaním ich skutkov: „*aby vás až sa pominiete, prijali do večných príbytkov*“ (Lk 16,9).

Buď na svete ako pútnik a ako hosť, ktorý sa nestará o svetské veci.

Zachovaj si srdce voľné a hore k Bohu pozdvihnuté, lebo „*tu nemáme trvalé mesto*“ (Hebr. 13,14).

Ta posielaj denne svoje prosby a vzdychy so slzami, aby si tvoj duch zaslúžil po smrti šťastne prejsť k Pánovi.

Dvadsaia štvrtá kapitola

O SÚDE A POKUTÁCH ZA HRIECH

Vo všetkom, čo robíš, pamätaj na koniec! Ako obstojíš pred prísnyim sudcom, pred ktorým niet tajností, ktorého nemožno uzmiert' dami a ktorý si nevšima výhovorky, ale „*bude súdiť podľa spravodlivosti*“ (Iz 11,14).

Biedny a bláznivý hriešnik, často sa ľaká už tváre nahnevaného človeka: nuž a čože odpovieš Bohu, ktorý pozná všetku tvoju zlobu?

Prečo si nezaist'uješ bezpečnosť v deň súdu, keď nikto nebude môcť iného vyhovárať alebo zastávať, ale každý bude mať dost' vlastného bremena?

Teraz je tvoja práca osozná, oh prijíma tvoj plač, vypočuje tvoje vzdychanie, a tvoja ľútosťná bolesť mu je milá a očistná.

Veľkej a spasiteľnej očiste sa podrobuje trpezlivý človek, ktorého, keď sa mu deje krivda, viac bolí zloba iných, než na ňom páchané bezprávie;

kto sa ochotne modlí za svojich protivníkov a zo srdca im odpúšťa, čím sa proti nemu prehrešili; kto sa nezdráha od iných prosit' odpustenie; kto sa radšej zmilúva, než hnevá;

kto si často robí násilie a usiluje sa telo celkom podrobiť duchu.

Lepšie je teraz očistiť sa od hriechov a zbaviť sa viny, než odkladať očistenie na budúcnosť.

Veru, len seba klameme, keď nezriadené milujeme svoje telo.

Čo iného bude stravovať ten oheň, ako tvoje hriechy?

Čím viac sa teraz šetriš a hovieš telesnosti, tým ťažšie sa budeš potom kajať a tým viac paliva nazhromaždíš.

V čom človek viac hrešil, v tom bude prísnejšie trestaný.

Tam budú lenivých poháňať žeravými ostňami a nenásytných mučiť nemiernym hladom a smädom.

Chlípnych a rozkošníkov budú vriacou smolou a smradľavou sítou polievať a závistlivci budú bolesťou zavýjať ako besní psi.

Každý hriech bude mať svoje zvláštne muky.

Pyšných zahrnú veľkou hanbou, a lakomci budú trpieť najbiednejšiu núdzu.

Tam bude jediná hodina pokuty ťažšia, ako tu sto rokov najskrúšenejšieho pokánia.

Tam nebudú mať odsúdenci nijaký odpočinok, nijaké potešenie; tu predsa niekedy oddychujeme od práce a požívame útechu priateľov.

Teraz sa tráp pre svoje hriechy a ľutuj ich, aby si v deň súdu bol bezpečný s blahoslavenými.

Lebo vtedy „*spravodlivý sa smelo postaví proti tým, čo ho sužovali a pohrdali jeho trápením*“ (Múd 5,1).

Vtedy bude súdiť ten, kto sa ponížil pred ľudským súdom.

Vtedy bude mať veľkú dôveru chudobný a pokorný, ale na pyšného sa bude z každej strany hrnúť strach.

Vtedy sa ukáže, aký múdry bol na tomto svete, kto vedel byť pre Krista hlúpym a opovrhnutým.

Vtedy sa ti bude páčiť každé súženie, ktoré si trpezlivo znášal, a „*ničomníci všetci stratia reč*“ (Ž 107,42).

Vtedy budú plesať všetci spravodliví, a bezbožní budú trúchliť.

Vtedy sklúčené telo bude väčšmi jasať, ako keby sa bolo ustavične sýtilo rozkošami.

Vtedy sa chatrný odev zaskvie, a nádherné rúcho stratí svoj lesk.

Vtedy väčšiu chválu získa biedny domček než pozlátený palác.

Vtedy viac pomôže trpezlivosť než všetka moc sveta.

Vtedy bude väčšmi vyvýšená tichá poslušnosť než všetko svetské chytráctvo.

Vtedy viac poteší čisté a dobré svedomie než učená múdrosť.

Vtedy pohrdanie bohatstvom bude mať väčšiu váhu než všetky poklady sveta.

Vtedy sa budeš viac radovať nábožnej modlitbe než bohatej hostine.
Vtedy sa väčšmi potešíš, že si zachovával mlčanie, než teraz dlhým besedovaním.
Vtedy budú viac hodny sväté skutky než mnoho krásnych slov.
Vtedy sa ti bude lepšie páčiť prísny život a tuhé pokánie než všetky svetské pôžitky.
Uč sa teraz znášať menšie útrapy, aby si sa potom mohol oslobodiť od väčších.
Najprv tu skús, čo zvládzeš potom.
Keď teraz nemôžeš znieť tak máličko, akože zdoláš večné muky?
Keď ti je teraz i maličké utrpenie príťažké, ako potom znesieš večné muky?
Nemôžeš mať, veru, dvojaké radosti: veseliť sa na tomto svete a potom kraľovať s Kristom.
Keby si podnes bol žil v sláve a rozkošiach, čo by ti to osožilo, keby ti prišlo hneď teraz umrieť?
A tak všetko je márnosť, okrem milovať Boha a jemu slúžiť.
Kto miluje Boha z celého srdca, nebojí sa ani smrti, ani múk, ani súdu, ani pekla, lebo dokonalá láska kliesni mu cestu k Bohu.
No kým div, že človek, ktorého hriechy dosiaľ tešia, sa bojí smrti a súdu.
Ešte dobre, keď ťa aspoň strach z pekelných múk odstrašuje od zla, ak ťa od neho nemôže odvrátiť láska.
Ale kto pohŕda i bázňou Božou, neobstojí nadhlo v dobrom, lež veľmi chytró padne do osídel diablových.

Dvadsaia piata kapitola

NAPRAVME HORLIVO CELÝ SVOJ ŽIVOT

Buď bdely a usilovný v službe Božej, a častejšie uvažuj o tom, načo si prišiel a prečo si opustil svet?
Či nie preto, aby si žil Bohu a stal sa duchovným človekom?
Usiluj sa teda horlivo napredovať, lebo zakrátko dostaneš odmenu za svoju prácu; a potom ťa už nebude obklopuvať nijaká bázeň ani bolesť.
Teraz si máličko popracuješ, a za to nájdeš a za to nájdeš mnoho pokoja, ba večnú radosť.
Ak zotrvaš verný a horlivý vo svojich skutkoch, niet pochyby, že Boh bude verný a štedrý v odmene.
Máš si zachovať pevnú nádej, že obsiahneš palmu víťazstva; ale tvoja nádej sa nesmie zvrhnúť v istotu, aby si neochabol alebo nespýšnel.
Akýsi úzkostlivý človek ustavične sa zmieta medzi bázňou a nádejou, a tu raz, skrušený veľkým žiaľom, kľakol si v kostole pred oltárom a vravel:
Keby som len vedel, či zotrviem v dobrom až do konca! A hneď počul v duchu odpoveď: A čo by si urobil, keby si to vedel? Rob teraz, čo by si robil vtedy, a budeš celkom bezpečný.
Tým potešený a posilnený odovzdal sa do vôle Božej a úzkostlivá neistota sa pominula.
Potom už zvedavo nepátral, aká je jeho budúcnosť, ale radšej sa usiloval vyzvedieť, „čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé“ (Rim 12,2), aby podľa nej mohol začínať a dokonávať každý dobrý skutok.
„Ale spoľahni sa na Pána a dobre rob a budeš bývať v svojej krajine a tešiť sa z bezpečia“ (Ž 37,3).
Príčina, ktorá mnohých zdržiava, že nenapredujú dost horlivo v náprave, je strach pred ťažkosťami alebo námaha spojená s bojom.
Lebo v čnostiach veru najviac vzrastajú tí, č osa usilujú práve ťažšie veci tým mužnejšie prekonávať.
Lebo človek napreduje v dobrom tým viac a tým väčšej milosti si zasluhuje, čím viac sa premáha a v duchu umŕtvuje.
Ale všetci nemajú rovnako čo premáhať a umŕtvovať.
Bedlivý človek, hoci by mal viac vášni, bude úspešnejšie prospievať v dobrom, ako iný dobre žijúci, ale menej horlivý v čnosti.
Najmä dve veci veľmi napomáhajú polepšovanie: totiž násilne sa odtrhnúť od toho, na čo nás zvädzajú prirodzené pudy a vytrvalo sa usilovať o tú čnosť, ktorá nám najviac chýba.
Usiluj sa predovšetkým vystríhať a premáhať to, čo sa ti nepáči u druhých.
Všade maj na mysli svoj duchovný prospech, a keď vidíš alebo počuješ dobré príklady, nadšene ich nasleduj.
Ale ak zbadáš niečo nesprávne, chraň sa robiť to isté, alebo ak si niekedy robil, čím skôr sa usiluj to napraviť.
Ako tvoje oko hľadá na iných, tak aj druhí pozorujú teba.
Aké príjemné a potešujúce jej vidieť horlivých a nábožných bratov, spojených putom šľachetnosti a poriadku!
Aký smutný a trápny je pohľad na tých, čo žijú nezriadené a nekonajú to, na čo sú povolani!
Aké škodlivé je zanedbávať povinnosti, ktoré nám ukladajú naše povolanie a predsavzatia, a starať sa o to, po čom nás nič.
Pamätaj na svoje predsavzatie a predstav si obraz Ukrižovaného.

Veru, môžeš sa hanbiť, keď hľadáš na život Ježiša Krista, že si sa dosiaľ neusiloval väčšmi sa mu prispôbiť, hoci si už dlho na ceste Božej.

Rehoľník, ktorý pozorne a nábožne rozjíma o živote a umučení Pána, nájde tam v hojnej miere všetko, čo mu je užitočné a potrebné, a netreba mu hľadať okrem Ježiša nič lepšieho.

Keby ukrižovaný Ježiš vošiel do nášho srdca, ako rýchlo a dôkladne by sme sa naučili všetko!

Snaživý rehoľník (a vôbec nábožný kresťan) rád znáša a prijíma všetko, čo sa mu prikáže.

Nedbalý a vlašný rehoľník, má trápenie nad trápenie zo všetkých strán ho čosi sužuje, lebo mu chýba vnútorný pokoj, a vonkajšiu útechu hľadať nesmie.

Rehoľník, ktorý odopiera poslušnosť, vystavuje sa ťažkému pádu.

Kto vyhľadáva menej prísny, nekrotený život, bude ustavične sklúčený, lebo raz sa mu znepečí to, inokedy zas ono.

Ako si počínajú mnohí iní rehoľníci, ktorí sa pridriavajú prísneho kláštorného poriadku?

Málokedy vychádzajú, žijú v ústraní, skromne sa stavujú, chatrne sa obliekajú, mnoho pracujú, málo hovoria, dlho bdejú, zavčasu vstávajú, mnoho sa modlia, hojne čítajú a zachovávajú všetok poriadok.

Všimni si kartuziánov, cisterciánov a rozličných iných rehoľníkov a rehoľníčok, ako noc po noci zavčasu vstávajú spievať žalmy Pánovi.

Bolo by zaiste zahanbujúce, keby si bol lenivý v jeho svätom diele, keď toľko nábožných duší oslavuje Boha.

Kiežby sme sa nemuseli venovať ničomu inému, len chváliť Pána Boha plným srdcom a ústami!

Keby si nikdy nepotreboval ani jesť, ani piť, ani spať, ale mohol stále Boha chváliť a venovať sa výhradne duchovnému zamestnaniu, bo I by si oveľa šťastnejší ako takto, keď podliehaš telu a musíš slúžiť jeho rozličným potrebám.

Kiežby nebolo týchto nevyhnutností, ale jedine duchovné občerstvenie duše. Ale ako málokedy okusujeme túto blaženosť!

Keď už človek dospeje na, že nehľadá útechu u nijakého tvora, len vtedy pocíti dokonale, aká slasť je v Bohu; a len vtedy bude celom spokojný so všetkým, čokoľvek sa stane.

Vtedy sa nebude tešiť ani z veľkých vecí, ani pre malé zarmucovať, ale spofahne sa celkom a s dôverou na Boha, ktorý mu je všetko vo všetkom, ktorému nič nehynie a neumiera, ale všetko mu žije a na pokyn bez váhania slúži.

Pamätaj vždy na koniec a na to, že zmárnený čas sa nevráti.

Bez starostlivej horlivosti a bez usilovnosti nikdy nenadobudneš čnosti.

Keď začneš vlašniť, začneš sa mať zle.

Ale ak budeš horlivý, nájdeš mnoho pokoja a pocítiš, o koľko ti bude práca ľahšia skrze milosť Božiu a lásku k čnosti.

Horlivý a usilovný človek je na všetko pripravený.

Väčšia námaha je vzdorovať hriechom a náruživostiam, ako v pote tváre pracovať.

Kto sa nevyhýba malým pokleskom, upadne pomaly do väčších.

Večer sa vždy budeš tešiť, ak si osožne strávil deň.

Bdí nad sebou, povzbudzuje sa, napomína sa; a nech sa stane s inými čokoľvek, nezanedbávajú sa.

Natoľko pokročíš, nakoľko sa premôžeš.

DRUHÁ KNIHA
CESTA K VNÚTORNÉMU ŽIVOTU

Prvá kapitola O VNÚTORNOM ŽIVOTE

„Božie kráľovstvo je medzi vami“ (Lk 17,20,21), hovorí Pán. Obráť sa celým srdcom k Pánovi; zanechaj tento biedny svet, a tvoja duša nájde pokoj.

Uč sa pohrdať tým, čo je mimo teba, a zahĺb sa do svojho vnútra, potom uvidíš, ako sa k tebe blíži kráľovstvo Božie.

Lebo „Božie kráľovstvo je spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom“ (Rim 14,1), čo bezbožní nemajú. Kristus príde k tebe a ukáže ti svoju potechu, ak mu vo svojom vnútri pripravíš dôstojné bývanie.

Všetka jeho úcta a sláva je vnútri; len tam má zaľúbenie.

Vnútorného človeka často navštevuje, priateľsky sa s ním zhovára, dodáva mu blahú útechu, hojnosť pokoja a obdarúva ho podivuhodným priateľstvom.

Hor' sa, verná duša, priprav tomuto Ženíchovi svoje srdce, aby prišiel k tebe a v tebe prebýval.

Veď on povedal: Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prideme k nemu a urobíme si uňho príbytok“ (Jn 14,23).

Daj teda miesto Kristovi, a všetkému ostatnému odopri prístup.

Keď máš Krista, si bohatý a on ti dostačí. On ti bude vo všetkom správcom a verným hospodárom, aby si sa nemusel spoliehať na ľudí.

Lebo ľudia sa náhle menia a rýchlo môžu sklamať, ale Kristus ostáva na veky a zotrva s nami pevne až do konca.

Neskladaj príliš veľkú dôveru do krehkého a smrteľného človeka, hoci ti je užitočný a milý; ani sa veľmi nezarmucuj, keď ti niekedy odporuje a protirečí.

Tí, čo sú dnes s tebou, môžu ísť zajtra proti tebe a naopak. Ľudia sa menia ako vietor.

Zlož všetku svoju dôveru v Boha, len jeho sa boj a len jeho miluj. On za teba zodpovie a urobí, ako bude najlepšie.

„Lebo tu nemáme trvalé mesto“ (Hebr 13,14); a kdekoľvek budeš, ostaneš cudzincom a pútnikom; ani pokoj tu nenájdeš, len ak budeš najužšie spojený s Kristom.

Čo sa tu obzeráš? Táto zem nie je miesto tvojho odpočinku!

V nebesiach má byť tvoje prebývanie; preto hľad' na všetko pozemské len ako na prechodné.

Všetko sa pominie, aj ty.

Hľad', aby si sa nepripútal k svetským veciam, spočin' pri umučení Kristovom a ochotne prebývaj v jeho svätých ranách.

Lebo, keď sa budeš nábožne utiekať k ranám a predrahým jazvám Ježišovým, pocítiš vo svojich súženiach veľkú útechu; nebudeš mnoho dbať na ľudské pohrdanie, a ľahko znesieš všelijaké utŕhačské reči.

I Kristom ľudia opovrhovali na tomto svete; a v najväčšej úzkosti a pohanení opustili ho známi i priatelia.

Kristus chcel trpieť a byť opovrhnutý, a ty sa opovažuješ ponosovať pre niečo?

Kristus mal nepriateľov a odporcov, a ty chceš, aby ti bol každý priateľom a priaznivcom?

Ako má byť odmenená tvoja trezlivosť, keď ťa nestihne nijaké protiventstvo?

Keď nechceš znášať protiventvá, akože budeš priateľom Kristovým?

Zachovaj sa s Kristom a pre Krista, ak chceš kraľovať s Kristom.

Keby si sa len raz vhlbil do srdca Ježišovho a aspoň trochu pochopil jeho horúcu lásku, nedbal by si na svoje pohodlie alebo nepohodlie, ale skôr by si sa tešil utrpenej potupe; lebo láska k Ježišovi naučí človeka pohrdať sebou.

Kto miluje Ježiša a pravdu, kto je opravdivo sústredený v sebe a zbavený nezriadených vášní, ten sa môže slobodne obrátiť k Bohu, povzniesť sa v duchu nad seba a nájsť vnútorný pokoj.

Len ten, kto všetko prijíma tak, ako je, a nie podľa toho, čo sa hovorí a súdi, je naozaj múdry, lebo viac ho poučuje Boh než ľudia.

Kto vie duchovne žiť a neprikladá veľkú váhu tomu, čo je mimo neho, ten nevyhľadáva osobitné miesta a nevyčkáva mimoriadne chvíle pre nábožné cvičenia.

Vnútorný človek sa chytro spamätá, pretože sa nikdy celkom nerozptýli vonkajšími vecami.

Jemu neprekáža vonkajšia práca alebo zamestnanie na ten čas potrebné, ale ako sa veci prihodia, tak sa im prispôsobuje.

Kto je vo svojom vnútri dobre založený a usporiadaný, nedbá na čudné a prevrátené počínanie ľudí.

Pozemské veci človekovi len toľko prekážajú a len natoľko ho mätú, nakoľko sa k nim pripútava.

Keby si bol spravodlivý a dostatočne očistený, všetko by ti bolo len na osoh a na úžitok.

Preto sa ti všetko tak nepáči a často ťa zarmucuje, lebo si sebe ešte dokonale neodumrel a neodtrhol si sa od pozemských vecí.

Nič nepoškvŕňuje a nemátie človeka natoľko ako nečistá láska k stvoreniam.
Ak sa vzdáš vonkajšej útechy, môžeš hľadiť na nebeské veci a vždy sa radovať vo svojom vnútri.

Druhá kapitola

POKORA SRDCA

Neklad' veľký dôraz na to, kto je s tebou alebo proti tebe, ale o to sa usiluj a staraj, aby vo všetkom, čo konáš, bol s tebou Boh.

Maj dobré svedomie, a Boh ťa ochráni.
Lebo koho chráni Boh, tomu neuškodí nijaká ľudská zloba.
Ak vieš mlčať a trpieť, bezpochyby pocítiš pomoc Pánovu.
On vie, kedy a ako ťa má oslobodiť, preto sa vždy spoľahni naňho.
Božou vecou je pomáhať ti a vyslobodzovať ťa zo všetkej bezradnosti.
Často je dobre, ak iní poznajú naše chyby a káravo nám ich vyčítajú; aspoň máme príležitosť prehľbit' svoju pokoru.

Keď sa človek pre svoje previnenia pokoruje, ľahko vie uzmierniť iných a upokojiť tých, čo sa na neho hnevajú.
Boh chráni a vyslobodzuje pokorného, miluje a teší ho. Obľubuje si pokorného, dáva mu veľkú milosť a z pokorenia ho znova dvíha k sláve.

Pokornému odhaľuje svoje tajomstvá; priateľsky ho volá a púta k sebe.
Pokorný, i keď sa mu dostane zahanbenia, uchová si pokoj, lebo sa spolieha na Boha a nie na svet.
Nenamýšľaj si, že si o niečo pokročil v dobrom, ak sa nepovažuješ za najmenšieho zo všetkých.

Tretia kapitola

ŽI V POKOJI S OKOLÍM

Zachovaj najprv pokoj vo svojom vnútri; potom budeš môcť aj iných privádzať k pokoju.

Pokojamilovný človek viac osoží než učení.
Človek vášni aj dobro obracia na zlé a ľahko verí zlému.

Dobry, pokojamilovný človek mení všetko na dobré.

Kto žije v pokoji, nikoho neupodozrieva. Ale kto je nespokojný a stále vzrušený, toho trápia všelijaké podozrenia; ani sám nemá pokoja, ani druhým ho nežičí.

Často hovorí veci, ktoré by nemal hovoriť, a zanedbáva, čo by mu bolo osožné.

Hľadí na to, čo by mali robiť iní, a zanedbáva, čo by mal robiť sám.

Svoje skutky vieš dobre vyhovárať a prikrašľovať, ale výhovorky iných nechceš prijať.

Správnejšie by bolo seba obviňovať a svojho brata ospravedľňovať.

Keď chceš, aby druhý bol voči tebe trpezlivý, maj aj ty strpenie s inými.

Ako ďaleko si ešte od pravej lásky a pokory, ktorá sa nevie na nikoho hnevať, na nikoho nevražiť, iba ak na seba!

Nie je ťažko vychádzať a žiť s dobrými ľuďmi; to sa, prirodzene, každému páči, a každý má rád pokoj, a väčšmi ľúbi tých, čo s ním rovnako zmýšľajú.

Ale vedieť žiť v pokoji s ľuďmi surovými, nešťachetnými, neporiadnymi alebo s takými, čo nám odporujú, to je veľká milosť a čin veľmi chvályhodný a mužný.

Niektorí žijú v pokoji so sebou i s druhými

A sú aj takí, čo ani sami nemajú pokoj, ani druhých nenechávajú na pokoji: iným sú na ťarchu a sebe ešte väčšmi.

A potom sú i takí, čo sami žijú v pokoji, a usilujú sa i druhých priviesť k pokoju.

Ale všetok svoj pokoj v tomto ťažkom živote máme vidieť viac v tom, aby sme pokorne znášali protivenstvá, než v tom, že nijaké protivenstvá nepociťujeme.

Kto vie lepšie trpieť, bude mať viac pokoja. Lebo taký človek je víťazom nad sebou a pánom sveta, priateľom Kristovým a dedičom neba.

Štvrtá kapitola

O ČISTOTE A ÚPRIMNOSTI SRDCA

Dvoje krídiel povznáša človeka nad pozemské veci: úprimnosť a čistota.

Úprimnosť zmýšľania a čistota srdca.

Úprimnosťou hľadáme Boha, čistotou ho dosahujeme a zažívame.

Nijaký dobrý skutok ti nebude na ťarchu, ak vo svojom vnútri budeš slobodný od všetkých zlých náklonností.

Ak nemyslíš na nič a neusiluješ sa o nič iného, len čo sa páči Bohu a blížnemu je na osoh, budeš požívať vnútornú slobodu.

Keby tvoje srdce bolo spravodlivé, každý tvoj by ti bol zrkadlom a knihou svätého poučenia.

Niet takého malého a takého nepatrného stvorenia, aby nehlásalo božiu dobrotu.

Keby si bol vnútorne dobrý a čistý, videl by si všetko bez prekážky a všetko by si rozumel.

Čisté srdce preniká nebo i peklo.

Aký je kto vo vnútri, tak súdi navonok.

Ak je na svete nejaká radosť, má ju iste človek čistého srdca.

A ak je zármutok a úzkosť, poznáva ich najskôr zlé svedomie.

Ako do ohňa vložené železo stráca hrdzu a celé sa rozžeravie, tak človek, ktorý sa celkom obracia k Bohu, stráca vlačnosť a mení sa v nového človeka.

Keď človek a začína vlačniť, ľaká sa i najmenšej ťažkosti a rád prijíma vonkajšiu potechu.

Ale keď sa začne dokonale premáhať a odhodlane kráčať po ceste Božej, už si ani nevšimne to, čo mu predtým bolo také ťažké.

Piata kapitola

POZNAJ SÁM SEBA

Nemôžeme si príliš dôverovať, lebo často nám chýba milosť a zdravý úsudok.

Je v nás len málo svetla, a aj to rýchlo strácame pre svoju nedbalosť.

Často ani nedbáme, že sme vnútorne takí slepí.

Často robíme zle a ešte horšie - vyhovárame si to.

Niekedy nás vedie vášeň a myslíme si, že je to horlivosť.

Druhým vyčítame maličkosti, ale svoje väčšie chyby nevidíme.

Hneď cítime a zvažujeme, čo nám prichodí znášať od iných, ale nepozorujeme, koľko znášajú druhí od nás.

Keď budeš posudzovať vlastné chyby dobre a spravodlivo, nebudeš tak prísne súdiť iných.

Vnútorný človek sa o nič tak nestará ako o seba; a kto sa bedlivo stará o seba, tomu je ľahko mlčať o druhých.

Nikdy nebudeš naozaj duchovným a nábožným človekom, ak nebudeš mlčať o druhých a všimáť si najmä seba.

Keď sa budeš celkom zapodievať sebou a Bohom, málo ťa bude rozčuľovať iné, čo vidíš a počuješ.

Kdeže si, keď nie si u seba? A keby si aj celý svet prebehol, čo ti to osoží, ak nedbáš na seba?

Ak chceš mať pravý pokoj a súlad mysle, treba ti všetko odložiť stranou a mať pred očami len seba.

Preto mnoho získaš, ak si nepripustiš nijakú časnú starosť.

Ale veľa stratiš, keď budeš klásť na niečo časné príliš veľkú váhu.

Nech sa ti nič nezdá veľkým, vznešeným, vzácnym ani milým, len Boh, alebo čo je z Boha.

Za márnosť pokladaj každú útechu, ktorá prichodí od nejakého stvorenia.

Duša, ktorá miluje Boha, pohŕda všetkým ostatným.

Len večný, nesmierny a všetko naplňujúci Boh je útechou duše a pravou radosťou srdca.

bolo také ťažké.

Šiesta kapitola

DOBRÉ SVEDOMIE OBVESELUJE

Slávou dobrého človeka je svedectvo dobrého svedomia.

Maj dobré svedomie a budeš vždy veselý.

Dobré svedomie znesie veľmi mnoho, a aj v protivenstvách býva plné radosti.

Zlé svedomie je vždy bojzlivé a nepokojné.

Príjemne si odpočímaš, keď ti srdce nebude nič vyčítat.

Teš sa len vtedy, keď urobíš niečo dobrého.

Zlí ľudia nikdy nepoznajú ozajstnú veselosť, nikdy necítia vnútorný pokoj: „*Lebo bezbožní nemajú pokoj*“, hovorí Pán (Iz 48,22,57,21).

A keď hovoria: Sme spokojní, nič zlého sa nám nestane, a kto by nám smel ublížiť? Neverte im: lebo hnev Boží náhle povstane, znivočí ich diela a ich myšlienky zaniknú.

Človeku, ktorý miluje, nie je ťažko chváliť sa súžením, lebo tým sa chváliť, znamená „*chváliť sa iba krížom Pána Ježiša*“ (Gal 6,14).

Krátka je sláva, ktorú ľudia dávajú a prijímajú.

Svetskú slávu vždy sprevádza zármutok.

Sláva dobrých je v ich svedomí, a nie v chvále ľudskej.

Veselosť spravodlivých je z Boha a v Bohu, a ich radosť je v pravde.

Kto túži po opravdivej a večnej sláve, o časnú sa nestará.

A kto vyhľadáva časnú slávu, alebo nepohŕda ňou z duše, dokazuje, že si nebeskú slávu menej cení.

Veľmi spokojné srdce má, kto sa nestará ani o chvály, ani o hany.

Lahko sa uzmierni a uspokojí ten, kto má čisté svedomie.

Nebudeš svätejším keď ťa chvália, ani horším, keď ťa hania.

Čo si, to si; a nemôžeš sa nazývať väčším než si podľa Božieho úsudku.

Ak budeš pozorovať, čo si vo svojom vnútri, nebudeš dbať na to, čo o tebe hovoria ľudia.

„Človek vidí len to, čo je pred očami, ale Pán hľadá do srdca“ (1 Sam 16,7).

Človek hľadá na skutky, ale Boh vidí úmysly.

Konať vždy dobre a mnoho o sebe nemyslieť, to je známkou pokornej duše.

Neželať si útechu od nijakého tvora, je znakom čistoty a vnútornej dôvery.

O tom, kto nehľadá pre seba nijaké vonkajšie svedectvo, je zjavné, že sa celkom spolieha na Boha.

„Lebo nie ten je osvedčený, kto sa sám odporúča, ale ten, koho odporúča Pán“, - hovorí svätý Pavol (2 Kor 10,18).

V duchu vždy myslieť na Boha a nedat' sa miast' nijakou vonkajšou náklonnosťou, takto si má počínať duchovný človek.

Siedma kapitola

MILUJ JEŽIŠA NAD VŠETKO

Blažený, kto vie, čo je milovať Ježiša a pohŕdať sebou pre Ježiša.

Milého treba opustiť pre milého, lebo Ježiš chce, aby si jeho miloval nad všetko.

Láska tvorov je klamná a nestála, láska Ježišova verná a vytrvalá.

Kto lipne ku krehkému tvorovi, padne s ním: kto sa pridŕža Ježiša, bude pevne stáť naveky.

Toho miluj a s tým sa priateľ, kto ostane s tebou aj vtedy, keď ťa iní opustia, a ktorý ti nedá nikdy zahynúť.

Raz sa budeš musieť rozlúčiť so všetkými, či chceš, alebo nechceš.

Pridŕžaj sa Ježiša za živa i pri smrti a poruč sa jeho vernej strážii; on jediný ti bude môcť pomôcť, keď ťa všetci opustia.

Tvoj miláčik je taký, že neznesie vedľa seba iného, ale chce mať tvoje srdce a prebývať v ňom ako kráľ na vlastnom tróne.

Keby si sa vedel celkom odpútať od všetkého stvorenia, Ježiš by vďačne bol s tebou.

Stratíš skoro všetko, čo si skladal v ľuďoch, mimo Ježiša.

Nedôveruj a nespoliehaj sa na trstinu vetrom sa klátiacu: lebo „každé telo je tráva, a všetka jeho sláva, ako poľný kvet“, padne (Iz 40,6).

Skoro sa sklameš, ak budeš hľadiť len na to, ako sa ľudia tvária navonok.

Lebo keď hľadáš u nich útechu alebo svoj osoh, nájdeš často len svoju škodu.

Ak vo všetkom hľadáš Ježiša, zaiste nájdeš Ježiša.

Ale ak hľadáš seba, nájdeš aj seba, ale na svoju skazu.

Lebo ak človek nehľadá Ježiša, viac si škodí, než by mu mohol škodiť celý svet a všetci jeho protivníci.

Ôsma kapitola

O DÔVERNOM PRIATEĽSTVE S JEŽIŠOM

Keď je s nami Ježiš, všetko je dobré a všetko sa nám zdá ľahké; ale keď Ježiš nie je s nami, všetko je ťažké.

Keď v našom srdci nehovorí Ježiš, každá útecha je bezcenná; ale keď Ježiš prehovorí len jediné slovo, pocítíme veľkú útechu.

Či Mária Magdalská nevstala hneď z miesta, kde plakala, keď jej Marta povedala: „Učiteľ je tu a volá ťa“? (Jn 11,28).

Šťastná hodina, keď ťa Ježiš volá od slz k duchovnej radosi!

Aký vyschnutý a tvrdý si bez Ježiša! Aký nechápavý a jalový, ak túžiš po niečom mimo Ježiša!

Či je to nie väčšia škoda, než keby si stratil celý svet?

Čo ti môže dať svet bez Ježiša?

Byť bez Ježiša je hrozné peklo; byť s Ježišom sladký raj.
Keď bude s tebou Ježiš, neuškodí ti nijaký nepriateľ.
Kto nájde Ježiša, nájde vzácny poklad, áno, poklad nad všetky poklady.
A kto stratí Ježiša, stratí veľmi mnoho, viac ako celý svet.
Kto žije bez Ježiša, je veľmi biedny – a veľmi bohatý, kto je zadobre s Ježišom.
Vedieť hovoriť s Ježišom, je veľké umenie, a vedieť si udržať Ježiša, je veľká múdrosť.
Buď pokojný a pokojamilovný a Ježiš bude s tebou.
Lahko môžeš Ježiša odohnať a stratiť jeho milosť, ak by si sa klonil k svetu.
A keď ho odoženieš od seba a stratiš, ku komu sa potom budeš utiekať a koho si budeš hľadať za priateľa?
Bez priateľa sotva môžeš žiť. Ak nebude Ježiš tvojím najlepším priateľom, budeš vždy len smutný a opustený.
A veru nerozumne robíš, ak niekomu inému dôveruješ alebo sa veselíš s niekým iným.
Lepšie je znepriateliť si celý svet, ako uraziť Ježiša.
Teda zo všetkých milých nech ti je Ježiš nadovšetko milý.
Každého miluj pre Ježiša, ale Ježiša pre neho samého.
Len Ježiša Krista máme m milovať obzvláštnou láskou, lebo jedine on je zo všetkých najlepším a najvernejším priateľom.

Pre neho a v ňom nech sú ti milí všetci ľudia, priatelia i nepriatelia; a za všetkých sa modli, aby ho všetci poznali a milovali.

Nikdy nebaž po tom, aby ťa ľudia nápadne chválili alebo milovali, lebo to prísluší len Bohu, ktorý nemá sebe rovného.

A nechci, aby sa niekto vo svojom srdci tebou zapodieval, ani ty sa nezaoberaj láskou k niekomu; ale Ježiš nech je v tebe a vo všetkých dobrých ľuďoch.

Buď vnútorne čistý a slobodný, aby ti nijaký tvor neprekážal.

Treba sa ti zriecť všetkého a priniesť Ježišovi čisté srdce, ak sa mu chceš odovzdať a vidieť, „aký dobrý je Pán“ (Ž 34,9).

A to nedosiahneš, ak ti on vopred nedá svoju milosť a nepripúta ťa k sebe, aby si všetko opustil, všetkého sa vzdal a len s ním sa spojil.

Lebo keď k človekovi zavíta milosť Božia, stáva sa silným voči všetkému; ale keď sa ona vzdiali, je biedny a slabý a ako otrok, ktorého bičujú.

Ale ani vtedy neslobodno zúfať a zmalomyselnieť; treba sa s pokojnou myslou odovzdať do vôle Božej a znášať všetko, čo na teba príde, na chválu Ježiša Krista; lebo po zime prichodí leto, po noci sa vracia deň a po búrke potešujúce jasno.

Deviata kapitola

O ÚPLNEJ BEZÚTEŠNOSTI

Nie je ťažké pohrdnúť ľudskou útechou, keď máme božskú.

Ale veľká, preveľká vec je, keď človek vie vytrvať aj vtedy, keď mu chýba ľudská i božská útecha, keď vie pre česť Božiu znášať prázdnotu srdca; a v ničom nehľadať seba, ani nehľadiať na svoje zásluhy.

Či je hrdinstvo byť nábožným a veselým vtedy, keď prichádza milosť Božia? Tú hodinu si žiadajú všetci.

Príjemne si ide ten, koho nesie milosť Božia.

Aký div, že ten, koho nesie Všemohúci a vedie najvyšší Správca sveta, necíti svoje bremeno?

Radi máme niečo pre potešenie, a veru ťažko je človekovi celkom sa zriecť seba.

Svätý mučeník Vavrinc premohol svet so svojím biskupom (pápežom Sixtom), pretože opovrhol všetkým, čo sa na svete zdalo potešiteľným; a z lásky ku Kristovi pokojne znášal i to, že mu odňali Božieho veľkňaza, ktorého veľmi miloval.

A tak láskou k Stvoriteľovi prekonal lásku k človekovi; a miesto ľudskej útechy podrobil sa radšej Božej vôli.

Tak i ty sa uč opustiť pre lásku Božiu niektorého potrebného a milého priateľa.

A netráp sa, keď ťa priateľ opustí; veď vieš, že raz sa musíme navzájom všetci rozlúčiť.

Ťažko a dlho musí človek so sebou bojovať, kým sa naučí nad sebou celkom víťaziť a všetku svoju lásku povznášať k Bohu.

Keď sa človek spolieha len na seba, ľahko sa kloní k ľudským útechám.

Ale kto naozaj miluje Krista a úprimne sa usiluje o čnostný život, nestojí o takú útechu, ani nehľadá zmyselné rozkoše; radšej znáša ťažké skúšky a tvrdé námahy z lásky ku Kristovi.

Keď ti teda Boh dá duchovnú útechu, prijímaj ju vďačne, ale nezabúdaj, že je to dar Boží, a nie tvoja zásluha.

Nepýš sa tým, neraduj sa príliš a nezakladaj si na tom márnomyseľne, ale buď za ten dar ešte pokornejší a obozretnejší a bohabojnejší vo všetkých svojich skutkoch; lebo tá hodina sa pomíne a príde pokušenie.

A keď ti bude odňatá útecha, nezúfaj hneď, ale čakaj nebeské navštívenie s pokorou a s trpezlivosťou, lebo veď Boh je dosť mocný a môže ti dať ešte hojnejšiu útechu.

Euďom, ktorí skúsili cesty Božie, to nie je nič nové ani neobyčajné. Veď i veľkí svätci a dávni proroci často zažili takéto striedanie.

Preto vravel jeden z nich, keď ho sila milosti Božej už navštívila: „Povedal som si: ‘Už nikdy sa nezakolíšem’“ (Ž 30,7).

Ale keď nepocit'oval milosť, dodal, čo cítil vo svojom vnútri a riekol: „Keď si však odo mňa odvrátil svoju tvár, hneď sa ma zmocnil strach“ (Ž 30,8).

Ani vtedy nezúfal, ale ešte úpenlivejšie prosil Boha a hovoril: „K tebe, Pane, volám svojho Boha prosím o milosť“ (Ž 30,9).

Nakoniec žne ovocie svojej modlitby a svedčí, že bol vyslyšaný, keď hovorí: „Čuj, Pane, a zmiluj sa nado mnou; Pane buď mi na pomoci“ (Ž 30,11).

Ale v čom? „Môj nárek,“ hovorí, „si obrátil na tanec, a radosťou si ma opásal“ (Ž 30,12).

Keď sa takto stávalo veľkým svätým, neprichodí zúfať ani nám, slabým a úbohým, keď sa naša horlivosť vše mení v chlad.

Lebo duch prichodí a odchodí ako sa páci jeho vôli. Preto vraví blahoslavený Jób: „Navštevuješ ho na úsvite a nečakane ho skúšaš“ (Jób 7,18).

V čo máme teda dúfať, na čo sa spoliehať, ak nie vo veľké milosrdenstvo božie a jedine v nádej na nebeskú milosť?

Lebo či sú okolo mňa dobrí ľudia alebo nábožní bratia a verní priatelia, sväté knihy a krásne napísané výklady, známe piesne a chválospevy:

Všetko toto mi málo pomôže, málo ma poteší, ak nemám milosť Božiu a ak ostávam vo svojej biede.

Tu niet lepšieho prostriedku, ako trpezlivo sa zaprieť a odovzdať do vôle Božej.

Nikdy som nenašiel nábožného a čnostného človeka, ktorý by občas nebol pocítil, že jeho horlivosť ochabuje.

Ani jeden svätý nebol natoľko povznesený a osvietený, aby prv alebo neskoršie nebolo naň doľahlo pokušenie.

Lebo nie je hoden uvidieť vznešenosť Božiu, kto nebol pre Boha skúšaný nejakým súžením.

Pokušenie totižto býva akoby predbežným znamením nastávajúcej útechy.

Len tým, čo obstáli v pokušení, je sľúbená nebeská útecha: „Tomu, kto zvíťazí,“ hovorí Pán, „dám jesť zo stromu života“ (Zjv 2,7).

A preto človek dostáva nebeskú útechu, aby udatnejšie zdolával protivenstvá.

Niekedy zas prichádza pokušenie, aby sa človek nepýšil svojou čnosťou.

Diabol nespí a ani telo ešte neumrelo; preto neprestávajú pripravovať sa do boja, lebo sprava i zľava máš nepriateľov, ktorí nikdy neodpočívajú.

Desiata kapitola

BUĎME POVĎAČNÍ ZA BOŽIU MILOST'

Prečo vyhľadávaš odpočinok, keď si sa narodil pre prácu?

Priprav sa viac na trpezlivosť než na radosti a skôr sa chystaj niesť kríž, než oplývať veselosťou.

Veď ktorý človek by vďačne neprijal duchovnú útechu, keby ju mohol mať stále?

Duchovné potechy prevyšujú všetky slasti sveta a rozkoše tela.

Všetky svetské radosti sú alebo márne alebo mrzké. Len duchovné radosti oblažujú a zošľachtujú, lebo sa rodia z čnosti, a sám Boh ich vlieva do čistých duší.

Ale tieto duchovné radosti nikto nemôže používať stále, ako by si želal, lebo pokušenie neustáva na dlho.

No nebeskému navštíveniu veľmi je na úkor falošná sloboda ducha a prílišná sebadôvera.

Boh dobre robí, že dáva milosť útechy; ale človek nerobí dobre, že sa za všetko neodpláca Bohu vďačnosťou.

Preto nemôžu do nás plynúť dary milosti, lebo sme nevďační ich pôvodcovi, a nestaráme sa, aby všetko, čo sme dostali, plynulo zasa k svojmu pôvodnému zriedlu.

Lebo ten, kto za milosť vzdáva náležité vďaky, vždy má nárok na novú milosť, a čo sa odníme pyšnému, dáva sa obyčajne pokornému.

Nechcem útechu, ktorá by ma pozbavovala kajúcej skrušnosti. A nechcem také vyššie nazeranie, ktoré by ma viedlo k pýche.

Lebo nie všetko je sväté, čo je vznešené, nie je dobré všetko, čo je príjemné, nie je čisté všetko, čo žiadame, a Bohu nie je milé všetko, čo je nám drahé.

Rád prijímam milosť, ktorá ma robí vždy pokornejším a bohabojnejším a ktorá ma vždy znova povzbudzuje, aby som sa zriekol seba.

Kto je poučený darom milosti a spozná trpkosť jej nedostatku, neopováži sa pripočítať si nič dobrého, radšej si prizná svoju úbohosť.

Daj Bohu, čo je Božie; a sebe pripíš, čo je tvoje, to znamená: Bohu ďakuj za milosti, a sebe pripíš len hriech a trest, ktorý si zaň zaslúžiš.

Posaď sa vždy na posledné miesto a dostane sa ti najvyššie; lebo niet najvyššie bez najnižšieho.

Najväčší svätí pred Bohom sú pred sebou najmenší; a čím sú slávnejší, tým väčšia je ich pokora.

Plní pravdy a nebeskej slávy nie sú žiadostiví márnejšieho svetskej oslavy.

V Bohu založení a upevnení nemôžu byť pyšní.

A pretože všetko dobro, ktoré dostali, pripisujú výhradne Bohu, „hľadajú slávu, ktorú dáva len Boh!“ (Jn 5,44); a želajú si, aby v nich i vo všetkých svätých bol chválený Boh. Len po tomto túžia.

Buď povďačný i za najmenšie dobrodenie a budeš hoden obsiahnuť aj väčšie.

Najmenší dar si váž tak ako najväčší, a čím druhí pohrdajú, pokladaj za cenný podarúnek.

Keď hľadáš na darcovu dôstojnosť, nijaký dar sa ti nebude vidieť malým alebo príliš chatrným. Lebo nič nie je malé, čo nám dáva najvyšší Boh.

Keď nás aj tresce a šľahá, aj to nám má byť milé; lebo čokoľvek zošle na nás, robí to len pre naše spasenie.

Kto si chce udržať Božiu milosť, nech je vďačný, keď ju dostáva, a trpezlivý, keď sa mu odníma. Nech sa modlí, aby sa opäť vrátila, a nech je opatrný a pokorný, aby ju nestratil

Jedenásta kapitola

MILOVAŤ KRISTA ZNAMENÁ MILOVAŤ KRÍŽ

Ježiš má teraz mnoho priateľov svojho nebeského kráľovstva, ale medzi nimi je málo takých, čo by radi niesli jeho kríž.

Má mnoho takých, čo dychtia po úteche, ale málo tých, čo túžia po súženíach.

Nachádza dosť spoločníkov svojho stola, ale málo nasledovníkov svojho odriekania.

Všetci sa chcú s ním radovať, ale málokto chce pre neho trpieť.

Mnohí nasledujú Ježiša až po lámanie chleba, ale málokto až ta, kde treba piť kalich utrpenia.

Mnohí obdivujú jeho zázraky, ale nie je mnoho tých, čo sú ochotní znášať potupu kríža.

Mnohí milujú Ježiša, kým ich nestihne nejaké protiventstvo.

Mnohí ho chvália a velebia, kým odstávajú od neho rozličné potechy.

Ale keď sa im Ježiš skryje a na chvíľu ich opustí, nariekajú a veľmi klesajú na mysl.

Ale tí, čo milujú Ježiša pre Ježiša, a nie pre nejakú svoju vlastnú útechu, chvália ho rovnako v každom súžení a úzkosti srdca, ako aj v čase najväčších radostí.

A keby im nikdy nechcel dať útechu, predsa by ho vždy chválili a vždy by mu chceli ďakovať.

Čo všetko zmôže čistá láska k Ježišovi, neskalená nijakým vlastným prospechárstvom alebo samofúbosťou!

Či všetkým, čo bažia stále iba po potešeniach, netreba vlastne nazývať nádenníkmi?

Či nemilujú viac seba ako Krista, keď premýšľajú vždy len o svojom zisku a pohodlí?

Kde nájdeš človeka, ktorý by chcel slúžiť Bohu celkom nezištne?

Zriedka sa nájde niekto natoľko duchovný, aby bol odpútaný od všetkého pozemského.

Lebo kde nájdeš človeka naozaj chudobného duchom a oslobodeného od všetkých tvorov? „Jeho cena je ako to, čo zďaleka a od kraj sveta prichodí“ (Prís 31,10).

I keby človek rozdal všetok svoj majetok, ešte je to nič.

A keby činil veľké pokánie, všetko je ešte málo.

A keby dosiahol všetky vedomosti, ešte je ďaleko od cieľa.

A keby bol veľmi čnostný a úprimne nábožný, ešte by mu mnoho chýbalo: to jedno totižto, čo mu je najviac potrebné.

A čo je to? Aby, opustiac všetko, celkom zanechal aj seba a neponechal si ani trochu samofúbsti.

A keď vykonal všetko, čo uznáva ako svoju povinnosť, nech si myslí, že nič nevykonal.

Nech necení vysoko, čo by sa mohlo pokladať za niečo veľkého, ale v skutočnosti nech sa uznáva za neužitočného služobníka, ako hovorí Pravda: „Keď urobíte všetko, čo sa vám prikázalo, povedzte: Sme neužitoční sluhovia“ (Lk 17,10).

Vtedy bude môcť, naozaj chudobný v duchu a vnútorne slobodný povedať s prorokom: „Som sám a úbohý“ (Ž 25,16).

A nikto nie je bohatší, nikto mocnejší, nikto slobodnejší, než ten, kto vie seba a všetko ostatné opustiť a pokladať sa za najmenšieho.

Dvanásta kapitola

KRÁĽOVSKÁ CESTA SVÄTÉHO KRÍŽA

Mnohým sa zdá tvrdý výrok: „Zapri sa, vezmi kríž a nasleduj Ježiša“ (Mt 16,24; Lk 9,23).

Ale oveľa tvrdšie bude počuť tieto posledné slová: „Odíd' te odo mňa, zlorečení, do večného ohňa!“ (Mt 25,41).

Tí, čo teraz radi počúvajú slovo o kríži a správajú sa podľa neho, nebudú sa potom obávať, že počujú večné zavrhnutie.

Toto znamenie kríža bude na nebi, keď Pán príde súdiť.

Vtedy všetci sluhovia kríža, ktorí sa v živote pripodobňovali Ukrižovanému, pristúpia pred Krista sudcu s veľkou dôverou.

Čo sa teda bojíš vziať na seba kríž, keď je to cesta do Kráľovstva?

V kríži je spása, v kríži je život, v kríži je obrana proti nepriateľom; v kríži je vrchol čnosti, v kríži je dokonalá svätosť.

Len v kríži je spása duše a nádej večného života.

Vezmi teda svoj kríž a choď za Ježišom; tak vojdeš do večného života.

On šiel pred tebou, niesol svoj kríž a zomrel za teba na kríži, aby si aj ty niesol svoj kríž a túžil zomrieť na krížil.

Lebo keď s ním zomrieš, budeš s ním aj žiť, a keď mu budeš druhom v utrpení, budeš s ním i v sláve.

Všetko sa zakladá na kríži, a všetko záleží na smrti; a niet inej cesty k životu a k pravému vnútornému pokoji, ako cesta svätého kríža a každodenného umírtvovania.

Choď, kade chceš, hľadaj, čo chceš, a nenájdeš krajšiu cestu hore a bezpečnejšiu tu dolu, ako cestu svätého kríža.

Uprav si a zariad' všetko podľa svojej vôle a náhľadu, a uvidíš, že stále nám prichodí niečo trpieť, či sa ti to páči alebo nie. Vždy nájdeš kríž.

Lebo buď budeš znášať telesnú bolesť alebo duševnú trýzeň.

Niekedy ťa opustí Boh, niekedy ťa potrápi tvoj blížny; a čo horšie – sám si budeš často na ťarchu.

A niet nijakého lieku a nijakej útechy, aby si sa mohol vyslobodiť alebo si uľaviť; načim trpieť, dokiaľ Boh bude chcieť.

Boh totižto chce, aby si sa naučil znášať trápenia bez útechy, aby si sa mu celkom podrobil a aby si sa utrpením stal pokornejším.

Nikto necíti Kristove muky tak hlboko ako ten, kto trpí podobne.

Kríž je teda stále pripravený a čaká ťa všade.

Neunikneš mu, kamkoľvek by si utekal; lebo kdekoľvek ideš, všade nesieš seba a vždy nájdeš seba. Obráť sa hore, obráť sa dolu, obráť sa von, obráť sa dnu, všade nájdeš kríž; a všade ti treba mať trpezlivosť, ak chceš mať vnútorný pokoj a zaslúžiť si večnú korunu.

Keď budeš niesť kríž oddane, aj on ťa ponesie a privedie ťa k žiadanému cieľu, kde totiž bude koniec utrpeniu, čoho sa tu nemôžeš dočkať.

Ak no nesieš nerád, robíš si ťarchu, a len väčšmi si príťažuješ; ale predsa ho musíš niesť.

Keď odhodíš jeden kríž, iste nájdeš iný, a hádam ešte ťažší.

Myslíš si, že sa vyhneš tomu, čomu nemohol uniknúť ani jeden smrteľník?

Ktorý svätý bol na svete bez kríža a bez trápenia?

Ved' ani Ježiš Kristus, náš Pán, nebol ani hodinu bez bolesti a utrpenia, pokiaľ len žil. „Kristovi bolo treba trpieť,“ hovorí (Lk 24,26.46) „a vstať z mŕtvych, a tak vojsť do svojej slávy.“

A ty akým právom hľadáš inú cestu, ako je táto kráľovská cesta, cesta svätého kríža?

Celý Kristov život bol kríž a mučeníctvo; a ty hľadáš pre seba pokoj a radosť?

Mýliš sa, mýliš, ak túžiš po niečom inom, ako znášať súženie; lebo celý tento smrteľný život je plný bied, všade označený samými krížmi.

A čím vyššie kto pokročí v duchu, často tým ťažšie kríže nachádza; lebo trýzeň vlastného vyhnanstva je tým väčšia, čím väčšia je sama láska.

Ale zato človek, hoci mnohonásobne skúšaný, nie je bez útechy a úľavy, lebo cíti, ako mu vzrastá veľký úžitok z toho, že nesie svoj kríž.

Lebo keď sa mu dobrovoľne poddáva, celé bremeno útrap mení sa mu v dôveru božskej útechy.

A čím viac telo slabne súžením, tým väčšmi silnie duch vnútornou milosťou.

Ba neraz, chtiac sa z lásky pripodobniť Kristovmu krížu, býva natoľko posilnený v útrapách a protivenstvách, že by ani nechcel byť bez bolesti a utrpenia; lebo je presvedčený, že je Bohu tým milší, čím väčšie a ťažšie utrpenie vládze pre neho zniesť.

To nie je čnosť človeka, ale milosť Božia, ktorá v slabom tele toľko zmôže a natoľko účinkuje, že vrúcne túži po tom a to žiada, čoho sa prirodzenosť desi a čomu sa vyhýba.

Pravda, s ľudskou prirodzenosťou sa nezrovnáva kríž niesť, kríž milovať, telo trestať a podrobovať službe, vyhýbať sa poctám, krivdy radostne znášať, pohrdáť sebou a želať si pohrdanie, akýmkoľvek protivenstvám a škodám sa podvoľovať a netúžiť po nijakom šťastí na tomto svete.

Keď pozrieš na seba, vidíš, že sám nič takého nezvládzeš.

Ale keď budeš dôverovať v Boha, on ti dá silu z neba a svet i telo podrobia sa tvojej moci.

A ani nepriateľ a diabla sa nebudeš báť, keď budeš obrnený vierou a poznačený krížom Kristovým.

Odhodlaj sa teda, ako dobrý a verný sluha ako dobrý a verný sluha Kristov, mužne niesť kríž svojho Pána, ktorý sa dal ukrižovať z lásky k tebe.

Priprav sa v tomto biednom živote znášať mnohé protivenstvá a rozličné ťažkosti; lebo to je tvoj údel, kdekoľvek budeš, a len to skúsiš, kdekoľvek by si sa schoval.

Tak to musí byť, a niet spôsobu vyviaznúť zo zlého súženia a z bolesti, ako že ich musíš trpezlivo znášať.

Pri radostne kalich Pánov, ak chceš byť jeho priateľom a mať s ním podiel.

Útechu ponechaj Bohu; nech sa ňou naloží, ako sa mu páči.

Ty sa len priprav znášať útrapy a predstav si ich ako najväčšie potešenia, veď „utrpenia tohto času nie sú hodné porovnávania s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť“ (Rim 8,18), čo by si ich hneď sám mal všetky podstúpiť.

Keď dospeješ až ta, že utrpenie ti bude milé a príjemné kvôli Kristovi, vtedy súd, že je dobre s tebou, lebo si našiel raj na zemi.

Pokiaľ ti je utrpenie nepríjemné, a hľadáš len, ako by si sa mu vyhol, dotiaľ bude s tebou zle a všade ťa bude prenasledovať trápná túžba uniknúť súženiu.

Keď sa pripravíš na to, čomu nemožno vyhnúť, totiž na utrpenie a na smrť, hneď ti bude lepšie a nájdeš pokoj.

A čo by si bol vynesný s Pavlom až do tretieho neba, predsa by si nebol istý, že by ti nebolo treba znášať nič zlého. „Ja mu ukážem,“ hovorí Pán, „koľko musí trpieť pre moje meno“ (Sk 9,16).

Neostáva ti teda, len trpieť, ak chceš Ježiša milovať a večne mu slúžiť.

Kiež by si bol hoden trpieť niečo pre meno Ježišovo! Koľká sláva by ťa očakávala, aký by to bol ples pre všetkých svätých Božích, a aké povzbudenie pre ostatných blížnych!

Lebo trpezlivosť každý chváli, hoci málokomu sa chce trpieť.

Právom by si mal rád trochu trpieť pre Krista, keď toľkí oveľa viac trpia pre svet.

Máš vedieť, že ti treba žiť život umierania. A kto čím viac umiera sebe, tým viac začína žiť Bohu.

Len ten môže pochopiť nebeské veci, kto je ochotný znášať protivenstvá pre Krista.

Nič nie je Bohu milšie a tebe na tomto svete osožnejšie, ako ochotne trpieť pre Krista.

A keby si si mohol voliť, mal by si si vrúcnejšie želať, aby si mohol pre Krista trpieť, než aby ťa osviežovali mnohé útechy, lebo tak by si bol podobnejší Kristovi, a viac by si sa podobal všetkým svätým.

Lebo naša zásluha a náš pokrok v dobrom nezáleží v hojných príjemnostiach a potešeniach, ale skôr v tom, aby sme vedeli znášať veľké ťažkosti a trápenia.

Veď keby bolo pre spásu ľudstva niečo lepšie a užitočnejšie ako trpieť, Kristus by nám to bol slovom a príkladom zaiste ukázal.

Ale takto aj učeníkov, ktorí chodili s ním, aj všetkých, čo ho chcú nasledovať, zjavne povzbudzuje znášať kríž, keď hovorí: „Kto chce ísť za mnou, nech sa zaprie a vezme svoj kríž a nech ma nasleduje“ (Mt 16,24; Lk 9,23).

Záverom tohto čítania a uvažovania nech sú slová: „Že do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súženia“ (Sk 14,21).

TRETIA KNIHA
O VNÚTORNEJ ÚTECHE

Prvá kapitola

KRISTUS HOVORÍ K DUŠI

„Budem počúvať, čo povie Pán Boh“ (Ž 85,9).

Blahoslavená duša, ktorá počúva v sebe hovoriť Pána a z jeho úst prijíma slová útechy!

Blahoslavené uši, ktoré zachycujú vánok Božieho vnuknutia, a nedbajú na to, čo im našeptáva tento svet!

Blahoslavené uši, ktoré nepočúvajú na hlas zvonku, ale vo vnútri, kde pravda pouča!

Blahoslavené oči, ktoré sú zavreté vonkajšiemu svetu, ale bedlivo pozorujú veci vnútorné!

Blahoslavení, ktorí prenikajú do svojho vnútra, denne rozjímajú o nebeských tajomstvách a usilujú sa vniknúť do nich čoraz hlbšie!

Blahoslavení, ktorí sa snažia oddať Bohu a zbavujú sa všetkých svetských prekážok!

Toto si zapamätaj, duša moja, a pozatváraj brány svojej zmyselnosti, aby si mohla počúvať, čo v tebe hovorí Pán, tvoj Boh.

Toto vraví tvoj miláčik: „Ja som tvoja spása“ (Ž 34,3), tvoj pokoj a tvoj život.

Vytrvaj pri mne a nájdeš pokoj. Opusť všetko pominuteľné a hľadaj večné.

všetky pozemské veci sú len zvodnými osídlami. Čo ti osožia všetky tvory, keď ťa opustí Tvorca?

Preto sa zriekni všetkého, radostne a verne sa oddaj svojmu Stvoriteľovi, aby si mohla dosiahnuť pravú blaženosť.

Druhá kapitola

BOŽÍ HLAS V SRDCI

„Som твоjím služobníkom; daj mi chápacosť, aby som poznal tvoje prikázania“ (Ž 119,125).

Nakloň moje srdce k slovám tvojich úst“ (Ž 77,1). „Tvoja reč nech tečie ako rosa“ (Lv 32,2).

Synovia Izraelskí vraveli kedysi Mojžišovi: „Hovor nám ty a budeme počúvať; nech nám nehovorí Pán, aby sme azda nezomreli“ (Ex 20,19).

Nie tak, Pane, nie tak prosím; radšej s prorokom Samuelom ťa pokorne a túžobne vyzývam: „Hovor, Pane, lebo tvoj služobník počúva“ (1 Kr 3,10).

Nech mi nehovorí Mojžiš alebo niektorý z prorokov, ale radšej ty sám hovor, Pane Bože, duch a svetlo všetkých prorokov, alebo ty ma môžeš poučiť sám bez nich, ale oni bez teba nič nez môžu.

Ľudia môžu síce zvučne hovoriť, ale nemôžu dodať ducha.

Krásne hovoria; ale keď ty mlčíš, srdce nerozpália.

Spisujú knihy, ale ty otváraš ich zmysel. Zvestujú tajomstvá, ale ty odhaľuješ význam ich obrazov.

Vyhlasujú prikázania, ale ty vzdelávaš a osvecuješ srdcia.

Oni zalievajú po povrchu, ale ty dávaš úrodnosť.

Ich slová počúvame, ale ty dávaš sluchu schopnosť pochopiť.

Preto nech mi nehovorí Mojžiš, ale ty, Pane môj, večná Pravda, aby som azda neumrel a neostal bez úžitku, keby som počúval len napomenutia zvonku a keby si ma vnútri nerozpaľoval.

Nech mi neslúži na odsúdenie slovo, ktoré som počul, ale nesplnil, poznal, ale nemiloval, v ktoré som veril, ale nezachoval.

„Hovor teda, Pane, lebo tvoj služobník počúva“ (1 Kor 3,10); ved’ „Ty máš slová večného života“ (Jn 6,69)

Hovor ku mne, poteš trochu moju dušu, aby som napravil celý svoj život a aby to bolo tebe na ustavičnú česť a chválu.

Tretia kapitola

POKORNE POČÚVAJ BOŽÍ HLAS

Syn môj, počúvaj moje slová, slastné slová, ktoré prevyšujú múdrosť a učenosť všetkých vedcov tohto sveta.

Moje „slová sú duch a život“ (Jn 6,64) a nemožno ich posudzovať ľudským rozumom.

Nesluší sa ich strhovať k márnej poteche, ale treba ich počúvať mlčky a prijímať s veľkou pokorou a horúcou láskou.

I povedal som: „Blažený človek, ktorého ty, Pane, vzdelávaš a poučaš o svojom zákone, aby si mu ul’ovil v dňoch nešťastných“ (Ž 94,12,13) a aby nebol opustený na zemi.

Ja, hovorí Pán, od prvopočiatku som vyučoval prorokov a až dosiaľ neprestávam hovoriť; ale mnohí sú na moje slová hluchí a zatvrdlívi.

Mnohí radšej počúvajú svet než Boha; ochotnejšie sa pridávajú žiadosti svojho tela než vôle Božej.

Svet sľubuje len chvíľkové a malicherné výhody, a predsa mu ľudia slúžia veľmi dychtivo; ja sľubujem zvrchované a večné milosti, a predsa srdcia smrteľníkov sú ľahostajné.

Kto mi slúži a poslúcha ma vždy starostlivo, ako sa slúži svetu a jeho pánom? „Zapýr sa, Sidon, vraví more“ (Iz 23,4), a keď sa pýtaš prečo, počúvaj:

Ľudia i za najmenšiu výhodu konajú dlhé cesty; pre život večný ani nohou nehnú.

Zháňajú sa za nepatrným ziskom, pre jediný groš vedú často ošklivé spory; pre márnú vec a nepatrný sľub nie je im ťažko namáhať sa vo dne v noci.

Ale hanba! Pre nezmeniteľné dobro, pre neoceniteľnú odmenu, pre najvyššiu česť a pre nehynúcu slávu sú leniví podstupiť i najmenšiu námahu.

Hanbi sa teda, lenivý a reptavý sluha, že títo ľudia sú obetavejší pre svoju záhubu ako ty pre svoj život.

Pravda, oni sa vo svojej nádeji často klamú, ale môj sľub nikoho nesklame a neprepustí naprázdno toho, kto mi dôveruje.

Čo som sľúbil, dám; čo som povedal, splním; ale len tomu, kto mi ostane verný v láske až do konca.

Ja odmeňujem všetkých nábožných.

Zapíš si moje slová do srdca a bedlivo o nich uvažuj; v čase pokušenia budú ti veľmi potrebné.

Čo nerozumieš, keď čítaš, pochopíš potom, v deň navštívenia.

Dvojakým spôsobom navštevujem svojich vyvolených – pokušením a útechou.

A dvojaké naučenie im denne dávam; jedno, že karhám ich chyby, druhé, že ich povzbudzujem, aby vzrastali v čnosti.

Kto počuje moje slová a pohľadá nimi, nech vie, že je nad ním niekto, kto ho bude súdiť v posledný deň (Jn 12,48).

Modlitba za dar pobožnosti

Pán, Boh môj, ty si moje všetko.

A kto som ja, že sa opovažujem k tebe hovoriť?

Som tvoj biedny služobník a najnepatrnejší červík, oveľa biednejší a nepatrnejší, než ako to sám viem a odvažujem sa vysloviť.

Veď sa rozpomeň, Pane, že nič nie som, nič nemám, nič nemôžem.

len ty si dobrý, spravodlivý a svätý; ty všetko môžeš, všetko dávaš, všetko napĺňaš, len hriešnika prepúšťaš naprázdno.

„Rozpomeň sa, Pane, na svoje zľutovanie“ (Ž 25,6) a naplň moje srdce svojou milosťou, ty, ktorý nechceš, aby tvoje dielo vyšlo nazmar.

Akože sa udržím v tomto biednom živote, ak ma nebude posilňovať tvoje milosrdenstvo a tvoja milosť!?

Neodvráť odo mňa svoju tvár; neodkladaj svoje navštívenie; neodďaľuj odo mňa svoju útechu; „za tebou dychtím ako vyprahnutá zem“ (Ž 143,6).

Pane, „nauč ma plniť tvoju vôľu“ (Ž 143,10); nauč ma hodne pokorne kráčať pred tebou.

Lebo ty si moja múdrosť, ty ma naozaj poznáš a poznal si ma prv, než bol stvorený svet, a prv, ako som sa narodil.

Štvrtá kapitola

KRÁČAJME V PRAVDE A V POKORE

Syn môj, kráčaj predomnou v pravde a hľadaj ma stále v prostote srdca.

Kto úprimne kráča predomnou, toho ochránim od zlých útokov a pravda ho oslobodí od zvodcov a od nactiutŕhania nespravodlivých ľudí.

Keď ťa oslobodí pravda, budeš naozaj slobodný a nebudeš dbať na daromné ľudské reči.

Pane, pravda je, čo hovoríš; tak nech sa, prosím, stane so mnou.

Tvoja pravda nech ma učí, nech ma chráni a zachová až do spasiteľného konca.

Ona nech ma vyslobodí od všetkých zlých žiadostí a od nezriadenej lásky, a so slobodným srdcom budem žiť v spoločenstve s tebou.

Ja ťa naučím, vraví Pravda, čo je spravodlivé a čo sa mi páči.

Premýšľaj o svojich hriechoch s veľkou nevôľou a so zármutkom a nikdy si nemysli, že niečo znamená pre svoje dobré skutky.

Veru, hriešnik si, a mnohé vášne sputávajú ťa a viažu.

Sám od seba smeruješ len k ničote; rýchlo padáš, ľahko podliehaš, ľahko sa dáš zmiast', hneď si roztopašný.

Nemáš nič, čím by si sa mohol chváliť, ale mnoho, za čo by si sa mal hanbiť; lebo si oveľa bezmocnejší, ako si myslíš.

Nech sa ti teda nezdá veľký nič z toho, čo konáš.

Nič nech sa ti nezdá dôležitým, nič vzácnym a obdivuhodným, nič nech ti nie je cenné; nič želateľné, len to, čo je večné.

Nadovšetko nech sa ti páči večná Pravda a nech sa ti protiví tvoja nesmierna úbohosť.

Ničoho sa tak neboj, nič tak nehaň a ničoho sa tak nestráň ako svojich hriechov a priestupkov, ktoré ti majú byť nepríjemnejšie než strata akejkoľvek vzácnej veci.

Niektorí kráčajú predou mnou neúprimne; z akejsi zvedavosti a nadutosti chcú zvedieť moje tajomstvá a pochopiť vznešenosť Božiu, ale seba a svoje spasenie zanedbávajú.

Títo upadajú pre svoju pýchu a všetečnosť často do veľkých pokušení a hriechov, lebo Ja sa odvraciam od nich. Boj sa Božieho súdu, chvej sa pred hnevom Všemocného.

Nerozoberaj skutky Najvyššieho, ale skúmaj svoje nepravosti, koľko ráz si sa ich dopustil a koľko dobrého si zanedbal.

Niektorí ukazujú svoju nábožnosť len v knihách, iní v obrazoch, niektorí zasa vo vonkajších znakoch a podobách.

Niektorí ma majú stále na jazyku, ale málokedy v srdci.

Sú aj takí, čo majú osvietený rozum a srdce očistené; tí stále túžia po večných dobrách, o pozemských neradi počúvajú, prirodzeným potrebám len s nechuťou vyhovujú. Tí cítia, čo v nich hovorí duch Pravdy.

Že ich učí pohľadať vecami pozemskými a milovať nebeské a vo dne v noci túžiť po nebesiach.

Piata kapitola

CHVÁLA BOŽEJ LÁSKY

Dobrorečím ti, nebeský Otče, Otče môjho Pána Ježiša Krista, že si sa láskavo rozpomenul na mňa biedneho. „Otec milosrdenstva a Boh všetkej útechy“ (2 Kor 1,3), vďaka ti, že mňa nehodného akejkoľvek útechy často občerstvuješ svojou potechou.

Vždy ti dobrorečím a oslavujem Ťa s tvojím jednorodeným Synom i s Duchom Svätým Utešiteľom na veky vekov.

Pane Bože, môj svätý priateľ duše, keď ty zavítaš do môjho srdca, zaplesá celé moje vnútro!

„Ty si moja sláva a radosť môjho srdca, ty si moja nádej a moje útočisko v deň môjho súženia“ (Ž 4,4; 119,111; 59,17).

Ale pretože som ešte slabý v láske a nedokonalý v cnosti, potrebujem, aby si ma posilnil a potešil; navštív ma teda častejšie a poučuj ma svätými náukami.

Oslobod' ma od zlých náruživostí a vyľieč moje srdce od všetkých nezriadených žiadostí, aby som vnútorne ozdravený a dokonale očistený mohol milovať, ochotne trpieť a verne vytrvať.

Láska je veľká vec a vôbec veľké dobro; ona jedine uľahčuje každé bremä a oddane znáša všetky protivienstvá. Lebo znáša ťarchu bez ťažkostí a každú trpkosť osláda a spríjemňuje.

Šľachetná láska k Ježišovi pobáda k veľkým činom a povzbudzuje túžbu po stále väčšej dokonalosti.

Láska smeruje stále hore, k nebu, a nedá sa zdržať nijakými nízkymi záujmami.

Láska chce byť slobodná, zbavená akejkoľvek svetskej náklonnosti, aby jej vnútorná vrúcnosť nebola hatená, aby ju nijaká časná výhoda nemiatla, aby nepodliehala rozličným nástrahám.

Nieto nič sladšie ako láska, nič silnejšie, nič vznešenejšie, nič rozsiahlejšie, nič príjemnejšie, nič dokonalejšie, nič lepšie ani na nebi, ani na zemi; lebo láska sa zrodila z Boha, a povznesená nad všetko tvorstvo môže spočinúť len v Bohu.

Človek, ktorý miluje, letí, beží, raduje sa, je slobodný a ničím nie je sputnaný.

Dáva všetko z a všetko a má všetko vo všetkom, lebo nado všetko spočíva v tom jednom Najvyššom, z ktorého plynie a pochádza všetko dobré.

Nehľadí na dary, ale obracia sa k darcovi, vrcholu všetkého dobra.

Láska často nepozná mieru, ale nad všetku mieru sa rozohňuje.

Láska necíti bremeno, nedbá na námahy; trúfa si na viac, ako zvládze; nevyhovára sa na nemožnosť, lebo si myslí, že všetko smie a všetko môže.

Láska zmôže všetko; mnoho dokáže, a má úspech aj tam, kde ten, čo nemiluje, ochabuje a podlieha.

Láska ustavične bdie, i keď drieme, neusína.

Keď je ustatá, neochabuje, v tiesni nie je sklúčená, v hrôze nie je zmätená. Ako živý plameň a horiaca facka plápolá hore a bezpečne si kliesni cestu.

Kto miluje, vie, čo znamená toto slovo.

Mocným volaním v sluchu Božom je ohnivý cit duše, ktorý hovorí: Bože môj, láska moja, ty si celý môj, ja som celý tvoj!

Rozmnož moju lásku, aby som v hĺbke srdca okúsil, aké sladké je milovať, pretekať láskou a v nej sa rozplývať.

Nech ma drží láska, keď budem náramnou vrúcnosťou a úžasom uchvátený nad seba.

Nech spievam pieseň lásky a nech sa povznesiem do výšky za tebou, za svojim miláčkom. Nech sa moja duša rozplýva v tvojej chvále a nech jasá láskou.

Nech ťa milujem viac ako seba, a seba len pre teba, a v tebe všetkých, čo ťa opravdivo milujú, ako káže zákon lásky, žiariaci z teba.

Láska je ochotná, úprimná, pobožná, príjemná a ľúba, silná, trpezlivá, verná, múdra, zhovievavá, odvážna, a nikdy nie je sebecká.

Lebo keď niekto začne hľadať seba, prestane milovať.

Láska je obozretná, pokorná a priama, nikdy nie netrpezlivá, ľahkomyselná a mánomyselná; je striedlivá, čistá, pevná, spokojná a ovláda všetky zmysly.

Láska je poddaná a poslušná voči predstaveným; je skromná, ba pohrdáva voči sebe, ale voči Bohu verne oddaná a povďačná, dôverujúca a dúfajúca v neho bez prestania, i vtedy, keby nechápala Božie riadenia, lebo bez bolesti nemožno žiť v láske.

Kto nie je odhodlaný všetko trpieť a vo všetkom plniť vôľu milovaného, nie je hoden nazývať sa milovníkom.

Milovníkovi nesmie byť pre milého nič ťažké, nič trpké a nesmie ho od neho odvrátiť nijaké protivenstvo.

Šiesta kapitola

AKO SA OSVEDČUJE PRAVÝ MILOVNÍK

Syn môj, ešte nie si odhodlaným a múdrym milovníkom.

Prečo, Pane?

Lebo pre najmenšie nepohodlie upúšťaš od začatého diela a veľmi dychtivo túžiš po úteche.

Odhodlaný milovník neklesá v pokušení a neverí úlisným prehováraniam nepriateľa.

Ako sa mu páčim v šťastí, tak sa mu páčim aj v nešťastí.

Múdry milovník nehľadá tak na dar milujúceho ako na lásku darcovu.

Viac mu záleží na jeho príchylnosti ako na hodnote daru a nad všetky dary stavia milovaného.

Šľachetný milovník sa neuspokojí s darom, ale nad všetky dary len so mnou.

Nie je ešte všetko stratené, ak ku mne alebo k mojim svätým niekedy necítiš toľko lásky, ako by si chcel.

Ten svätý a sladký pocit, ktorý niekedy mávaš, býva účinkom prítomnej milosti a akousi predtuchou nebeskej otčiny; ale nesmieš sa naň príliš spoliehať, lebo príde a zasa odide.

Ale bojovať proti výbuchom vášni a nevšimáť si pokušenia diablove, to je znak čnosti a veľkej zásluhy.

Nech ťa teda v ničom nemýlia nijaké blúznenia o akýchkoľvek veciach.

Zachovávaj mužne svoje predsavzatia, a tvoja myseľ nech priamo smeruje k Bohu.

Nie je to prelud, keď niekedy bývaš naraz akoby vo vytržení, ale hneď zasa upadáš do starých nedokonalostí srdca.

Lebo ich mimovoľne viac trpíš, ako vedome pripúšťaš; a pokiaľ v nich nemáš záľubu a neodporuješ im, sú ti na zásluhu a nie na záhubu.

Vedz, že odveký nepriateľ sa všemožne usiluje prekážať ti, keď túžiš po dokonalosti, a odlákať ťa od nábožných cvičení: totižto od uctievania svätých, od nábožného rozjímania o mojom umučení, od spasiteľného pripomínania svojich hriechov, od ostrážitého bdenia nad vlastným srdcom a od pevného predsavzatia pokračovať v čnosti.

Vnukne ti mnoho zlých myšlienok, len aby v tebe vzbudil ošklivosť a hrôzu a aby ťa odvrátil od modlitby a posvätného čítania.

Pokorná spoveď sa mu nepáči, a keby mohol, odviedol by ťa i od svätého prijímania.

Never mu a nestaraj sa o neho, čo ako často bude vystierať po tebe siete svojich klamov.

Jemu pričítaj, keď ti našepkáva zlé a nečisté myšlienky. A povedz mu:

Odíd, ty nečistý duch, hanbi sa, ty podliak; si veľmi zvrhlý, keď mi takéto reči našepkávaš.

Vzdial sa odo mňa, zlý zvodca, nebudeš mať na mne podiel; ale Ježiš bude so mnou, ako udatný bojovník, a ty budeš stáť zahanbený.

Volím radšej zomrieť a trpieť akékoľvek muky, než poslúchnuť ťa.

Umĺkni a čuś, už ťa nebudem ani počúvať, akokoľvek ma budeš obťažovať.

„Pán je moje svetlo a moja spása, koho sa mám báť?“ (Ž 26,1).

„Aj keby sa proti mne postavili šíky, moje srdce sa nezľakne“ (Ž 25,31). „Pán je moja pomoc a môj vykupiteľ“ (Ž 19,15).

Bojuj ako dobrý vojak, a keď niekedy v slabosti klesneš, naber novej sily, udatnejšej než predtým, a dôveruj, že ti dám ešte viac milosti, len si daj veľký pozor, aby si neupadol do samolúbosti a pýchy.

Pre tento hriech mnohí poblúdia a upadnú do slepoty skoro nevyliciteľnej.

Nech ti je pád týchto pyšných a na seba namyslených na výstrahu a na povzbudenie k stálej pokore.

Siedma kapitola

LEN POKORNÉ SRDCE DOSIAHNE MILOST'

Syn môj, lepšie a osožnejšie ti bude, keď dar pobožnosti zatajíš, nebudeš sa ním vynášať a mnoho o ňom hovoriť, ani veľmi si na ňom zakladať; radšej pohrádaj sebou a boj sa, že tá milosť azda bola daná nehodnému.

A neoddávaj sa príliš dôverčivo pocitu uspokojenosti, lebo táto sa môže chytrý zmeniť v pravý opak.

V čase milosti si spomeň, aký biedny a bezvládný bývaš bez milosti.

Pokrok v duchovnom živote nie je len v tom, aby si dostával milosť útechy, ale aby si pokorne, trpezlivo a so sebazaprením znášal aj odňatie tejto milosti: tak, aby si ani vtedy neochaboval vo vrúcnej modlitbe a neustal ani v konaní obvyklých dobrých skutkov.

Ale plň, ako len najlepšie môžeš a vieš, všetky svoje povinnosti; a nespust' sa celkom, keď cítiš duševnú suchotu a žiaľ.

Lebo mnohí, keď sa im nedarí dobre, sú hneď netrpezliví a ochabujú.

„Veď cesta človeka nie je vždy v jeho moci“ (Jer 10,23); ale Boh dáva milosť a útechu, kedy chce a koľko chce a komu chce, ako sa jemu páči, a nič viac.

Niektorí neopatrní ľudia sa práve darom svojej nábožnosti dali strhnúť do záhuby; lebo chceli robiť viac, než mohli, neuvážili si, aká nepatrná je ich sila, ale správali sa viac náklonnosťou srdca než súdom rozumu.

A keďže sa pokúšali o väčšie veci, ako sa Bohu páčilo, chytrý stratili milosť.

Tí, čo si stavali hniezda až na nebi, stali sa bedármi a opustenými chudákmi, aby takto pokoreni a ubiedení naučili sa nelietat' na svojich krídlach, ale dúfať pod ochranou mojich perutí.

Tí, čo sú ešte neskúsení, nováčikovia na ceste Pána, môžu sa ľahko sklamať a vyjsť na posmech, ak sa nebudú správať podľa rady rozvážlivých ľudí.

Keď sa budú správať vlastným názorom a nezveria sa iným skúseným ľuďom, ich koniec bude nebezpečný, ak sa zavčasu nedajú odvrátiť od svojho náhľadu.

Tí, čo sa pokladajú za múdrych, málokedy sa podrobia vedeniu iných.

Lepšie je menej vedieť a svoj menší rozhl'ad dopĺňovať pokorou, než mať celé poklady vedomostí a pritom byť márnivo samolúbym.

Lepšie je mať málo, než keby si mal mnoho a bol pyšný.

Nepočína si dost' opatrne, kto sa celkom oddáva veselosti a zabúda na svoju predošlú núdzu a na čistú bázeň Božiu, ktorá sa až chveje, aby nestratila dosiahnutú milosť.

Ani ten nie je dost' múdry, kto v čase protivenstva a akejkol'vek obťažnosti hneď zúfa a svojím myslením a cítením neprejavuje mi toľkú dôveru, akoby mal.

Kto v čase pokoja chce byť príliš bezpečný, ukáže sa v čase vojny nadmieru skrúšeným a bojzlivým.

Keby si vedel byť stále pokorný a rozvážny a vedel svojho ducha dobre riadiť a spravovať, neupadal by si tak často do nebezpečenstva a pohoršenia.

Radno je, aby si vo chvíľach horlivosti pamätal, čo bude s tebou, keď svetlo milosti vyhasne.

A keď sa to stane, nezabúdaj, že sa ti znova môže vrátiť svetlo, ktoré som ti na čas odňal, tebe na výstrahu a seba na česť a chválu.

Takáto skúška je často osožnejšia, než keby sa ti stále darilo po vôli.

Lebo zásluhy človeka sa necenia podľa toho, či niekto mal mnoho videní, alebo či používa hojnú duchovnú útechu, alebo či je zbehlý vo Svätom písme a či má nejakú vyššiu hodnosť.

Ale podľa toho, či je tvrdený v pravej pokore a naplnený Božou láskou; či vždy statočne a bezúhonne hľadá česť a chválu Božiu, či sebou pohráda, ba opovrhuje, a či je radšej, keď ho aj iní znevažujú a ponížujú, než keby ho uctili.

Ôsma kapitola

PRED BOHOM ZMÝŠLAJME O SEBE POKORNE

„Budem hovoriť k svojmu Pánovi, hoci som prach a popol“ (Gn 18,27).

Keby som sa pokladal za viac, ty by si sa postavil proti mne a oje nepravosti by vydali pravé svedectvo, ktoré by som nemohol vyvrátiť.

Ale ak sa budem pokladať za celkom nepatrného, ba priam za nič, a ak sa vzdám všetkej samolúbosti, a tak ako prach som sa v prach sa ponížim, tvoja milosť sa zľutuje nado mnou a v mojom srdci vzíde tvoje svetlo; potom i najmenší zvyšok mojej samolúbosti ponorí sa v údolie mojej ničoty a zanikne naveky.

Tam mu ukážeš mňa samého: čo som, čo som bol a kam som zašiel: „Hlúpy som bol a nechápavý“ (Ž 73,22).

Keď budem ponechaný na seba, - som len ničota a samá slabosť.

Ale keď zrazu pozrieš na mňa, hneď sa stávam silným a naplňa ma nová radosť.

Aký zázrak, že ma tak náhlo zdvíhaš a tak láskavo ma objímaš; mňa, ktorého vlastné t'archy t'ahajú vždy nadol.

To robí tvoja láska, ktorá mi nezaslúžene prichádza v ústrety a pomáha mi v toľkých potrebách, chráni ma od veľkých nebezpečenstiev a – aby som povedal pravdu – vytíha ma z premnohých nešťastí.

Ak som totiž seba stratil, lebo som sa nezriadene miloval, našiel som seba i teba, keď som len teba hľadal a čistou láskou ťa miloval; a tak z lásky ešte hlbšie som sa pohrúžil v ničotu.

Lebo ty, najsladší, dávaš mi všetkého viac, ako si zasluhujem, ba viac ako sa opovažujem dúfať alebo prosieť.

Pochválený buď, Bože môj, za to, že hoci si nezasluhujem nič dobrého, tvoja veľkomyseľnosť a nekonečná dobrota nikdy neprestáva dobre činiť ani nevďačným, ani tým, čo sa od teba už dávno odvrátili.

Obráť nás k sebe, aby sme boli vďační, pokorní a nábožní, lebo ty si naša spása, naša sila a naša odvaha.

Deviata kapitola

BOH JE NÁŠ POSLEDNÝ CIEĽ

Syn môj, ak chceš byť naozaj blažený, nech som ja tvojím najvyšším a posledným cieľom.

Táto snaha očistí tvoje srdce, ktoré častejšie nesprávne zabočuje k sebe a k tvorom.

Lebo keď v niečom hľadáš seba, hneď pocítiš mdlobu a suchotu.

Vo všetkom teda smeruj výhradne ku mne, lebo ja som ti dal všetko.

Na každú vec hľad' tak, ako by vyplývala zo zvrchovaného dobra; a preto sa má všetko navracat' ku mne ako k svojmu pôvodcovi.

Zo mňa ako zo živého prameňa čerpajú živú vodu malí i veľkí, chudobní i bohatí; a tí, čo mi dobrovoľne a ochotne slúžia, za svoju lásku dostanú nadmieru milosti.

Ale kto svoju slávu hľadá mimo mňa, alebo kto hľadá potešenie v nejakom osobnom dobre, ten nebude mať trvalú radosť a nepocíti voľnosť vo svojom srdci, ale naopak, plno prekážok a úzkostí.

Preto neprpisuj sebe nič dobrého, čo máš; a keď u niekoho vidíš cnosť, neprivlastňuj ju jemu, ale všetko len Bohu. Bez neho nemá človek nič.

Ja som dal všetko, a ja chcem mať všetko späť, a prísne žiadam, aby mi každý za všetko ďakoval.

Toto je pravda, ktorá zavracia všetku mármu ctižiadosť.

A keď k tebe zavíta nebeská milosť a pravá láska, tvoje srdce neopanuje ani závisť, ani samolúbosť.

Lebo Božia láska premôže všetko a rozvíja všetky schopnosti duše.

Ak správne zmysľáš, budeš sa len vo mne tešiť, a len vo mňa dúfať; „lebo nik nie je dobrý, jedine Boh“ (Lk 18,19), ktorému patrí všetka chvála a všetka česť.

Desiata kapitola

BOHU SLÚŽIŤ OBLAŽUJE

Teraz chcem zas hovoriť, pane, a nebudem mlčať, chcem hovoriť svojmu Bohu, svojmu Pánovi a Kráľovi, ktorý je na výsostiach.

„Pane, tvoja dobrota je taká nesmierna a vyhradil si ju bohabojným“ (Ž 31,20).

A čo znamenáš pre tých, čo ťa milujú? Čo ti z celého srdca slúžia?

Veru, nevýslovná slasť je hľadiet' na teba, čo ju dožičievaš tým, ktorí ťa milujú.

Najmä tým si mi preukázal svoju lásku, že keď som nebol, stvoril si ma, a keď som blúdil ďaleko od teba, priviedol si ma naspäť k sebe, aby som ti slúžil, a prikázal si mi, aby som ťa miloval.

Prameň večnej lásky! Čo mám o tebe povedať?

Ako by som mohol zabudnúť na teba, ktorý si ráčil pamätať na mňa i vtedy, keď som upadol do hriechu a bol som stratený?

Učinil si so svojím služobníkom také milosrdenstvo, aké som ani nemohol očakávať, a dal si mi svoju milosť a priateľstvo, ktoré som si nezaslúžil.

Čím sa ti odplatím za toľkú milosť? Lebo nie je dané každému, aby sa zriekol všetkého, i sveta, a venoval sa rehoľnému životu.

Či je niečo veľké, že ti slúžim, ktorému je povinné slúžiť všetko tvorstvo?

Nesmie sa mi zdať veľkou vecou slúžiť ti; ale skôr to sa mi má zdať veľkým a zázračným, že takého nehodného bedára ráčiš prijať za svojho služobníka a pridružovať ho k svojim milým.

Hľa, všetko je tvoje, čo mám a čím ti slúžim!

A vlastne skôr ty slúžiš mne, než ja tebe.

Hľa, nebo i zem, ktoré si stvoril človekovi k službe, sú pohotové a vykonávajú každý deň, čo si im prikázal.

A nie je to ešte všetko; aj anjelov si ustanovil na to, aby človeku slúžili.

A toto všetko ešte dovŕšuješ tým, že sám si sa uponížil slúžiť človekovi, a prisľúbil si, že i seba mu dáš.

Čo ti mám dať za všetky tvoje tie tisícere dobrodenia?

Kiež by som ti mohol slúžiť po všetky dni svojho života!

Kiež by som ti mohol aspoň jeden deň preukazovať službu, ako si zasluhuješ!

Naozaj si hoden všetkej služby, všetkej úcty a večnej chvály.

Naozaj, si môj Pán a ja tvoj biedny sluha, ktorý som ti povinný slúžiť zo všetkých síl a nikdy neochabovať v tvojej chvále.

To chcem a to si žiadam; a čokoľvek mi k tomu bude chýbať, ráč láskavo doplniť.

Tebe slúžiť a pre teba všetkým pohŕdať je veľká česť a veľká sláva.

Tí, čo sa dobrovoľne podvolia tvojej najsvätejšej službe, obsiahnu veľkú milosť.

Tí, čo sa z lásky k tebe vzdajú všetkej telesnej rozkoše, nájdu oblažujúcu útechu Ducha Svätého.

Tí, čo pre tvoje meno nastúpia úzku cestu života a zanedbajú všetky svetské starosti, získajú veľkú duchovnú slobodu.

Milostiplná, slastná služba Božia! Človek sa ňou stáva naozaj slobodným a svätým!

Svätý stav duchovnej služby, ktorý človeka robí podobným anjelom, Bohu milým, diablom hrozným a všetkým veriacim úctyhodným!

Ó, túžobná a vždy žiaduca služba! ňou možno získať zvrchované dobro a dosiahnuť radosť, ktorá ostáva na večné veky!

Jedenásta kapitola

SKÚMAJ A KROŤ TÚŽBY SRDCA

Syn môj! Musíš sa ešte naučiť mnohé veci, ktoré si dosiaľ dobre nepochopil.

Ktoré sú to, Pane?

Aby si svoje žiadosti zriadil celkom podľa môjho úmyslu; a aby si nemiloval seba, lež aby si horlivo plnil moju vôľu.

Túžby sa v tebe často prebúdajú a prudko ťa rozhňujú; ale dávaj pozor, či sa to deje pre moju česť, alebo skôr pre tvoje pohodlie.

Ak som ja ich cieľom, uspokoj sa, nech zariadim veci akokoľvek; ale ak sa v nich skrýva tvoja osobná výhoda, hľa, to je to, čo ti prekáža a zaťažuje ťa.

Chráň sa teda a nepridŕžaj sa príliš svojich žiadostí, ale poraď sa najprv so mnou, aby si azda neskoršie neľutoval, čo sa ti zo začiatku páčilo a za čo si horlil.

Netreba hneď súhlasit' s každou žiadosťou, ktorá sa ti zdá byť dobrá, ani zavrhnúť každú náklonnosť, ktorá sa ti na prvý pohľad protiví.

Často je užitočné brzdiť aj dobré snahy a túžby, aby si v prenáhlení nezmiatol svoju myseľ. Azda by si svojím konaním nepohoršil druhých, alebo aby si sám, zmätený odporom iných, náhle neklesol.

Niekedy, veru, prichodí použiť aj násilenstvo, mužne čeliť zmyselnej žiadostivosti a nedbať, čo telo chce, alebo nechce. Najmä o to sa treba usilovať, aby sa i proti svojej vôli podrobovalo duchu.

Do tých čias ho treba nútiť, kým nebude na všetko ochotný; kým sa aj s máličkom neuspokojí, nebude sa tešiť prostým veciam a kým neprestane šomrať, ak mu je voľačo nie po chuti.

Dvanásta kapitola

VYTRVALO BOJUJ PROTI ŽIADOSTIVOSTI

Pane Bože, vidím, ako veľmi potrebujem trpezlivosť, lebo v tomto živote sa vyskytuje plno protivenstiev.

Lebo akokoľvek sa usilujem o pokoj, môj život predsa nemôže byť bez boja a bolesti.

Tak je, syn môj. Lebo ja nechcem, aby si hľadal taký pokoj, ktorý by bol bez pokušeni alebo nepocit'oval nijaké protivenstvá.

Chcem, aby si aj vtedy bol presvedčený, že si našiel ozajstný pokoj, keď ťa budú stíhať rozličné súženia a budeš skusovať mnohé protivenstvá.

Vraviš, že neznesieš mnoho útrap. Ako potom voľakedy chceš vydržať očistcový oheň?

Z dvoch ziel treba si vždy voliť menšie.

Aby si sa teda mohol vyhnúť budúcim večným trestom, usiluj sa pre Boha s pokojnou mysl'ou znášať terajšie trápenia.

A či sa nazdávaš, že synovia sveta netrpia nič, alebo len málo?

Takého človeka nenájdeš, hoci by si vyhľadal najväčších rozkošníkov.

Ale majú, namietaš, hojnosť všelijakých radovánok a nasledujú svoju vôľu, a preto nepocit'ujú tak veľmi svoje súženia.

Nech je tak, povedzme, že majú, čo si len zažadajú; ale čo myslíš, dokedy to potrvá?

Tí, čo oplývajú všetkým na tomto svete, „rozplynú sa ako dym“ (Ž 37,20); a po ich bývalých radoostiach neostane ani pamiatka.

Ale ešte ani kým žijú, netešia sa svojim pôžitkom bez horkosti, omrzenosti a strachu.

Lebo to isté, z čoho čerpajú rozkoš, im často prináša žalostný trest.

Po práve sa im deje, že neužívajú rozkoš bez zahanbenia a strachu, lebo ju hriješne vyhľadávajú a za ňou sa pachtia.

Aké krátke sú všetky rozkoše, aké klamlivé, nezriadené a oškľivé!

Ale ohúrení a zaslepení to ani nebadajú. Ako nemé zvieratá, pre nepatrnú rozkoš pominuteľného života sa rútia do duševnej smrti.

Ale ty, syn môj, „nepodliehaj svojej žiadostivosti a zriekaj sa nezriadených túžob“ (Sir 18,30). „Hľadaj radosť v Pánovi a dá ti, za čím túži tvoje srdce“ (Ž 37,4).

Lebo ak sa chceš naozaj radovať a nachádzať hojnú útechu vo mne, tvojím požehnaním a hojnou radosťou bude, keď pohrdneš všetkým, čo dáva svet, a odmietneš všetky nízke radovánky.

A čím dokonalejšie sa vzdáš všetkého potešenia, pochodiacieho od stvoreni, tým oblažujúcejšiu a mocnejšiu útechu nájdeš vo mne.

Ale zo začiatku to nedosiahneš bez istého zármutku a namáhavého boja.

Postaví sa ti na odpor zakorenený zvyk; ale ten môžeš premôcť lepším zvykom.

Tvoje telo bude reptáť, ale horlivosť ducha ho skrotí.

Starý had ťa bude pokúšať a dráždiť, ale modlitbou ho odoženieš; okrem toho aj užitočnou prácou mu zamedzíš prístup.

Trinásta kapitola **POKORA A POSLUŠNOSŤ**

Syn môj! Kto sa chce vymknúť z poslušnosti, sám sa vymyká aj z milosti. A kto hľadá len svoje vlastné, stráca, čo je spoločné.

Kto sa nerád dobrovoľne podrobuje svojmu predstavenému, dokazuje, že jeho telo ešte nie je dokonale poslušné, ale že sa často vzpiera a repce.

Uč sa poslúchať predstaveného bez otáľania, ak si chceš svoje telo podmaniť.

Lebo keď človek vo svojom vnútri zachováva poriadok, ľahšie premôže vonkajšieho nepriateľa.

Duša nemá obťažnejšieho a horšieho nepriateľa ako tvoje vlastné telo, ak nie je celkom zajedno s duchom.

Musíš všemožne začať pohrdáť sebou, ak chceš zvíťaziť nad telom a krvou.

Ale pretože dosiaľ sa miluješ ešte príliš nezriadene, preto sa vzpieraš úplne podriadiť vôli iných.

Lež čo je v tom zvláštne, keď ty, ktorý si prach a ničota, sa podriaďuješ pre Boha človekovi, keď ja, všemocný a najvyšší, ktorý som všetko stvoril z ničoho, som sa pre teba pokorne podriadil človekovi?

Stal som sa zo všetkých najpokornejším a najnižším, aby si ty svoju pýchu mohol premáhať mojou pokorou.

Uč sa poslúchať, ty prach! Uč sa ponížovať, ty zem a hlina, a padať každému k nohám!

Uč sa lámať svoju vôľu a každému sa ochotne podrobovať.

Vzplaň hnevom proti sebe a stráň sa každého povýšenia, ukáž sa taký podriadený a maličký, že by každý mohol po tebe chodiť a šliapať po tebe ako po uličnom prachu.

Čo máš nariekať, márnny človeče?

Ako môžeš, nečistý hriešnik, podvrátiť tých, čo ti robia výčitky, že si toľkokrát urazil Boha a mnoho ráz si zaslúžil peklo?

Ale moje oko sa zľutovalo nad tebou, lebo tvoja duša mi bola drahá; aby si poznal moju lásku a aby si mi bol vždy povďačný za moje dobrodenia; aby si sa vždy ochotne podrobil a pokoril a trpezlivo znášal, keď tebou pohrdajú.

Štrnásť kapitola TAJNÉ BOŽIE SÚDY

Zahrmievaš nado mnou svojím súdom, Pane, a bážňou a trasením chvejú sa všetky moje kosti; moja duša sa veľmi desí.

Stojím ohromený a vidím, že „ani nebesia nie sú čisté pred tvou tvárou“ (Jób 15,15).

Keď si „na anjeloch našiel nepravosť“ (Jób 4,18) a neodpustil si im, čo bude so mnou?

Hviezdy padali z neba, a ja, prach, čože mám očakávať?

Tí, ktorých skutky sa zdali byť chvályhodné, padli až na dno hlbiny; a tých, čo požívali anjelský chlieb, videl som, ako si pochutnávali na strukoch, ktorými sa kŕmia svine.

Niet teda nijakej svätosti, ak ty, Pane, odtiahneš svoju ruku.

Neosoží nijaká múdrosť, keď ju ty prestaneš riadiť.

Nepomôže nijaké hrdinstvo, keď ty prestaneš chrániť.

Nijaká čistota nie je istá, ak ju ty neochrániš.

Vlastná bdelosť nepomôže, ak nás nebude strážiť tvoje sväté oko.

Lebo keď nás opustíš, tonieme a hynieme; ale keď nás navštíviš, zdvíhame sa a žijeme.

Sme nestáli, ale ty nás upevňuješ; ochabujeme, ale ty nás rozpaľuješ.

Ako pokorne a pohrdavo mi prináleží zmýšľať o sebe, ako nemám za nič pokladať, ak sa zdá, že som vykonal niečo dobrého!

Ako hlboko sa mám pokoriť pred tvojím nevyspytateľným súdom, Pane, keď vidím, že vo mne niet nič iné než ničota a ničota!

Ó nesmierna ťarcha, nepreplávateľné more, kde zo seba nenachodím nič, len číre nič!

Nuž, kdeže je ešte aká skryša pre márnomyseľnosť, kam sa podela dôvera v moju zdanlivú čnosť?

Všetka márna sláva je pochovaná v hlbine tvojich súdov nado mnou.

Čo je človek pred tvojím zrakom?

„Či je hlina viac ako hrnčiar?“ (Iz 29,16).

Ako sa môže povyšovať márnou pýchou ten, ktorého srdce je opravdivo poddané Bohu?

Toho, koho si podmanila pravda, nezvedie ani celý svet. Ústa všetkých chválorečníkov nepohnú toho, kto všetku svoju nádej upevnil v Bohu.

Lebo všetci, čo rozprávajú, nie sú nič; lebo ako zvuk slov aj oni sa pominú.

„Ale pravda Pánova trvá naveky“ (Ž 117,2).

Pätnásť kapitola BOŽIA VÔĽA NADOVŠETKO

Syn môj, pri všetkom, čo pohýňa tvoje srdce, povedz: Pane, ak sa tebe páči, nech bude tak.

Pane, ak ti to bude na česť, nech sa to stane v tvojom mene.

Pane, ak vidíš, že by som to zvládol a bolo mi to užitočné, daj mi, aby som to užíval na tvoju chválu.

Ale ak vidíš, že by mi to škodilo a spaseniu mojej duše neosožilo, odním odo mňa takého túžby.

Lebo nie každá túžba je od Duchu Svätého, i keď sa človekovi zdá byť správna a dobrá.

Ťažko je rozsúdiť podľa pravdy, či ťa pobáda dobrý alebo zlý duch, aby si túžil po tom alebo onom, alebo či tvoja túžba vzniká z vlastnej pohnútky.

Mnohí na konci poznali, že to, čo zo začiatku pokladali za vnuknutie dobrého ducha, bol klam.

Preto treba vždy s bážňou Božou a s pokorným srdcom žiadať a prosiť všetko, čo považuješ za hodné. Najmä je potrebné, aby si s úprimným sebazaprením zveril všetko mne a hovoril:

Pane, ty vieš, čo je lepšie pre mňa: urob to alebo ono, ako chceš.

Daj mi, čo chceš, koľko chceš a kedy chceš.

Sprav so mnou, ako vieš, ako sa ti najlepšie páči a ako bude najviac na tvoju chválu.

Postav ma, kam chceš, a vo všetkom nalož so mnou podľa svojej vôle.

Som v tvojej ruke; zvrťaj a obracaj ma každým smerom.

Hľa, tvoj služobník som, hotový na všetko. Netúžim žiť sebe, ale tebe. Kiežby som mohol žiť hodne a dokonale!

Modlitba za milosť plniť Božiu vôľu

Dožič mi, najdobrotivejší Ježišu, svojej milosti, aby so mnou bola, so mnou pracovala a so mnou zotrvala až do konca.

Daj, aby som vždy túžil len po tom a chcel len to, čo ti je príjemnejšie a čo sa ti väčšmi páči.

Tvoja vôľa nech je i mojou; moja vôľa nech sa riadi vždy tvojou, a nech sa s ňou zhoduje stále viac.

Daj, aby som chcel to, čo ty chceš a aby som nežiadal to, čo ty nechceš; daj, aby som ani nemohol nič chcieť a nechcieť, čo ty nechceš.

Daj, aby som odumrel všetkému na svete! Aby som bol rád, keď som na tomto svete opovrhnutý a neznámy.

Daj, aby som ponad všetky túžby odpočinul iba v tebe a len v tebe upokojil svoje srdce.

Ty si pravý pokoj srdca, ty si jediný jeho odpočinok; okrem teba je všetko plné ťažkostí a nepokoja.

V tomto pokoji, v ňom jedine: to je v tebe, zvrchovanom a večnom dobre, „usnem a budem odpočívať“ (Ž 5,9).

Amen

Šestnásť kapitola

BOH – NAŠA PRAVÁ ÚTECHA

Čokoľvek len môžem žiadať alebo myslieť na svoju útechu, to nečakám tu, ale v budúcnosti.

Lebo i keby som mal všetku útechu sveta a mohol užívať všetky jeho radosti, isté je, že by to nemohlo dlho trvať.

Preto nemôžeš, duša moja, nájsť dokonalú radosť ani plné uspokojenie nikde inde, iba v Bohu, ktorý potešuje chudobných a ochraňuje pokorných.

Počkaj chvíľočku, duša moja, vyčkaj prísľuby Božie, a budeš mať hojnosť všetkého dobrého v nebesiach.

Ak sa príliš nezriadené zháňaš po časných a pozemských slastiach, stratíš večné a nebeské.

Užívaj časné dary, ale túž po večných.

Nijaké časné dobro ťa nemôže nasýtiť, lebo nie si stvorená pre tento pôžitok.

I keby si mala celý tento stvorený svet, nemohla by si byť šťastná a blažená; lebo len v Bohu, ktorý všetko stvoril, je tvoje celé šťastie a blaženosť.

Pravda, nie také, ako si ho predstavujú a pochvalujú hlúpi milovníci tohto sveta; ale také, aké očakávajú dobrí kresťania, a ktorého predtuchu pociťujú ľudia duchovní a čistého srdca, ktorých „vlasť je v nebi“ (Flp 3,20).

Všetka ľudská útecha je márna a krátka.

Blaživá a pravá útecha je tá, ktorá nám z pravdy plynie v duši.

Nábožný človek má všade v sebe potešiteľa Ježiša a hovorí mu: Buď so mnou, Pane Ježišu, na každom mieste a v každom čase.

To nech je mojím potešením: aby som sa rád zriekal všetkej ľudskej útechy.

A keby sa mi ani neušlo tvojej útechy, nech mi je tvoja vôľa a spravodlivá skúška najväčším potešením.

Lebo nevyčítaš nám ustavične naše chyby, ani sa nehneváš naveky (porov. Ž 103,9).

Sedemnásť kapitola

SVOJE STAROSTI ZVER BOHU

Syn môj, nechaj ma robiť s tebou, čo chcem; ja viem, čo ti je na osoh.

Ty zmýšľaš ako človek; o mnohých veciach súdiš, ako ti radí tvoja ľudská náklonnosť.

Pane, čo hovoríš, je pravda. Tvoja starostlivosť o mňa je väčšia, než všetka starostlivosť, ktorú ma môžem mať o seba.

Lebo na veľmi vratkom základe stojí, kto všetku svoju starosť neskladá na teba.

Pane, nech len moja vôľa ostáva priamo a pevne v tebe, a tak urob so mnou, čo sa ti páči.

Lebo len dobré môže byť, čokoľvek so mnou spravíš.

Ak ma chceš ponechať v temnotách, buď pochválený; a ak chceš, aby som bol v svetle, buď zas pochválený. Ak ma ráčiš potešiť, buď pochválený; a ak ma chceš zarmútiť, buď tiež vždy pochválený.

Syn môj, takto sa musíš správať, ak chceš kráčať so mnou.

Buď práve tak ochotný trpieť, ako radovať sa.

Rovnako ochotne buď núdzny a chudobný ako zámožný a bohatý.

Pane, vďaka budem trpieť pre teba, čokoľvek zošleš na mňa.

Rovnako chcem z tvojej ruky prijať dobré i zlé, slasť i horkosť, veselosť i žiaľ, a za všetko, čo ma stihne, ti chcem ďakovať.

Ochráň ma od každého hriechu, a nebudem sa báť ani smrti, ani pekla.

Len keď ma nezavrhnesh a nevymažeš z knihy života, neuškodí mi nijaké trápenie, čo na mňa dol'ahne.

Osemnásť kapitola

JEŽIŠ – PRÍKLAD TRPEZLIVOSTI

Syn môj! ja som pre tvoje spasenie zostúpil z neba; vzal som na seba tvoju biedu, nie z donútenia, ale z lásky: aby si sa učil trpezlivosti a aby si časné trápenia znášal bez reptania.

Lebo od hodiny zrodu až po smrť na kríži som nebol bez bolestného utrpenia.

Trpel som veľký nedostatok časných vecí, často som počul na seba všelijaké žaloby; hanlivé potupy som znášal ticho; za dobrodenia bol odplatou nevďak, za zázraky rúhanie, Za moje učenie pohana.

Pane, keď si bol taký trpezlivý po celý svoj život, a najmä tým si plnil vôľu svojho Otca, je hodné, aby ja, biedny hriešnik, som si zachoval trpezlivosť podľa tvojej vôle a niesol kvôli svojmu spaseniu bremeno pomínuteľného života do tých čias, dokedy chceš.

Pozemský život, hoci trpko cítime jeho ťarchu, stal sa už tvojou milosťou predsa veľmi záslužným a spolu znesiteľnejším a slávnejším, lebo vidíme v ňom príklad a šľapaje tvojich svätých.

Okrem toho aj oveľa utešenejší je život teraz, než býval kedysi v Starom zákone, keď brána nebeská ostávala zavretá a cesta k nebu zdala sa temnejšia, keď sa len poniektorí usilovali hľadať kráľovstvo nebeské.

Ale ani tí spravodliví, čo vtedy očakávali spasenie, nemohli vojsť do kráľovstva nebeského do tých čias, kým si ty za nás netrpel a nepodstúpil výkupnú smrť.

Koľkou vďakou som ti zaviazaný, že si ráčil mne i všetkým veriacim ukázať priamu a dobrú cestu do svojho večného kráľovstva.

Lebo tvoj život je naša cesta, a svätou trpezlivosťou kráčame ti v ústrety, ktorý si naša koruna.

Keby si nám nebol ukázal príklad a nebol nás vyučoval, ktože by sa bol usiloval nasledovať ťa?

Ach, koľkí by zostali pozadu, keby neboli mali pred sebou tvoj vznešený príklad!

Ešte teraz sme vlažní, hoci počujeme o toľkých zázrakoch a počúvame tvoju náuku; a čože by bolo, keby nám na ceste nesvietilo tvoje jasné svetlo?

Devätnásť kapitola

ZNÁŠAŤ KRIVDY JE LEPŠIE, AKO PÁCHAŤ NEPRÁVOSŤ

Čo to hovoríš, syn môj? Pohliadni na utrpenie moje a iných svätých, a prestaň nariekať.

„V boji proti hriechu ste ešte neodporovali až do krvi“ (Hebr 12,4).

Čo trpíš ty, je máličko proti tým, čo mnoho trpeli, a ktorí boli silne pokúšaní, ťažko sužovaní a tak mnoho rás vyskúšaní.

Pripomeň si ťažšie utrpenia iných, aby si ľahšie znášal svoje nepatrné.

Ak sa ti tvoje utrpenie nezdá nepatrným, uváž, či to nie je pre tvoju netrpelivosť.

Ale či sú tvoje utrpenia malé alebo veľké, hľad, aby si ich znášal trpezlivo.

Čím lepšie sa pripravíš na utrpenie, tým múdrejšie konáš a tým väčšia je tvoja zásluha; a keď svoju myseľ horlivým cvičením dobre na to pripravíš, tým ľahšie budeš všetko znášať.

Nehovor: Od takého človeka to neznesiem a vôbec nič takého ani nestrpím, lebo mi veľmi krivdí, a i to zvaluje na mňa, na čo som nikdy ani len nepomyslel; ale od iného by som to ľahšie zniesol, ba uznal by som, že zaslužene trpím.

Takéto zmýšľanie je nemúdre, lebo neberie nijaký zreteľ na čnosť svätej trpezlivosti, ani na toho, kto za ňu chystá korunu odmeny. Stále myslí na osoby, ktoré mu krivdili, a na spôsobené krivdy.

To nie je pravá trpezlivosť, ktorá chce trpieť len toľko, koľko sa jej vidí, a len od koho jej to vyhovuje.

Pravý trpiteľ nehľadá na to, aký človek ho skusuje: či je to jeho predstavený, seberovný, alebo podriadený; či je to človek nábožný a svätý, alebo zlý a nehodný.

Ale nech sa mu dostane kedykoľvek, koľkokoľvek a akéhokoľvek utrpenia od hocktorého stvorenia, všetko bez rozdielu prijíma ako z ruky Božej a považuje to za veľký zisk.

Lebo pred Bohom ani najmenšie utrpenie, znášaný z lásky k Bohu, nemôže ostať bez odmeny.

Pripravuj sa teda do boja, ak chceš zvíťaziť.

Bez boja nemôžeš dosiahnuť korunu trpezlivosti.

Keď nechceš trpieť, pohídaš korunou.

Ale ak chceš byť korunovaný, bojuj mužne a znášaj trpezlivo.

Bez práce niet odpočinku, bez boja niet víťazstva.

Tvoja milosť, Pane, nech mi umožní, čo sa mojej prirodzenosti zdá nemožné.

Ty vieš, ako málo znesiem a ako hneď zmalomyseľniem, keď sa mi postaví do cesty najmenšie protivenstvo.

Daj, aby sa mi každá hodina utrpenia stala pre tvoje meno milou a drahou, lebo pre teba trpieť a strádať je mojej duši veľmi spasiteľné.

Dvadsať kapitola **BEZMOCNOSŤ ČLOVEKA**

„Vyznávam svoju nepravosť“ (Ž 32,5): vyznávam ti, Pane, svoju slabosť.

Často už malá vec ma zroňuje a zarmucuje.

Zaumieňujem si, že si budem počínať hrdinsky, ale keď príde najmenšie pokušenie, už som celý splašený.

Keď si už namýšľam, že som aspoň ako-tak bezpečný, zrazu badám, že som často podľahol celkom nepatrnému vánku.

Ťažké pokušenie nastáva neraz z niečoho celkom bezvýznamného.

Zhliadni teda, Pane, na moju bezmocnosť, na moju krehkosť, ktorú veľmi dobre poznáš.

Zmiluj sa „a vytrhni ma z bahna, aby som sa nepohrúžil doň“ (Ž 69.15) *a neklesal doň hlbšie.*

Často ma veľmi trápi, že som taký vratký a taký slabý odporovať svojim vášňam.

A hoci sa im vždy nepoddávam, predsa už ich stály útok je mi na ťarchu, a veľmi ma kruší, že mi prichodí takto deň po deň s nimi bojovať.

Svoju slabosť poznávam podľa toho, že zlé myšlienky mi omnoho ľahšie vnikajú do duše, než z nej odchádzajú.

Mocný Boh Izraela, horliteľ za spásu verných duší, zhliadni na ťažkosti a bolesti svojho služobníka a buď s ním vo všetkom, čokoľvek podniká!

Posilňuj ma nebeskou odvahou, aby nado mnou nenadobudol prevahu starý človek, biedne telo, duchu ešte nie celkom podrobené, proti ktorému musím bojovať do posledného dychu v tomto úbohom živote.

Ach, aký to život, kde nikdy nechýbajú trápenia a biedy, kde sú samé osídla a samí nepriatelia!

Lebo keď sa pomínie jedno súženie alebo pokušenie, už je tu druhé, ba ešte i kým prvá ťažkosť trvá, už prichádzajú mnohé iné, a to celkom nečakane.

Akože možno milovať život, ktorý má toľko horkostí a ktorý ohrozujú toľkoraké nešťastia a biedy.

Ako ho vôbec možno nazývať ešte životom, keď plodí toľkonásobnú smrť a skazu?

A predsa ho milujeme, a mnohí len v ňom hľadajú všetku radosť.

Často hania svet, že je klamlivý a márný; a predsa ho neradi opúšťajú, pretože v nich prevládajú telesné žiadosti.

Ale niektoré veci nás nabádajú milovať svet, a niektoré pohrdáť ním.

Milovať svet, k tomu nás zväzda „žiadostivosť tela, žiadostivosť očí a honosenie sa bohatstvom“ (1 Jn 2,16); ale pokuty a biedy, ktoré po nich prichádzajú, vyvolávajú nenávisť proti svetu a zošklivujú ho.

Ale, bohužiaľ, hriešna rozkoš víťazí nad srdcom oddaným zmyselnosti; pod tŕním hľadá pôžitky, pretože nepoznala a neokúsila vnútornú slasť čnosti – dar Božej láskavosti.

Ale tí, čo celkom pohrdajú svetom a usilujú sa žiť Bohu sväto oddaní, poznajú slasť, ktorú Boh prisľúbil každému, kto sa naozaj odrieka svetu. Tí vidia, ako ťažko svet blúdi a ako sa všelijako klame.

Dvadsať prvá kapitola **BOH – NAŠE NAJVVYŠŠIE DOBRO**

Duša moja, nadovšetko a vo všetkom hľadaj vždy uspokojenie v Bohu, lebo on je večným odpočinkom svätých.

Daj mi, láskyplný Ježišu, aby som v tebe našiel pokoj nad všetko stvorenie.

Nad všetku blaženosť a krásu, nad všetku slávu a česť; nad všetku moc a dôstojnosť, nad všetku vedu a chytráctvo.

Ty si mi nad všetky bohatstvá a umenia, nad všetku radosť a plesanie; nad všetku dobrú povosť a chválu, nad všetku ľúbeznosť a útechu.

Nad všetku nádej a prisľúbenia, nad všetku zásluhu a túžbu.

Ty si mi viac ako všetky dary a dobrodenia, ktoré môžeš dať a vliat, nad všetku radosť a všetok jasot, ktorý môže naše srdce pocítiť a pochopiť.

Konečne nad všetkých anjelov a archanjelov a nad všetky zástupy nebeské, nad všetky viditeľné i neviditeľné veci; a vôbec nadovšetko, čo nie si ty, Boh môj!

Lebo ty, Pane, Bože môj, si sám nadovšetko najlepší, ty sám najvyšší, ty sám najmocnejší; ty sám najdostačujúcejší a najbohatší; ty sám najľúbeznejší a najkrajší.

Ty sám najkrajší a najmilovanejší, ty sám najšťachetnejší a nadovšetko najslávnejší, v tebe je, bol o bude všetko dobré a dokonalé.

preto nič mi nepostačí a nič ma neuspokojí, čokoľvek mi dávaš okrem seba, čokoľvek o sebe zjavuješ alebo prisľubuješ, ak ťa nevidím a nedosahujem v plnej miere.

Lebo moje srdce nemá opravdivé odpočinutie a úplný pokoj, kým sa nepovzniesie nad všetky dary a stvorenia a nespočinie v tebe.

Najmilší môj ženich, Ježišu Kriste, žiara čistej lásky, vládca celého tvorstva; kto mi dá krídla pravej slobody, aby som mohol odletieť a spočinúť v tebe?

Kedyže budem celkom slobodný a kedyže budem vidieť, aký si ľúbezny Pán, môj Boh?

Kedy sa budem môcť sústrediť v tebe tak, aby som pre lásku k tebe seba už ani necítil, len teba jediného, spôsobom neobyčajnejším, ktorý presahuje všetky zmysly, spôsobom, ktorý každý nepozná?

Teraz však často vzdychám a bolestne pociťujem svoje nešťastie.

Lebo v tomto slzavom údolí stavia sa mi do cesty plno ťažkostí, ktoré čochvíľa znepokojujú, zatemňujú a zarmucujú moje srdce; prekážajú mi a vedú ma k roztržitosti, vábia ma a sputávajú, len aby som nemal voľný prístup k tebe a nemohol sa tešiť tvojmu radostnému priateľstvu, ktoré je údelom blažených duchov.

Nech ťa pohne moje vzdychanie, a moja opustenosť na zemi.

Ježišu, odlesk večnej slávy, útecha putujúcej duše! Pred tebou moje ústa nenachodia slov, len moje mlčanie sa ti prihovára.

Dokiaľ bude váhať prísť ku mne môj Pán?

Nech príde ku mne, biednemu dieťaťu, a nech ma poteší; nech mi podá svoju ruku a nech ma, úbohého, vytrhne zo všetkých úzkostí.

Príď, príď, lebo bez teba nebudem mať radostný deň ani hodinu, len ty si moje potešenie, bez teba je môj stôl prázdny.

Som biedny, ako uväznený a okovami spútaný, kým ma neobčerstvíš svetlom svojej prítomnosti, nedáš mi znova slobodu a neukážeš mi svoju prívetivú tvár.

Nech si druhí hľadajú miesto teba niečo iného; mne sa nepáči a ani sa mi nikdy nebude páčiť nič iného, len ty, môj Boh, moja nádej, moja večná spása.

Nebudem mlčať a neprestanem sa modliť, kým sa tvoja milosť nevráti ku mne a kým neprehovorí k môjmu srdcu:

Hľa, tu som; hľa, prichádzam k tebe, lebo si ma vzýval. Tvoje slzy a túžba tvojej duše, tvoja pokora a skrúsenosť tvojho srdca ma naklonili a priviedli k tebe.

I riekol som: Pane, volal som ťa, dychtil som požívať ťa a bol som hotový pohrdnúť pre teba všetkým.

Ale prv si ma ty povzbudil, aby som ťa hľadal.

Buď teda zvelebený, Pane, že si svojmu služobníkovi preukázal túto dobrotivosť podľa svojho zľutovania.

Čo iného ti má povedať tvoj služobník, ako hlboko sa pokoriť pred tebou pamätlivý svojej neprávnosti a nehodnosti?

Lebo medzi všetkými divmi nebies i zeme niet nikoho, kto by sa ti vyrovnal.

Tvoje skutky sú dobré, tvoje sudy spravodlivé a tvoja prozreteľnosť spravuje celý vesmír.

Preto chvála ti a sláva, Múdrosť Otca! Nech ťa chvália a vebia moje ústa, moja duša, a so mnou všetky stvorenia.

Dvadsať druhá kapitola

PAMÄTAJ NA HOJNÉ BOŽIE DOBRODENIA

Otvor, Pane, moje srdce svojmu zákonu a nauč ma kráčať po ceste svojich prikázaní.

Daj mi poznať svoju vôľu, aby som s veľkou úctivosťou pamätal na tvoje dobrodenia a aby som bedlivo uvažoval o všetkých, čo si mi preukázal, a o každom zvlášť, a aby som ti odteraz za ne vzdával dôstojné vďaky.

Viem dobre a vyznávam, že ani za najmenšie tvoje dobrodenie sa ti nemôžem tak poďakovať, ako sa patrí.

Som veľmi nepatrný voči všetkému, čo si mi preukázal, a keď uvažujem o tvojej velebe, môj duch klesá pred jej veľkosťou.

Všetko, čo máme na duši i na tele, všetko, čo máme mimo seba i v sebe, čo máme od prirodzenosti alebo čo sme získali nadprirodzenou milosťou, za všetko vďačíme tvojmu dobrodeniu. Všetko zvelebuj teba, nášho svätého a štedrého dobrodincu, od ktorého sme dostali všetky dary.

Hoci niekto dostal viac a iný menej, predsa všetko je tvoje; a bez teba nikto nemôže mať ani najmenšie dobro.

Kto dostal viac, nemôže sa honosiť svojou zásluhou, ani sa nad iných vyvyšovať, ani sa posmievať tomu, kto dostal menej. Väčší a lepší je ten, kto si pričíta menej zásluh a vrúčne vďačiac, ostáva pokorný a nábožný.

A kto sa pokladá za menšieho a nehodnejšieho než všetci ostatní, stáva sa takto spôsobiteľším prijať väčšie dary.

A ten, čo dostal menej, nesmie sa preto zarmucovať, ani s nevôľou znášať ani závidieť tomu, kto dostal viac.

Radšej má k tebe pozdvihnúť svoj zrak a velebiť tvoju dobrotu, že tak hojne, tak nezaslúžene a tak rád rozdávaš dary, a pritom nehľadáš na osoby.

Všetko je od teba, a preto buď pochválený vo všetkom.

Ty vieš, ktoré dary komu najviac osožia, a prečo tento dostal menej a tamten viac; nie nám, ale tebe náleží o tom rozhodovať, lebo ty poznáš zásluhy každého človeka.

Preto, Pán a Boh môj, za veľké dobrodenie pokladám nemať mnoho toho, z čoho naoko a podľa ľudského názoru pochádza česť a sláva.

Človek, ktorý správne oceňuje svoju chudobu a svoju nepatrnosť pred svetom, nielen že sa preto nemá ponosovať alebo zarmucovať alebo klesať na mysli, ale skôr sa má tomu tešiť a veľmi radovať.

Lebo ty, Bože, volil si si za priateľov a dôverníkov práve chudobných, nepatrných a svetom nevážených ľudí.

Svedkami toho sú aj tvoji apoštolovia, ktorých „urobiš kniežatami nad celou zemou“ (Ž 45,17).

A oni žili na tomto svete bez reptania tak pokorne a prosto, bez zloby a lesti, ba ešte „sa radovali, keď mohli trpieť pohanie pre tvoje meno“ (Sk 5,41); a čoho sa svet hrozil, oni sa na to podujímali s veľkou láskou.

Preto, kto ťa miluje a uznáva tvoje dobrodenia, nemá sa ničomu tak tešiť, ako že sa s ním deje tvoja vôľa, ako si to ty ustanovil od večnosti.

Táto tvoja vôľa mu má pôsobiť toľko spokojnosti a útechy, že práve tak ochotne bude najmenším, ako niekto chce byť najväčším.

A že bude práve taký spokojný a práve tak rád na poslednom mieste ako na prvom; že mu bude rovnako milé, keď bude pohrdaný a zneuznaný, nepoznaný a neslávný, ako keby nad iných vo svete vynikal slávou a veľkosťou.

Lebo tvoja vôľa a láska k tvojej cti a chvále má mu byť nadovšetko, a má ho viac tešiť a väčšmi sa mu páčiť, než všetky dobrodenia, ktorý kedy dostal a lebo ešte môže dostať.

Dvadsať tretia kapitola

ŠTVORO PRAMEŇOV POKOJA

Syn môj, teraz ťa poučím, aká je cesta pokoja a pravej slobody.

Urob, Pane, aby som ťa mohol počuť.

Usiluj sa, syn môj, vždy plniť radšej vôľu iného než svoju vlastnú.

Voľ vždy mať radšej menej než viac.

Hľadaj vždy nižšie miesto a usiluj sa byť každému poddaným.

Želaj si vždy a modli sa, aby sa s tebou plne diala vôľa Božia.

Kto sa takto správa, vojde do ríše mieru a pokoja.

Pane, tvoja reč je krátka, ale má hlboký zmysel.

Je to len niekoľko slov, ale v nich je mnoho pravdy a veľké bohatstvo myšlienok.

Keby som ich mohol verne zachovávať, moje srdce by sa nemohlo tak ľahko znepokojiť.

Lebo kedykoľvek pocítim nepokoj a ťažkosti, vždy zbadám, že som sa odchýlil od tejto náuky.

Ale ty, ktorý si všemocný a miluješ stály pokrok duše, rozmnož vo mne svoju milosť, aby som sa mohol zariadiť podľa tvojho učenia a dosiahnuť spasenie.

Modlitba proti zlým myšlienkam

„Nevzdáľuj sa, Bože, odo mňa; Bože môj, ponáhľaj sa mi na pomoc“ (Ž 71,12); lebo všelijaké myšlienky vznikli vo mne a veľké obavy trápia moju dušu.

Akože vyviaznem z nich bez pohromy? Ako ich premôžem?

„Pôjdem pred tebou, vraví, a slávných zeme ponížim. Otvorím dvere žalára a zjavím ti skryté tajomstvá“ (Iz 45,2,3).

Sprav, Pane, ako hovoríš. Nech spreď tvojej tváre zmiznú všetky zlé myšlienky.

Toto je moja nádej a jediná útecha; k tebe sa utiekať v každom súžení, v tebe dôverovať, teba z hlbín srdca vzývať a trpezlivo očakávať tvoju útechu.

Modlitba za osvietenie mysle

Osvieť ma, dobrý Ježišu, žiarou duchovného svetla, a vyžeň z môjho srdca všetku temnotu.

Skrot' moje roztržité myšlienky a vyžeň násilnícke pokušenia.

Udatne bojuj za mňa a premôž zúrivé šelmy, moje zmyselné chůtky a vášne, a „nech pokoj vládne vnútri tvojich hradieb“ (Ž 122,7). Hojnosť tvojej slávy nech sa ozýva na svätom mieste, t.j. v čistom svedomí.

Rozkáz víchru a búrke, prikáž moru: *Utiš sa!* a vetru: *Nevej!*, a nastane „*veľké utíšenie*“ (Mk 4,39).

„Zošli svoje svetlo a svoju pravdu“ (Ž 42,3), aby svietili na zemi; lebo kým ma ty neosvietiš, som len pustá a prázdna zem.

Vylej na mňa svoju milosť, nech osvieži moje srdce nebeskou rosou; daj mi vodu nábožnosti na zvlaženie tváre zeme, aby vydala dobré, ba najlepšie ovocie.

Pozdvihni moju myseľ, ktorá klesá pod ťarchou hriechov, a k nebesiam usmerni všetky moje túžby, aby som okúsil slasť nebeského blaha a nelipol viac na pozemských veciach.

Odvrát' a odtrhni ma od všetkej márnej útechy tvorov, lebo nijaké stvorenie plne neukojí moje túžby a neuteší.

Spoj ma so sebou nerozlučným zväzkom lásky; lebo jedine ty sám stačíš milujúcej duši a bez teba všetko na svete je bezcenné.

Dvadsaia štvrtá kapitola

NESTARAJ SA VŠETEČNE O DRUHÝCH

Syn môj, nebud' nadmieru zvedavý a nerob si zbytočné starosti.

Čo teba do toho? „*Ty pod' za mnou*“ (Jn 21,22).

Čo ťa po tom, kto aký je a čo hovorí?

Ty nebudeš zodpovedať za iných, ale za seba budeš vydávať počet. Načo sa teda do nich miešaš?

Ja poznám každého a vidím všetko, čo sa deje pod slnkom. Ja viem, ako sa s kým veci majú, čo si myslí, čo si žiada a aké ciele sleduje.

Zver všetko na mňa, a ty si hľad' len udržať pokoj vo svojom srdci. Kto sa zháňa po svete, nech sa zháňa, ako chce.

Čokoľvek robí alebo hovorí, všetko sa mu vráti, lebo mňa nemôže oklamať.

Nezháňaj sa po klamnom lesku veľkého mena, ani o to sa nestaraj, aby si mal mnohých priateľov a aby ťa ľudia obzvlášť milovali.

Takéto starosti spôsobujú len roztržitosť a zatemňujú srdce.

Vďačne by som sa ti prihováral a zjavil ti svoje tajomstvá, keby si starostlivo čakal na môj príchod a otvoril mi dvere svojho srdca.

Bud' teda opatrný, bdej, modli sa a „*pokoruj sa vo všetkom*“ (Sir 3,20).

Dvadsaia piata kapitola

TAJOMSTVO POKOJA A POKROKU V DOBROM

Syn môj! Povedal som „*Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, Ale ja vám nedávam, ako svet dáva*“ (Jn 14,27).

Pokoj si želajú všetci, ale nie každý sa stará o to, čo je potrebné k pravému pokoju.

Môj pokoj je s tými, čo sú tichí a pokorného srdca. Keď budeš veľmi trpezlivý, budeš mať pokoj.

Ak ma budeš počúvať a nasledovať môj hlas, budeš môcť požívať mnoho pokoja.

Čo mám teda robiť?

Pri každej veci si daj pozor, čo robíš a čo hovoríš; a stále maj na mysli len to, aby si sa mne páčil a aby si okrem mňa nič nežiadal a nič nevyhľadával.

Ale ani slová a skutky iných neposudzuj ľahkomyseľne a nepleť sa do vecí, ktoré sa ťa netýkajú. Tak sa budeš len zriedka a len málo znepokojovať.

Necítiť nikdy nejaké vzrušenie a nepocit'ovať nijaké ťažkosti, duševné či telesné, to ostáva výhradou večného pokoja. Na zemi je to nemožné.

Nemysli si teda, keď nepocit'uješ nijaké ťažkosti, že si už našiel pravý pokoj, ani sa nedomnievaj, že je už všetko v poriadku, ak nemáš nijakého protivníka, alebo že je znakom dokonalosti, ak sa všetko deje podľa tvojej vôle.

A nenamýšľaj si, že je to čosi veľkého a nepokladaj sa za zvlášť bohumilého, ak v srdci pocit'uješ veľkú nábožnosť a duchovnú slasť.

Lebo nie podľa týchto vecí sa poznáva pravý priateľ čností, a nie v nich záleží pokrok a dokonalosť človeka.

V čom teda, Pane?

V tom, že sa celým srdcom odovzdáš Božej vôli; že nebudeš hľadať svoj osobný prospech ani v malých, ani vo veľkých veciach, ani v časnosti, ani vo večnosti.

Ak bude tvoja nádej taká silná a vytrvalá, že aj v čase vnútornej bezútešnosti budeš v srdci odhodlaný znášať aj väčšie utrpenia;

ak sa nebudeš priečiť, že by si toto či oné veľké zlo nemal znášať, ale ak mi dáš vo všetkom, čo zariadim, za pravdu, a budeš zvelebovať moju svätosť,

vtedy budeš kráčať po pravej a priamej ceste pokoja a budeš môcť pevne dúfať, že s radostným plesaním uvidíš znova moju tvár.

Keď dospeješ až tam, že budeš pohrdať sebou, vedz, že budeš požívať plný pokoj, nakoľko je to len na svete možné.

Dvadsať šiesta kapitola

PRAVÁ SLOBODA DUCHA

Pane, snahou dokonalého človeka je, aby duchom nikdy neprestal smerovať k veciam nebeským a aby aj vtedy, keď má mnoho starostí, žil ako celkom bez starostí; ale nie z ľahostajnosti, lež akousi výhradou slobodného srdca, ktoré nelipne k nijakému tvorbu nezriadenou náklonnosťou.

Pokorne Ťa prosím, dobrotiví Bože, uchráň ma od starostí každodenného života, aby som sa nimi príliš neoplietol; od mnohých telesných potrieb, aby ma nezachvátila rozkoš; od všetkých duchovných prekážok, aby som neklesol zlomený Ťažkosťami.

Uchráň ma, prosím, nielen od vecí, po ktorých dychtí svetácka márnivosť, ale aj od tej biedy, ktorá po všeobecnom rozsudku smrti ako trest Ťaží dušu tvojho služobníka a zdržuje ju, aby sa nemohla povzniesť k slobode ducha, ako by si želala.

Bože môj, nevýslovná slasť, premeň mi v horkosť všetku telesnú útechu, ktorá ma odťahuje od lásky večných vecí, a vábi ma k tebe klamlivým čarom časného pôžitku.

Nech ma nepremôže, Bože môj, krv a telo. Nech ma nezvedie svet a jeho krátka sláva. Nech ma neoklame diabol a jeho ľstivosť.

Daj mi silu odporovať, trpezlivosť znášať a stálosť vytrvať.

Miesto všetkých svetských útech daj mi hojivé pomazanie svojho ducha, a namiesto telesnej lásky vlej do môjho srdca lásku k svojmu menu.

Hľa, pokrm, nápoj, odev a iné potreby na udržanie tela sú duchom naplnenému človekovi na Ťarchu.

Dožič mi, aby som tieto potreby užíval s mierou, a aby ma túžba po nich príliš nezlákala.

Pravdaže, sebazáchova zakazuje sa ich celkom zriecť. Svätý zákon však zakazuje vyhľadávať, čo je zbytočné a slúži skôr rozkoši; inak by sa telo spriecilo duchu.

Medzi oboma krajnosťami tvoja ruka nech ma vedie pravou cestou. Nech ma učí vo všetkom zachovávať pravú mieru.

Dvadsať siedma kapitola

SAMOLÁSKA – NEPRIATEĽ NAJVYŠŠIEHO DOBRA

Syn môj, musíš sa vzdať všetkého, aby si získal všetko, a nič nesmieš považovať za svoje.

Vedz, že samoláska ti škodí viac ako čokoľvek iné na svete.

Každá vec Ťa upútava viac alebo menej, podľa toho, či cítiš k nej väčšiu alebo menšiu lásku a náklonnosť.

Keď je tvoja láska čistá, prostá a dobre usporiadaná, pozemské veci si Ťa nepodmania.

Nepožiadaj si nič, čo nesmieš mať. Neželaj si nič, čo by ti mohlo prekážať a zbaviť Ťa vnútornej slobody.

Je čudné, že sa mi nezveruješ a z hĺbín srdca so všetkým, po čom môžeš túžiť a čo môžeš mať.

Prečo sa sužuješ daromným zármutkom, prečo sa trápiš zbytočnými starosťami?

Ži podľa mojej vôle a neutrpíš nijakú škodu.

Ak chceš mať toto alebo ono, a chceš byť hneď tu a hneď zasa tam, ako sa ti práve zachce, len aby si mal väčšie pohodlie, nikdy nedosiahneš spokojnosť a nikdy sa nezbavíš starostí, lebo na každej veci je nejaká nedokonalosť a na každom mieste nájdeš niekoho, kto sa ti postaví do cesty.

A preto ti nepomôže, keď nejakú vec dosiahneš alebo hojne rozmnožíš, ale naopak, keď budeš svetskými vecami pohrdať a keď ich i s koreňom vytrháš.

A to neplatí len o peniazoch a majetkoch, ale aj o zháňaní sa po hodnostiach a o túžbe po márnej pochvale. Lebo všetky tieto veci sa pominú so svetom.

Miesto v samote ti poskytne málo bezpečnosti, ak nemáš horlivého ducha.

A pokoj, ktorý hľadáš vonku, tiež nebude trvať dlho, ak v srdci nemáš pevný základ. To značí, ak si nie zakorenený vo mne, môžeš sa síce zmeniť, ale nie polepšiť.

Lebo keď sa ti naskytne príležitosť a nevyhneš sa jej, zasa nájdeš to, pred čím si utekal, ba hádam ešte vo väčšej miere.

Modlitba za dar čistého srdca a nebeskej múdrosti

Posilni ma, Bože, milosťou Ducha Svätého.

Daj mi silu vnútorne sa upevniť a oslobodiť svoje srdce od všetkých zbytočných starostí a trápení; aby som sa nedal strhávať rozličnými túžbami po všelijakých veciach, či už malicherných alebo vzácnych, ale aby som pamätal, že všetky veci sa pominú a ja s nimi.

Lebo veď niet ničoho trvalého pod slnkom. „*Všetko je len márnosť a trápenie ducha*“ (Kaz 1,14).

Múdry je, kto takto zmýšľa!

Daj mi, Pane, nebeskú múdrosť, by som sa naučil nadovšetko teba hľadať a nachodiť, nadovšetko teba chápať a milovať, a všetko ostatné poznávať podľa poriadku, ktorý veciam určila tvoja múdrosť.

Daj, nech sa opatrne vyhnem pochlebníkovi a nech som trpezlivý voči protivníkovi.

Lebo v tom je veľká múdrosť, nenechávať sa pohnúť každým vetrom ľudských rečí a nenastavovať uši hlasu nebezpečne lichotiacej zvodkyne. Len takto možno isto kráčať po začatej ceste.

Dvadsať ôsma kapitola

NECHAJ OHOVÁRAČOV HOVORIŤ!

Syn môj, netráp sa, ak niektorí ľudia o tebe zle zmýšľajú a hovoria, čo nerád počúvaš.

Sám máš o sebe zmýšľať ešte horšie a myslieť si, že niet slabšieho, než si ty.

Ak budeš viesť vnútorný život, nebudeš prikladať veľkú váhu naľahko vysloveným slovám.

Veľmi múdre je mlčať v zlých časoch, obracať sa celým srdcom ku mne a nedávať sa znepokojiť nijakým ľudským súdom.

Svoj pokoj nestavaj na ľudských rečiach. Či budú o tebe hovoriť dobre alebo zle, tým sa ešte nestaneš iným človekom.

Kdeže je pravý pokoj a pravá česť? Veru, jedine vo mne!

Pravý pokoj nájde len ten, kto netúži páčiť sa ľuďom a nebojí sa im znepáčiť.

Všetok nepokoj srdca a všetky roztržitosti zmyslov vyvstávajú z nezriadenej lásky a z jalového strachu.

Dvadsať deväť kapitola

V ČASE SÚŽENIA

„*Nech je tvoje meno, Pane, zvelebené na veky*“ (Tob 3,23), že si zoslal na mňa toto pokušenie a súženie.

Nemôžem mu ujsť; ale k tebe sa musím utiekať, aby si mi pomáhal a obrátil všetko v môj prospech.

Pane, teraz sa sužujem a zle mi je okolo srdca. Toto utrpenie ma veľmi trápi.

Nuž, čo mám povedať, milý Otče?

Úzkosti ma zvierajú zo všetkých strán. „*Zachráň ma pred touto hodinou?*“ (Jn 12,27).

Táto hodina prišla na mňa preto, aby si ty bol oslávený, keď ma vyslobodíš z veľkého poníženia.

„*Pane, ráč ma zachrániť*“ (Ž 40,14), lebo čože si počnem, úbožiak, a kam sa obrátim bez teba?

Daj mi trpezlivosť, Pane, aj v tejto chvíli; pomáhaj mi, Bože môj, a nebudem sa báť, nech doľahne na mňa akákoľvek tieseň.

A teraz, v tomto trápení, čo mám povedať? Pane, „*nech sa stane tvoja vôľa*“ (Mt 26,42). Zaslúžil som si toto súženie a túto úzkosť.

Veru, musím ich znášať, a kiežby som ich znášal trpezlivo, kým prejde búrka a zasa sa vyjasní.

Ale tvoja všemocná ruka je dosť mocná odňať odo mňa i toto pokušenie, zmierniť jeho silu, aby som mu celkom nepodľahol, ako si mi už predtým častejšie učinil, „*môj Boh, moje milosrdenstvo*“ (Ž 59,18).

A čím je mne ťažšie, tebe je tým ľahšie „*odvrátiť odo mňa pravicu Najvyššieho*“ (Ž 77,11).

Tridsať kapitola

DÔVERUJ BOHU, A ON ŤA OBDARÍ MILOSŤOU

Syn môj! Ja som „*Pán, ktorý posilňuje v deň súženia*“ (Nah 1,7).

Príď ku mne, keď budeš v úzkostiach.

Nebeskú útechu najviac zdržuje to, že tak neskoro prosíš v modlitbe.

Lebo prv, ako by si ma vrúčne prosil, hľadáš všelijaké iné útechy a potešuješ sa vonkajšími vecami.

A tak sa stáva, že ti všetko málo osoží, kým nezbadáš, že je som to, ktorý ochraňujem tých, čo vo mňa dúfajú; ved' okrem mňa niet nikde účinnej pomoci, ani osožnej rady, ani trvalého lieku.

A keď sa tvoj duch po búrke zasa zotaví, upevni sa vo svetle mojej lásky a môjho zľutovania; lebo som nablízku, hovorí Pán, aby som všetko obnovil, ako bolo prv, a to nielen plne, ale hojne, ba priam vrchovato.

Či je mne niečo ťažké? Alebo som azda podobný človeku, ktorý len sľubuje, ale nič nerobí?

Kde je tvoja viera? Stoj pevne a vytrvaj!

Buď trpezlivý a silný, a útecha ti príde v pravom čase.

Čakaj ma, čakaj; prídem a pomôžem ti.

Trápi ťa len pokušenie a desí ťa len márný strach.

Čo z toho máš, keď sa staráš o veci, ktoré sa prihodia voľakedy v budúcnosti? Iba zármutok nad zármutok. „*Dost má deň svojho trápenia*“ (Mt 6,34).

Márne a neužitočné je zarmucovať sa alebo radovať sa pre budúce veci; pre také, ktoré sa hádam nikdy ani nestanú.

Je síce ľudské, dať sa oklamať podobnými predstavami, ale to je znakom ešte vždy slabého ducha, keď tak ľahko podliehaš zvodom nepriateľa.

Lebo on nedbá, či ťa zvedie a oklame pravdou alebo lžou, či ťa privedie k pádu tým, že tebe vzbudí náklonnosť k veciam prítomným, alebo tým, že ti naháňa strach z vecí budúcich.

Nech sa teda nermúti a nestrachuje tvoje srdce.

Ver vo mňa a dúfaj v moje milosrdenstvo.

Keď si dakedy myslíš, že si odo mňa ďaleko, ja som ti práve najbližšie.

Keď si myslíš, že je už takmer všetko stratené, často práve vtedy čaká ťa o to väčšia odmena.

Ešte nie je všetko stratené, keď sa niečo stane opačne, ako si očakával.

Nesmieš súdiť podľa chvíľkového pocitu a nesmieš sa dať zarmútiť nijakým protivienstvom, nech príde odkiaľkoľvek, a myslieť si, že všetka nádej na záchranu je už stratená.

Nemysli si, že si celkom opustený, keď na teba časom zosielať nejaké súženie alebo ak ti nedávam žiadanú útechu. To je práve cesta, čo vedie do kráľovstva nebeského.

Tebe i všetkým mojím služobníkom je bezpochyby osožnejšie, keď vás skúša utrpenie, než keby sa vám všetko darilo podľa vášho želania.

Poznám skryté myšlienky človeka a viem, že tvojmu spaseniu viacej osoží, keď občas ostávaš bez útechy, aby si sa azda pri pokroku v dobrom nevypínal a nepokladal sa samol'úbo za to, čím nie si.

Čo som dal, môžem vziať a vrátiť, kedy sa mi páči.

Keď niečo dám, zostáva to predsa moje, a keď vezmem, nevzal som nič, čo je tvoje, lebo „*odo mňa je každý dobrý údel a každý dokonalý dar*“ (Jak 1,17).

Keď teda zošlem na teba útrapy a akékoľvek protivienstvo, nepohoršuj sa a nesužuj, lebo ja ťa môžem zasa rýchlo pozdvihnúť a všetky ťarchy premeniť na radosť.

Keď s tebou zaobchádzam tak či onak: predsa som spravodlivý a hodný chvály.

Ak rozumne uvažuješ a hľadáš na veci, ako naozaj sú, v protivienstvách nikdy nesmieš strácať odvahu a zarmucovať sa, lež skôr sa máš radovať a ďakovať mi.

Hej, radšej považuj za útechu, ak ťa skrušujem bolesťami a nešetrim ťa.

„*Ako mňa miloval Otec, i ja milujem vás*“ (Jn 15,9), vravel som svojim milým učeníkom.

A tých som veru neposlal radovať sa z časných vecí, ale ťažko bojovať; neposlal som ich za cťou, ale za pohrdaním, neposlal som ich leňošiť, ale pracovať, nechcel som, aby odpočívali, ale aby „*s vytrvalosťou prinášali úrodu*“ (Lk 8,15).

Tridsiata prvá kapitola

ZRIEKNI SA VŠETKÝCH TVOROV, ABY SI MOHOL NÁJŠŤ STVORITEĽA

Pane, ešte mi treba mnoho milosti, ak mám dôjsť tam, kde mi nebude môcť nikto a nijaký tvor prekážať.

Lebo kým ma nejaká vec zdržiava, nemôžem sa slobodne pozdvihnúť k tebe.

Po tom voľnom vzlete túžil žalmista, keď povedal: „*Ktože mi dá holubičie krídla, aby som mohol odletieť a odpočímúť si?*“ (Ž 55,7).

Čo je pokojnejšie ako prosté oko? A čo je slobodnejšie ako srdce, ktoré netuží po ničom na zemi?

Treba sa teda povzniesť nad všetkých tvorov, seba úplne opustiť a vo vytržení mysle poznávať, aký si ty, Stvoriteľ všetkých vecí, neporovnateľne vyššie stojíš než stvorenia.

Kto sa nevzdá všetkých náklonností k tvorom, nemôže slobodne smerovať k božským veciam.

Preto je tak málo ľudí, ktorí majú rozjímavého ducha, lebo len málokto sa vie celkom odpútať od pominateľných tvorov.

Treba veľkej milosti k tomu, aby sa duša oslobodila od tiarch a vyzdvihla sa nad seba samu.

A kým sa človek nepovznesie duchom a neoslobodí sa od všetkých tvorov a nezjednotí sa celkom s Bohom, do tých čias čokoľvek vie a čokoľvek má, veľa nezaváži.

Kto pokladá za veľké čokoľvek okrem jediného nesmierneho a večného dobra, ostane dlho malým a prischne k zemi.

A všetko, čo nie je Boh, nie je nič, a treba to pokladať za číru ničotnosť.

Je veľký rozdiel medzi múdrosťou osvieteného bohabojného muža a múdrosťou vedecky vzdelaného a bádateľného učenca.

Oveľa vznešenejšia je náuka, ktorá vytryskne zhora, z Božieho prameňa, ako tá, ktorú si namáhavo zadovážujeme ľudským bádáním.

Mnoho je síce tých, čo by radi mali rozjímavého ducha, ale neusilujú sa cvičiť v tom, čo je k tomu potrebné.

I to je často na prekážku, že mnohí zostávajú len pri vonkajších formách a zmyselných veciach, ale o dokonalé umŕtvenie sa málo starajú.

Neviem, čo je to, a aký duch nás ovláda, a čo si vôbec pritom myslíme, keď my, ktorí predsa chceme platiť za duchovných ľudí, toľkú námahu a priveľkú starostlivosť márnime na pominateľné a zbytočné veci, ale o svojom vnútornom živote uvažujeme len veľmi zriedka s dokonale sústredenou myslou.

Bohužiaľ, len čo sa niekedy trochu v duchu zozbierame, hneď potom sa rozbehneme von a svoje skutky nevážíme na prísnych vážkach.

Nevšímame si pôvod našich žiadostí a neplačeme nad tým, že náklonnosti nášho srdca sú také nečisté.

„*Lebo všetko telo žilo skazene na zemi*“ (Gn 6,12), nasledovala preto veľká záplava.

Ak však úmysly a žiadosti nášho srdca sú skazené, musí teda aj z toho pochádzajúci skutok, ktorý prezrádza nedostatok vnútornej sily, byť skazený.

Len z čistého srdca sa rodí ovocie dobrého života.

Pýtame sa, kto koľko robí ale o tom už natoľko neuvažujeme, s akým úmyslom koná.

Ľudia sa spytujú, či je kto smelý, bohatý, pekný, spôsobilý, alebo či je dobrý spisovateľ, dobrý spevák, dobrý pracovník; ale či je chudobný duchom, trpezlivý a tichý, nábožný a bohabojný, o tom málokto hovorí.

Prirodzenosť hľadá na zovňajšok človeka; milosť zas obracia sa k jeho vnútru.

Prirodzenosť sa často mylí; milosť dôveruje Bohu, aby predišla omylu.

Tridsiata druhá kapitola

SEBAZÁPOR A ODRIEKANIE

Syn môj, nemôžeš mať dokonalú slobodu, ak sa celkom nezaprieš.

Spútaní sú všetci prospěchári a sebci, všetci chliphníci, zvedavci a tuláci, všetci, ktorí stále vyhládávajú len to, čo lichotí zmyselnosti, a nie to, čo slúži Kristovmu kráľovstvu, ale zháňajú a vymýšľajú kadečo, čo nemá dlhú trvácnosť.

Všetko sa pomíne, čo nepochádza od Boha.

Drž sa stručnej, ale osvedčenej zásady: Opusť všetko a všetko nájdeš; zriekni sa žiadostivosti a nájdeš pokoj.

To maj na pamäti; a keď podľa toho konáš, všetko porozumieš.

Pane, to nie je dielo jedného dňa, ani detská zábavka; v tomto krátkom naučení je vlastne zhrnutá všetka dokonalosť Bohu zasvätených ľudí.

Syn môj, nesmieš sa zhroziť ani hneď strácať odvahu, keď počuješ o ceste dokonalosti; naopak, to ťa má skôr povzbudzovať k vyšším veciam, alebo aspoň zapáliť v tebe vreľú túžbu po nich.

Kiežby tak bolo s tebou a kiežby si dospel tam, aby si nebol sebcom; a aby si sa celkom správal podľa mojej vôle a vôle môjho Otca, ktorého som ti zjavil! Tak by si sa mi veľmi páčil a celý svoj život by plynul v radosi a v pokoji.

Ešte mnoho vecí musíš opustiť; ak sa ich pre mňa celkom nezriekneš, nedosiahneš to, po čom túžiš.

„*Radím ti, kúp si odo mňa zlato vyskúšané ohňom, aby si zbohatol*“ (Zjv 3,18), to je nebeská múdrosť, ktorá všetko nízke šliape nohami.

Neváž si pozemskú múdrosť, ľudskú pochvalu a samofúbosť.

Tým chcem povedať: Zriekaj sa toho, čo je v očiach ľudí vzácne a vznešené, a zameň to za to, čo si ľudia málo cenia.

Ale práve opravdivá nebeská múdrosť sa podceňuje a pokladá za čosi nepatrné a takmer upadá do zabudnutia; lebo nezmýšľa o sebe vysoko a nechce sa dať oslavovať na zemi; mnohí ju síce ústami chvália, ale ich život sa s ňou ani zďaleka nezrovnáva.

A predsa je to, mnohým síce skrytá, ale vzácna perla.

Tridsiata tretia kapitola

NÁŠ KONEČNÝ ÚMYSEL MÁ SMEROVAŤ K BOHU

Syn môj, never svojej chvíľkovej nálade; teraz je taká a o chvíľu bude iná.

Kým len žiješ, podliehaš, chceš, či nechceš, premenlivosti; raz si veselý, potom zasa smutný, hneď zasa znepokojený; teraz si nábožný, o chvíľu roztržitý; dnes si usilovný, zajtra budeš lenivý; niekedy si vážny, inokedy ľahkomyselný.

Ale múdry a v duchovných veciach skúsený človek je povznesený nad túto premenlivosť. Nestará sa, aké sú jeho city, alebo odkiaľ duje vietor ľudskej nestálosti, ale myslí len na to, aby všetko úsilie jeho ducha smerovalo k vytýčenému a žiadanému cieľu.

Lebo len tak môže človek zostať nezmenený a pevný, keď čisté oko jeho dobrého úmyslu bude za každých okolností upriamené nepretržite na mňa.

A čím čistejšie je oko, ktoré ku mne hľadá, tým pevnejšie kráča človek v rozličných povíhriciach života..

Ale u mnohých je zrak čistého úmyslu zakalený; lebo keď zbadajú niečo, čo vzbudzuje ich záľubu, hneď sa za tým obzerajú.

A preto zriedkakedy nájdeš niekoho, kto by bol celkom nesebecký.

Tak kedysi prišli Židia do Betánie k Marte a Márii: „*nielen kvôli Ježišovi, ale aby videli Lazára*“ (Jn 12,9).

Teda predovšetkým treba mať čistý úmysel. Oko musí ostať upriamené na mňa úprimne a priamo, a nesmie sa dať zviest' ničím iným.

Tridsiata štvrtá kapitola

BOH JE VŠETKA MOJA LÁSKA

Môj Boh a moje všetko! Čo chcem viac a po čom blaženejšom môžem túžiť?

Aké milé a sladké je toto slovo, ale len tomu, kto miluje večné Slovo a nie svet, ani čo je na svete.

Môj Boh a moje všetko! Tieto slová znamenajú dosť pre toho, kto ich rozumie; a kto Boha miluje, rád si ich častejšie opakuje.

Lebo keď si ty s nami, všetko je príjemné; ale keď si neprítomný, všetko sa nám oškľiví.

Ty uspokojuješ srdce, poskytuješ plnosť pokoja a sviatočnú radosť.

Ty pôsobíš, že človek všetko uznáva za dobré a vo všetkom ťa velebí. Bez teba nemá natrvalo záľubu v ničom.

Ale ak mi niečo má byť príjemné a milé, treba, aby pri tom bola tvoja milosť a aby to ochutilo korenie tvojej múdrosti.

Čomu by sa netešil ten, kto sa tebe teší?

A kto sa tebe neraduje, čo mu môže pôsobiť radosť?

Pred tvojou múdrosťou miznú mudrci tohto sveta a tí, čo sú oddaní zmyselnosti. Lebo títo prepadli márnomyseľnosti a tamtí smrti.

Ale naozaj múdrymi sa osvedčujú tí, ktorí ťa nasledujú tak, že pohrdajú svetom a umŕtvujú svoje telo, lebo oni preniknú od márnivosti k pravde, od tela k duchu.

Tí nachodia svoju záľubu v Bohu; a čokoľvek dobrého vidia v tvoroch, vo všetkom oslavujú svojho Stvoriteľa.

Ale je rozdiel, veľký rozdiel v tom, akú záľubu majú v Stvoriteľovi a akú v tvoroch; akú vo večnosti a akú v časnosti, akú vo svetle nestvorenom a akú vo svetle rozžatom.

Ó večné Svetlo, prevyšujúce všetky stvorené svetlá! Zošli z výsosti svoj žiarivý blesk, nech prenikne najskrytejšie hlbiny môjho srdca!

Očisť, poteš, osvieť a oživ môjho ducha so všetkými jeho silami, aby som sa plný jasavej rozkoše vinul k tebe.

Kedy príde tá blažená a túžená hodina, aby si ma nasýtil svojou prítomnosťou a bol mi všetkým vo všetkom?!

Kým mi to nedožičíš, moja radosť nebude úplná.

Bohužiaľ, doteraz žije vo mne starý človek; ešte nie je celkom ukrižovaný, nie je celkom umŕtvený.

Telo sa ešte mocne vzpiera duchu, rozpaľuje vo mne vnútorné boje a ruší pokoj mojej duše.

„*Ale ty vládneš nad neskorým morom a zmiernuješ jeho vlnobitie; vstaň, Pane, pomôž nám*“ (Ž 89,10; 43,26).

„*Rozplaš národy, čo bažia za vojnu; rozpráš ich svojou mocou*“ (Ž 68,31; 57,12).

Ukáž, prosím, svoju veľkosť; a nech je oslávená tvoja pravica, lebo nemám inú nádej, nemám iné útočisko, iba v tebe, Pane Bože môj!

Tridsiata piata kapitola

KEĎ MA PREPADNÚ POKUŠENIA

Syn môj, v tomto živote nikdy nie si bezpečný; ale kým len budeš žiť, vždy budeš potrebovať zbrane ducha. Si medzi nepriateľmi a sprava i zľava útočia na teba.

Ak sa nebudeš zo všetkých strán chrániť štítom trpezlivosti, neobstojíš dlho bez rán.

A ak mi neodovzdáš pevne svoje srdce s odhodlaním trpieť všetko pre mňa, nevydržíš pálčivosť tohto boja a nedosiahneš víťaznú palmu blahoslavených.

Preto mužne všetko prekonávaj a mocnou rukou odstraňuj všetky prekážky.

Lebo „*tomu, kto zvíťazí, dám zo skrytej manny*“ (Zjv 2,17), zbabelca očakáva len bieda a nárek.

Ak hľadáš odpočinok v tomto živote, akóže chceš dosiahnuť večný odpočinok?

Priprav sa nie na odpočinok, ale na mnohé trápenie.

Nehľadaj pravý pokoj na zemi, ale v nebi, nie v ľuďoch a ostatných stvorených, ale jedine v Bohu.

Z lásky k Bohu musíš všetko vďačne podstúpiť, námahu i bolesť, pokušenie, trápenie, úzkosť, biedu, choroby, bezprávie, ohováranie, poníženie, zahanbenie, káranie i opovrhnutie.

To dopomáha k čnosti, skúša učeníka Kristovho a zabezpečuje mu nebeskú korunu.

Ja ti dám za krátku námahu večnú mzdu, za dočasné zahanbenie nekonečnú slávu.

Čo si myslíš, že stále, podľa želania, budeš oplývať duchovnou radosťou?

Veď ani moji svätí ju vždy nemali, ale museli znášať mnohé nepríjemnosti, všelijaké pokušenia, ba i mnohú bezútešnosť.

Ale vo všetkom trpezlivo vytrvali a viac dôverovali Bohu ako sebe, lebo vedeli, že terajšie utrpenia sa nevyrovnajú budúcej sláve, ktorú si musíme zaslúžiť.

Ty by si chcel mať hneď, čo mnohí ťažko dosiahli po premnohých slzách a veľkej námahe?

„*Očakávaj Pána a buď statočný*“ (Ž 27,14), a buď silný, nestrácaj dôveru, neustupuj, ale telo i dušu svoju zasadzuj stále za slávu Božiu.

Ja ti mnohonásobne odplatím. Zostávam s tebou vo všetkých súzeniach.

Tridsiata šiesta kapitola PROTI MÁRNÝM ĽUDSKÝM SÚDOM

Syn môj, zlož svoje srdce s dôverou do Božích rúk a neboj sa ľudského súdu, ak ti svedomie hovorí, že si čistý a nevinný.

Dobré a spásanosné je trpieť; pokornému srdcu sa to neťaží, lebo dôveruje viac Bohu ako sebe.

Niektorí ľudia mnoho hovoria, a preto im nemožno mnoho veriť.

Každému nemožno i tak vyhovieť.

Pavol, hoci sa usiloval všetkým páčiť v Pánovi a „*všetkým sa stal všetkým*“ (1 Kor 9,22), predsa sa málo staral o to, „*že ho súdia ľudskú súdu*“ (1 Kor 4,3).

Konal, koľko len vládal, aby mohol iných poučovať a viesť k večnému životu; ale predsa nemohol zabrániť, aby ho ľudia niekedy neposudzovali, ba priam ním nepohrdali.

Preto všetko odovzdával Bohu, ktorý všetko vie; trpezlivo a pokorne sa bránil proti tým, čo o ňom zle hovorili, alebo ľživo a nesprávne o ňom zmýšľali, alebo svojvoľne o ňom všeličo roznášali.

Ozval sa síce tu a tam, ale iba preto, aby svojím mlčaním azda nepohoršil slabých vo viere.

„*Kto si, že sa bojíš smrteľného človeka?*“ (Iz 51,12). Dnes je a zajtra zmizne.

Boj sa Boha, a nebudeš sa desiť ľudských hrozieb.

Čo zmôže niekto proti tebe slovami alebo urážkami? Uškodí skôr sebe ako tebe, a nech je to ktokoľvek, Božiemu súdu neujde.

Maj Boha pred očami a nepúšťaj sa do škriepok.

Ak sa ti zdá, že nateraz podliehaš a trpíš príkoria, ktoré nezasluhuješ, nemrz sa preto a nekaz si netrpezlivosťou svoju korunu.

Radšej pohliadni na mňa, lebo mám moc vytrhnúť ťa z akéhokoľvek zahanbenia a krivdy a doplatiť každému podľa jeho skutkov.

Tridsiata siedma kapitola SEBAZÁPOR VEDIE K OZAJSTNEJ SLOBODE

Syn môj, opusť seba a nájdeš mňa.

Vzdaj sa všetkých želaní, nelipni na majetku a vždy budeš mať z toho osoh.

Lebo akonáhle sa navždy zaprieš, dostaneš hojnejšiu milosť.
Pane, koľko ráz, sa mám zapierať a v čom mám opustiť seba?
Vždy a v každú hodinu, a to tak v malých ako i vo veľkých veciach.
Nič nevnímam, ale chcem, aby si sa zbavil všetkého.

Lebo inak ako by si mohol byť môj, a ja tvoj, ak sa v duchovných i telesných veciach celkom nevzdáš svojej vôle?

Čím skôr to urobíš, tým lepšie pre teba a čím dokonalejšie a úprimnejšie, tým väčšmi sa mi budeš páčiť a získaš tým väčšiu odmenu.

Niektorí sa síce zriekajú seba, ale s istými výhradami; nedôverujú plne Bohu, a preto sa chcú sami postarať o seba.

Poniektorí zasa zo začiatku obetujú všetko, ale neskoršie, hnaní pokušením, vracajú sa k sebe samým, a preto môžu len máličko pokročiť v čnosti.

Takíto nikdy nedosiahnu pravú slobodu čistého srdca a milosť môjho dôverného priateľstva, ak sa len vopred celkom nezrieknu seba a ak svoju obeť denne neobnovia; bez tohto niet a nebude plodného spojenia so mnou.

Veľmi často som ti hovoril a teraz znova opakujem: zabudni sa seba a získaš hlboký vnútorný pokoj.

Daj všetko za všetko, nič nevnímaj a nič nežiadať späť.

Vytrvaj so mnou s čistým úmyslom a bez váhania, a budeš ma mať.

Budeš v srdci slobodný a temnosti ťa nepremôžu.

O to sa usiluj, za to sa modli, po tom túž, aby si sa mohol zbaviť všetkého, čo je tvoje a tak, všetkého zbavený, aby si mohol sebe odumrieť a večne žiť mne.

Vtedy zmiznú všetky márne preludy, hriechne vzrušenia a zbytočné starosti.

Vtedy sa pominie aj nadmierna bázeň a umrie nezriadená láska.

Tridsiata ôsma kapitola

POZDVIHNI SA PONAD VECI A DÔVERUJ BOHU

Syn môj, starostlivo sa usiluj, aby si všade a vo všetkom, čo konáš alebo podnikáš, bol vo svojom vnútri slobodný a svojím pánom. Pozdvihni sa ponad veci a nepodrobuj sa im.

Ovládaj a riad' svoje činy, nebuď ich otrokom a predajným sluhom.

Buď nezávislý a ako pravý Izraelita choď za svojím podielom a za slobodou Božích synov.

Títo sú povýšení nad prítomné veci a vyhľadávajú večné.

Ľavým okom hľadajú na pomínelnú zem a pravým na nebesia.

Nedávajú sa lákať pozemskými záujmami, ale všetko podriaďujú Božej službe, ako to chcel a zariadil najvyšší Tvorca, ktorý vo svojom tvorstve všetko stvárnil do súladu.

Ak pri každej udalosti nebudeš hľadiť len na to, ako sa javí navonok, a ak nebudeš na to, čo vidíš alebo počuješ, pozeráť len telesným okom, ale ak zakaždým vojdeš ako Mojžiš do svätostánku poradiť sa s Pánom, neraz počuješ božiu odpoveď a vyjdeš odtiaľ poučený o mnohých veciach prítomných a i budúcich.

Lebo Mojžiš chodil po riešenie všetkých pochybností a otázok vždy k svätostánku; a keď mu hrozilo nebezpečenstvo a ľudská zloba, vždy sa utiekal k modlitbe.

Tak aj ty sa utiekaj do tajnej komôrky svojho srdca a pros úpenlivo Boha o pomoc.

Čítame, že Gabaoniti oklamali Jozueho a synov Izraelových, lebo sa vopred „*nespýtali úst Pánových*“ (Joz 9,3 a nasl.), ale ľahkoverne uverili sladkým rečiam a dali sa obalamutiť falošným súcitom.

Tridsiata deviata kapitola

KONAJ SÚSTREDENE A POKOJNE

Syn môj! Svoje starosti zver vždy na mňa. Tvoju vec, keď príde čas, usporiadam k tvojmu dobru.

Vyčkaj, kým zasiahnem, a uvidíš, že požehnanie príde.

Pane, veľmi rád ti zverujem všetky svoje starosti a veci, lebo moje uvažovanie mi aj tak málo osoží.

Kiežby som sa príliš netrápil starosťou o budúcnosť, ale kiežby som sa radšej hneď odovzdával tvojej vôli!

Človek sa často až príliš zaoberá vecou, po ktorej túži; ale keď ju dosiahne, začne zmýšľať inak. Naše náklonnosti k tej istej veci nie sú trvalé, ale skôr ho ženú od jedného predmetu k druhému.

Preto nie je maličkosť zaprieť sa i vo veciach celkom malých.

Pravý pokrok človeka je v sebazaprení. Kto sa vie zaprieť, je celkom slobodný a bezpečný.

Ale odveký nepriateľ, ktorý sa protiví všetkému dobrému, neprestáva pokúšať, ale vo dne v noci chystá veľké nástrahy, či by azda neopatrného nemohol strhnúť do svojich osídel.

„Bdejte a modlite sa,“ hovorí Pán, „aby ste neprišli do pokušenia“ (Mt 26,41).

Štyridsiata kapitola

ČLOVEK NEMÁ NIČ DOBRÉHO OD SEBA

„Pane, čože je človek, že naň pamätáš, a syn človeka, že sa ho ujímaš“ (Ž 9,5).

Čím si človek zaslúžil, že mu dávaš svoju milosť?

Pane, či sa môžem sťažovať, keď ma opustíš? Alebo či mám právo niečo namietat, keď nevypočuješ moje prosby?

Veru, len to si môžem naisto myslieť a povedať: Pane, nič nie som, nič nemôžem, nič dobrého nemám od seba, a v každom ohľade som slabý, a stále sa zháňam len po tom, čo nič neznamená.

A ak mi ty nepomôžeš a nepoučíš môjho ducha, stanem sa celkom vlačným.

Ale ty, Pane, si vždy ten istý a na veky zostaneš dobrý, spravodlivý a svätý; všetko robíš dobre, spravodlivo a sväto a všetko múdro riadiš.

Ale ja som viac náchylný k pádu ako k pokroku v dobrom, stále mením svoje postoje, lebo „i sedem časov sa nado mnou premení“ (Dan 4,22).

Ale hneď je lepšie, keď sa ti zapáči a podáš mi pomocnú ruku; lebo len ty môžeš pomôcť bez ľudského prispenia a natoľko ma posilniť, že sa nebudem stále meniť, ale že sa moje srdce obráti k tebe a len v tebe spočinie.

Preto, keby som len vedel odmietnuť každú ľudskú útechu, aby som zostal ešte užšie spojený s tebou, preto že cítim potrebu hľadať teba – lebo veď niet človeka, ktorý by ma potešil, - právom by som mohol dúfať v tvoju milosť a plesať, že si mi poskytol dar novej útechy.

Tebe, od ktorého všetko pochádza, vďačím vždy za každé dobro.

Ja sám som nič, nestály a slabý človek.

Čím sa teda môžem chváliť pred tebou a akým právom si želám, aby som požíval vážnosť?

Azda pre to nič? To by bol vrchol márnosti!

Veru, ctižiadost' je ako mor a veľká zbytočnosť, lebo nás odtíha od pravej slávy a pozbavuje nás nebeskej milosti.

Pokým sa človek páči sebe, nepáči sa tebe; a kým sa zháňa po ľudskej pochvale, zbavuje sa pravých čností.

Ale pravá sláva a svätá radosť je – chváliť sa tebou a nie sebou samým; radovať sa v tvojom mene a nie z vlastnej cnosti, a nenachodiť záľubu v nijakom tvorovi, iba ak je to pre teba.

Nech je pochválené tvoje meno, nie moje. Tvoje dielo nech je zvelebené, nie moje; nech je blahoslavené tvoje sväté meno, a mne nech sa nedostane ani trochu ľudskej chvály.

Ty si moja sláva, ty si radosť môjho srdca.

Tebou sa budem chváliť a v tebe budem plesať po celý deň. „Sebou samým sa však chváliť nebudem, iba ak svojimi slabosťami“ (2 Kor 12,5).

„Nech si ľudia vyhľadávajú vzájomné oslavy, ja budem hľadať len tú slávu, ktorá je od Boha“ (porov. Jn 5,44).

Lebo všetka ľudská sláva, všetka časná česť a pocta, všetka svetská povýšenosť je proti tvojej večnej sláve len márnosť a hlúposť.

Bože, moja pravda, moje milosrdenstvo! Svätá Trojica! Len tebe nech je česť a chvála, moc i sláva na večné veky vekov!

Štyridsiata prvá kapitola

POHŔDAJ KAŽDOU POZEMSKOU ČŤOU!

Syn môj, nezarmucuj sa, keď vidíš, ako sa iným dostáva cti a povýšenia a tebe len pohrdania a poníženia.

Povznes svoje srdce ku mne do neba, a nebude ťa bolieť, že ľudia na zemi tebou opovrhujú.

Pane, sme ako slepí a ľahko sa dávame zvádzať márnosťou.

Keď sa úprimne skúšam, vidím, že sa mi od nijakého tvora nikdy nestala krivda, a preto nemám sa ti prečo žalovať.

Ale pretože som často a ťažko zhrešil proti tebe, právom sa stavia proti mne všetko tvorstvo.

Mne teda právom patrí zahanbenie a opovrhnutie, tebe ale chvála, česť a sláva.

Ak sa nepripravím ochotne znášať od ľudí opovrhnutie, obchádzanie a znevažovanie, nenájdem vnútorný pokoj a istotu, nebudem vnútorne osvietený a s tebou plne zjednotený.

Štyridsiata druhá kapitola

NEZAKLADAJ SVOJ POKROK NA ĽUĎOCH

Syn môj, ak svoj pokrok zakladáš na niektorej osobe, čo azda zakladáš na niektorej osobe, čo azda zmýšľa rovnako ako ty, alebo že spolu žijete, zostaneš nestály a zmätený.

Ale ak sa budeš utiekať k Pravde, ktorá trvá a žije večne, nezarmúti ťa, ak ťa niektorý priateľ opustí alebo keď zomrie.

Priateľská láska má byť zakorenená vo mne. Len pre mňa máš milovať toho, kto sa ti zdá byť dobrým a kto ti je v tomto živote drahý.

Bezo mňa priateľstvo nemá cenu ani trvanie; a niet pravej a čistej lásky okrem tej, ktorú ja spojím vzájomným zväzkom.

Náklonnosti k milovaným ľuďom by si mal natoľko odumrieť, aby si si želal, nakoľko to od teba závisí, žiť bez akéhokoľvek ľudského priateľstva.

Človek sa tým viac približuje k Bohu, čím viac sa vzdáva od všetkých pozemských radostí.

A tým vyššie sa povznáša k Bohu, čím hlbšie sa ponára do seba a čím menej si o sebe myslí.

Ale ten, kto si pričíta niečo dobrého, prekáža vniknúť Božej milosti do srdca, lebo milosť Ducha Svätého predpokladá vždy pokorné srdce.

Keby si si vedel dokonale uvedomiť svoju ničotu a odtrhnúť sa od všetkej pozemskej lásky, preplnil by som tvoje srdce veľkou milosťou.

Kým sa tvoj zrak kochá v stvoreniach, strácaš pohľad na Stvoriteľa.

Uč sa vo všetkom premáhať sa pre Stvoriteľa; len tak budeš môcť preniknúť k poznaniu Boha.

Každá nezriadená láska a každé preceňovanie i najmenších vecí nás odlučuje od Najvyššieho a poškrvuje.

Štyridsiata tretia kapitola

HLADAJ OZAJSTNÚ PRAVDU

Syn môj, nech ťa nemýlia pekné a duchaplné ľudské reči. „*Lebo Božie kráľovstvo nespočíva v reči, ale v moci*“ (1 Kor 4,20).

Dávaj pozor na moje slová; ony roznečujú srdce, osvecujú myseľ, vzbudzujú skrúsenosť a prinášajú mnohonásobnú útechu.

Nikdy nečítaj niečo, aby si sa zdal učenejším alebo múdrejším.

Usiluj sa radšej odumrieť hriechnym náklonnostiam. To ti bude viac osožiť, ako keby si vedel riešiť mnohé ťažké otázky.

Keď akokoľvek mnoho prečítaš a poznáš, vždy sa budeš musieť vracat' k jedinému začiatku všetkého.

Ja učím človeka múdrosti a maličkým dávam jasnejšie poznanie vecí, ako by mohli získať od ľudí.

Komu ja hovorím, bude čoskoro múdry a veľmi sa zdokonalí vo vnútornom živote.

Beda tým, čo len u ľudí chcú uspokojiť svoju zvedavosť, ale málo sa starajú, ako by mohli slúžiť mne!

Príde čas, keď sa zjaví Majster všetkých majstrov, Kristus, aby vypočul, čo sa kto naučil, to je, aby spytoval svedomie každého.

Vtedy „*poprezerá Jeruzalem s lampášom*“ (Sof 1,12), vtedy vyjde najavo všetko, čo bolo skryté v temnotách, a pery nebudú už koktať nijaké výhovorky.

Ja som ten, čo pokornú dušu za malú chvíľku tak pozdvihne, že lepšie pochopí zmysel večnej pravdy, než mnohý, kto desať rokov študoval na školách.

Ja učím bez hlučných slov, bez mätenia pojmov, nedychtím po uznaní, nevyhľadávam škriepky s protivníkmi.

Ja učím pohrdať svetom, neceniť si každodenné veci a hľadať večné, vo večných mať zaľúbenie, vyhýbať počtám, znášať pohoršenia, len vo mňa dúfať, okrem mňa nič iné si neželať a nadovšetko mňa vrúcne milovať.

Istý človek, ktorý ma vrúcne miloval, naučil sa chápať božské veci a zvrchovane o nich hovoriť.

Tým, že všetko opustil, získal viac, než by bol mohol získať najhlbším bádáním.

Pravda, niektorým hovorím len o všeobecných veciach, iným zas o zvláštnych veciach. Niektorým sa zjavujem v znameniach a podobenstvách a iným odhaľujem svoje tajomstvá v jasnom svetle.

Všetky sväté knihy hovoria sice jednou rečou, ale táto nepoučuje každého rovnako. Lebo napokon som to ja, ktorý učí pravde. Ja skúmam srdce a prehliadam myšlienky, podnecujem k činom a každému zjavujem toľko, koľko uznám za vhodné.

Štyridsiata štvrtá kapitola

VONKAJŠIE VECI SI NEVŠÍMAJ

„*Syn môj! Mnohé veci nemusíš brať na vedomie, ale si uvedomuj, že si už odumrel svetu, že celý svet je ukrižovaný pre teba a ty pre svet*“ (porov. Kol 3,5; Gal 6,14).

A popri mnohých veciach prechádzaj s ňa hluchý, a radšej premýšľaj o takých veciach, ktoré ti zaistia pokoj. Osožnejšie je odvrátiť oči od vecí, ktoré sa ti nepáčia a ponechať každému jeho názor, ako sa púšťať s ľuďmi do hádky.

Ak si zadobre s Bohom a vážiš si jeho súd, ľahšie znesieš svoju porážku.

Pane, kam sme to došli? Oplakávame časnú stratu, pracujeme a zháňame sa za skromným ziskom; ale keď duša utrpí škodu, zabúdame na ňu a aj neskôr si sotva na ňu spomíname.

Čo osoží len málo alebo nič, to si všimame, ale na to, čo nám najviac treba, nedbáme, pretože celý človek sa prikláňa len k vonkajším veciam, a ak sa zavčasu nespamätá, môže v týchto svetských veciach celkom uviaznuť.

Štyridsiata piata kapitola

NEVER KAŽDÉMU, V SLOVE SA ČLOVEK ČASTO MÝLI

Pane, „*pomôž mi dostať sa z útlaku, pretože ľudská pomoc nestačí*“ (Ž 60,13).

Ako často som nenašiel vernosť tam, kde som myslel, že ju nájdem!

A ako často som ju našiel tam, kde som sa ani nenazdal!

Márne skladáme nádej v ľuďoch, ale „*spása spravodlivých je v tebe, Bože*“ (Ž 36,39).

Buď pochválený, Pane Bože môj, vo všetkom, čo sa s nami deje.

Sme slabí a nestáli; ľahko sa klameme a meníme svoju mienku.

Ktorý človek by sa vedel vo všetkom zachovať tak opatrne a obozretne, aby niekedy neupadol do nejakého klamu alebo zmätku?

Ale kto dôveruje v teba, Pane, a hľadá ťa s poctivým srdcom, neklesne tak ľahko.

A keď upadne do nejakého súženia, ty ho z neho skoro vyslobodíš a potešíš ho, nech je akokoľvek sklúčený; lebo toho, kto v teba dúfa, nikdy neopustíš.

Zriedkavý je taký verný priateľ, ktorý by vytrval s priateľom vo všetkých tiesňach.

Ty, Pane, ty jediný si najvernejší vo všetkom, a okrem teba niet ešte jedného takého.

Aká múdra bola svätica, ktorá sa vyjadrila: Moja duša je silná a v Kristu upevnená. (*Sv. Agáta, umučená za cisára Decia*).

Keby i so mnou bolo tak, neznepokojoval by ma tak ľahko strach z ľudí a zlé slová by na mňa tak nepôsobili.

Kto môže vopred vedieť, čo sa všetko stane, kto môže predísť budúcu zlu?

Keď nás často raní aj to, čo predvídame, o čo väčšmi poradní, čo sme neočakávali!

Ale prečo som nebol opatrnejší, ja úbožiak? Prečo som druhým tak ľahko veril?

Ale sme ľudia, nič iné ako krehkí ľudia, hoci nás mnohí pokladajú za anjelov a anjelmi nazývajú.

Komu mám veriť, Pane? Komu, ak nie tebe?

Ty si Pravda, ktorá nesklame, ani sa nemôže sklamať.

A naopak: „*Každý človek je ľživý*“ (Ž 116,11); slabý, nestály, najmä v rečiach, takže sotva možno hneď uveriť aj to, čo naoko znie celkom pravdivo.

Ako múdro si nás napomínal: Varujte sa ľudí „*lebo vlastní domáci budú človeku nepriateľmi*“ (Mt 10,36), ako aj že nemáme veriť, keď niekto povie: „*Hľa, tu je Mesiáš, hľa tamto je!*“ (Mk 13,21).

Poučil so sa na vlastnej škode; nech ma to varuje, aby som nabadúce bol obozretnejší a nedal sa nikým zviest'.

Tu príde ktosi ku mne a vraví: Chcem ti čosi prezradiť. Ale buď opatrný a zadrž to pre seba.

A kým som ja mlčal a pokladal za tajomstvo, čo mi povedal, on sám sa nevedel zdržať a prezradil, čo malo zostať utajené. Hneď zradil mňa i seba a odišiel.

Od takýchto jazyčníkov a od nespoľahlivých ľudí uchráň ma, Pane, aby som nepadol do ich rúk a nikdy nekonal podobne.

Daj, nech hovorím len úprimné slová a chráň ma od chytráckeho jazyka!

Čo u iných neznášam, toho sa musím všetkým činom chrániť.

Aké dobré a uspokojivé je mlčať o iných; neveriť všetkému bez rozdielu a nepúšťať sa tak ľahkomyseľne do dlhých rečí.

Málokomu odkryť svoje vnútro a hľadať radu vždy len u teba, ktorý poznáš ľudské srdce.

A nedať sa sklátiť vetrom všelijakých rečí, ale žiadať si, aby sa v nás i mimo nás všetko dialo podľa tvojej svätej vôle!

Ak si chceme zachovať nebeskú milosť, najlepší prostriedok je vyhýbať sa ľudskému obdivu a svetskej okázalosti, ale veľmi horlivo sa usilovať o to, čo napraví náš život.

Koľkým škodilo, že sa o ich čnostiach vedelo a že ich ľudia prenáhlene vychvaľovali!

A naopak, koľkým osožilo, že sa o ich čnosti mlčalo v tomto pomínelom živote, o ktorom sa hovorí, že je samé pokušenie a samý boj!

Štyridsiata šiesta kapitola

NECH ŤA NEZNEPOKOJUJE ĽUDSKÁ KRITIKA

Syn môj, stoj pevne a dúfaj vo mňa. Lebo čože sú slová ľudí ako len slová?

Letia povetrim, ale skale neublížia.

Keď si vinný, umieň si, že sa ochotne napraviš. Ak si si nie vedomý ničoho zlého, pomysli si, že to rád znesieš z lásky k Bohu.

Veď je to dosť málo, keď len tu a tam znášaš slová, pretože ťažké údery by si ešte neznesol.

A prečo ťa takéto maličkosti zarmucujú? Vari len preto, že ešte príliš žiješ telu a že si ľudí všímaš viac než treba?

Alebo preto, že sa obávaš, aby niekto tebou nepohrdal, nechceš aby ti niekto vyčítal tvoje priestupky, a hľadáš všelijaké výhovorky?

Ale pozri sa lepšie na seba a poznáš, že v tebe ešte žije duch sveta a márnivá túžba páčiť sa ľuďom.

Lebo keď sa tak vyhýbaš poníženiu a zahanbeniu pre svoje chyby, tým dosvedčuješ, že nie si opravdivo pokorný, že si ešte „*neodumrel svetu a že svet ti ešte nie je ukrižovaný*“ (porov. Gal 16,14).

Ale počúvaj len moje slová, a nebudeš sa starať o všetky ľudské reči.

Hľa, keby o tebe rozprávali všetko, čo len možno v zlosti vymyslieť: čo ti to všetko môže uškodiť, keby si si to vôbec nevšimol a nekládol na to väčšiu váhu než na nepatrnú triesočku? Či by ti to mohlo skriviť čo len jedinký jeden vlas?

Ale kto nedáva pozor na svoje srdce a nemá Boha pred očami, toho hneď znepokojí akékoľvek hanlivé slovo.

No, kto vo mňa dúfa a neopiera sa o svoj vlastný súd, ten sa nebojí ľudí.

Lebo ja som sudca a poznám všetky tajnosti; ja viem, ako sa vec stala a poznám i ohovárača, i toho, kto krivdu znáša.

Odo mňa vyšlo toto slovo, s mojím dopustením sa to stalo, „*aby vyšlo najavo zmyšľanie mnohých srdc*“ (Lk 2,35).

Ja budem súdiť vinného i nevinného, ale vopred som ich chcel oboch skúšať tajným súdom.

Ľudské svedectvo často klame; ale môj súd je pravdivý; obstojí a nebude podvrátený.

Pravda, často zostáva tajomstvom a len málokomu je dopodrobna známy; ale nikdy sa nemýli a nemôže mýliť, i keby sa v očiach nemúdrych zdal byť nesprávnym.

Preto pri každom súde sa obracaj ku mne a nespoliehaj sa na svoje vlastné rozhodnutie.

Spravodlivého nezarmúti nič, čokoľvek Boh naňho dopustí. I keby proti nemu niečo nespravodlivé udávali, nebude veľmi dbať na to.

Ale ani sa nebude zbytočne radovať, keď ho iní právom budú obhajovať.

Lebo viem, že „*ja skúmam srdcia a ľadviny*“ (porov. Ž 7,10; Zjv 2,23) a že ja nesúdim podľa človeka tváre a vonkajšieho zdania.

Lebo v mojich očiach je často hriešne, čo ľudia pokladajú za hodné chvály.

Pane Bože, spravodlivý sudca, mocný a zhovievavý, ty poznáš ľudskú krehkosť a zlobu, buď mojou silou a všetkou mojou dôverou, lebo úsudok môjho svedomia mi nepostačí.

Ty vieš, čo ja neviem, a preto by som sa mal pri každom karhaní pokoriť a trpezlivo ho znášať.

Odpusť mi láskavo, že toľko ráz som tak neurobil a daruj mi znova milosť väčšej trpezlivosti.

Lebo oveľa lepšie je pre mňa tvojím prebohatým milosrdenstvom dosiahnuť odpustenie, než svojou zdanlivou spravodlivosťou obhájiť chyby skryté v mojom svedomí.

„*Lebo nie som si ničoho vedomý, ale to ma neospravedľňuje*“ (1 Kor 4,4); lebo ak odvrátiš od nás svoje milosrdenstvo, „*nik, kým žije, nie je spravodlivý pred tebou*“ (Ž 143,2).

Štyridsiata siedma kapitola

ZNÁŠAJ PRE VEČNÝ ŽIVOT VŠETKY ŤAŽKOSTI

Syn môj, nech ťa nezlomia námahy, na ktoré si sa pre mňa podujal, a trápenia nech ťa nikdy nevyvedú z rovnováhy. Moje prisľúbenie nech ťa teší a posilňuje, nech sa stane čokoľvek.

Lebo ja ti môžem všetko nahradiť prehojnou, vrchovatou mierou.

Nebudeš sa tu dlho trápiť a nebudú ťa vždy obťažovať bolesti.

Počkaj chvíľočku, a čoskoro sa dočkáš konca bied.

Príde hodina, keď prestane všetko trápenie a každý nepokoj.

Všetko, čo sa pominie s časom, je kratučké a nepatrné.

Rob, čo vládzeš robiť, pracuj usilovne v mojej vinici. Ja budem tvoja odplata.

Píš, čítaj, spievaj, vzdychaj, mlč, modli sa, mužne znášaj protivenstvá. Večný život je hodný týchto ba ešte i väčších bojov.

Istého dňa, ktorý je Pánovi známy, príde pokoj, a potom už nebude ani dňa, ani noci, ako v tomto čase, ale večné svetlo, nekonečná sláva, stály pokoj a bezpečný odpočinok.

Vtedy už nebudeš hovoriť: „*Kto ma vyslobodí z tohto tela smrti?*“ (Rim 7,24).

Ani nebudeš nariekať: „*Beda mi, že som vyhnancom!*“ (Ž 120,5).

Lebo smrť bude zničená a nastane nepominuteľné blaho, prestane všetka úzkosť a začne sa slastná blaženosť v milovanom, ušľachtilom spoločenstve.

Keby si videl večné koruny svätých v nebi a uzrel slávu, v ktorej teraz plesajú tí, ktorými svet pohrdal a ktorých sotva pokladal za hodných žiť!

Hneď by si sa ponížil až po zem a radšej by si bol poddaný všetkým, ako jednému nadriadený.

A nebažil by si po radoostiach tohto života, ale radšej by si sa tešil, že môžeš pre Boha trpieť; a keby ťa ľudia za nič nemali, to by si pokladal za najväčší zisk.

Keby si to pochopil a keby ti to preniklo až do hlbín srdca, ako by si sa opovážil čo len raz požalovať?

Či nemáme pre život večný znášať akúkoľvek námahu?

Predsa nie je maličkosť, či stratíme alebo získame kráľovstvo Božie!

Preto pozdvihni svoju tvár k nebu. Hľa, tu som a so mnou všetci moji svätí, ktorí na tomto svete podstúpili veľký boj; teraz sa radujú, teraz sa tešia, teraz sú v bezpečí, teraz odpočívajú a na veky zostanú so mnou v kráľovstve môjho Otca.

Štyridsiata ôsma kapitola

O VEČNOM DNI A O SÚŽENIACH TOHTO ŽIVOTA

Ó blažené prebývanie v nebeskom meste!

Najjasnejší deň večnosti, ktorý noc nezatemňuje, ale ktorý vždy ožaruje zvrchovaná Pravda! Deň vždy radostný, vždy bezpečný, ktorý nepodlieha nijakým zmenám.

Kiežby už zasvitol tento deň a kiežby sa skončilo všetko časné!

Svätým síce tento deň už teraz ustavične žiari večnou jasnosťou, ale tým, čo putujú na zemi, svieti len zd'aleka a len akoby odlesk zrkadla.

Nebeskí občania vidia, aký blažený je onen svet; ale vyhnaní synovia Evy plačú, aký horký a strastiplný je tento. Dní času na zemi je málo, a sú zlé, plné úzkosti a bolesti.

Tu sa človek poškrvňuje mnohými hriechmi, ovláda ho mnoho vášní, desí ho veľký strach, rozčuľuje ho plno starostí; veľká zvedavosť robí ho roztržitým, pútajú ho mnohé zbytočnosti.

Obklopuje ho mnoho bludov, ničia mnohé námahy, obťažujú ho pokušenia, vysilujú rozkoše, mučí bieda.

Kedy sa skončia tieto biedy? Kedy budem vyslobodený z biedneho otroctva hriechu?

Kedy budem pamätať len na teba, Pane, kedy nájdem v tebe svoju celú radosť?

Kedy budem, ničím nespútaný, požívať ozajstnú slobodu, nezaťažovaný na duši i na tele?

Kedy konečne príde opravdivý pokoj, stály a neporušiteľný, pokoj vnútri i vonku, zaistený na všetky strany?

Dobry Ježišu, kedy ťa uvidím, kedy uzriem slávu tvojho kráľovstva, kedyže mi budeš všetkým vo všetkom?

Kedy budem s tebou v tvojom kráľovstve, ktoré si od stvorenia sveta pripravil tým, čo ťa milujú?

Teraz som opustený úbožiak, vyhnanec v nepriateľskej zemi, kde ma trápia každodenné boje a prevelké nešťastia.

Poteš ma v mojom vyhnanstve, zmierni moju bolesť; k tebe vzdychá každá moja túžba.

Veď všetko, čo mi svet podáva na útechu, je mi len bremenom.

Celým srdcom túžim spojiť sa s tebou, ale nemôžem ťa dosiahnuť.

Chcel by som sa zahĺbiť do nebeských vecí, ale svetské veci a nezriadené žiadosti ma strhujú nadol.

Mysľou by som sa rád povzniesť nad všetky veci, ale telo ma mimovoľne núti poddávať sa im.

A tak, aj nešťastník, zápasím sám so sebou „*a som sebe samému na t'archu*“ (Jn 7,20), lebo duch túži nahor a telo tiahne nadol.

Koľko trpím v srdci, keď sa v mysli zaoberám nebeskými vecami a hneď potom pri modlitbe napadá ma množstvo telesných pokušení a myšlienok: „*Bože môj, nevzd'aj sa odo mňa a neodvracaj sa v hneve od svojho služobníka*“ (Ž 71,12; 27,9).

„*Zablýskaj bleskom a rozpráš nepriateľov; vypusť šípy a vydes ich*“ (Ž 144,6) a všetky preludy nepriateľa nech sa rozplynú!

Sústred' k sebe všetky moje zmysly, daj mi zabudnúť na všetko pozemské; daj, aby som rýchlo odohnal od seba všetky preludy nepriateľa nech sa rozplynú!

Sústred' k sebe všetky moje zmysly, daj mi zabudnúť na všetko pozemské; daj, aby som rýchlo odohnal od seba všetky hriešne príznaky.

Pomôž mi, večná Pravda, aby ma nezviedla nijaká zbytočná márnosť.

Prenikni ma, nebeská radosť, a nech pred tvojou tvárou zmizne všetka nepoctivosť.

Odpusť mi a prepáč milostivo, keď i pri modlitbe myslievam často na niečo iného okrem teba.

Lebo úprimne sa priznávam, že bývam veľmi roztržitý.

Ved' koľko ráz nie som tam, kde telesne stojím alebo sedím, ale skôr tam, kde ma nesú moje myšlienky.

Som tam, kde je moja myseľ. A moje myšlienky sú často tam, kde nachodím, čo milujem.

Čochvíľa mi prichodí na um to, čo ma prirodzene teší alebo zo zvyku sa mi páči.

Preto si ty, večná Pravda, otvorene povedal: „*Kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce*“ (Mt 6,21).

Keď milujem nebo, rád uvažujem o nebeských veciach.

Keď mám rád svet, spolu s ním sa teším svetskému šťastiu a zarmucujem sa pre jeho protivenstvá.

Keď mám rád telo, často si predstavujem telesné rozkoše.

Keď milujem ducha, pôsobí mi rozkoš premýšľať o duchovných veciach.

Lebo čokoľvek milujem, o tom rád hovorím a počúvam a predstavy toho si odnášam aj domov.

Ale blažený je človek, ktorý pre teba, Pane, i v myšlienkach sa odlúči od všetkých stvorení.

Kto premáha svoju prirodzenosť a telesné žiadosti križuje duchovnou horlivosťou, aby ti s očisteným svedomím obetoval čistú modlitbu, aby sa zvonku i zdnu odtrhol od všetkého pozemského a bol hodný pripojiť sa k anjelským zborom.

Štyridsiata deviata kapitola **ČAKÁ NÁS NEBO S VEČNOU RADOSŤOU**

Syn môj, keď cítiš, ako ťa zhora preniká túžba po večnej blaženosti a keď sa ti žiada opustiť schránku svojho tela, aby si mohol na svoju nádheru hľadiť bez tône premenlivosti, otvor svoje srdce a s vreľou túžbou víťaj toto vnuknutie.

Vzdávaj Božej добрote najúprimnejšie vďaky, že tak láskavo s tebou zaobchádza, že ťa milostivo navštevuje, vrúcne povzbudzuje a mocne podporuje, aby si ťarchou svojej slabosti neklesal k pozemským veciam.

Lebo tieto dary nepripisuj svojim úvahám a vlastnému úsiliu, ale iba nezaslúženej najvyššej milosti, ktorou sa Boh o teba stará, aby si prosperoval v cnosti a pokore, pripravoval sa na budúce boje, aby si sa ku mne vinul s celou láskou svojho srdca a usiloval sa slúžiť mi s úprimnou horlivosťou.

Často oheň horí v tebe, ale neplápolá čistým, bezdymovým plameňom.

Tak aj u mnohých vzplanie síce túžba po nebeských veciach, a predsa nie sú bez telesných žiadostí a pokušení.

A preto ani nekonajú všetko výhradne na česť a chválu Boha, čo si od neho tak túžobne želajú.

Taká je často i tvoja túžba, o ktorej tvrdíš, že ju myslíš vážne.

Lebo nie je čisté a dokonalé, čo je poškvrnené samoláskou.

Nežiadaš si, čo ti pôsobí radosť a úžitok, ale to, čo sa mne páči a čo mi je na česť a chválu; lebo ak súdiš správne, iste dáš mojej vôli prednosť pred všetkým, čo by si si ty žiadal a po čom by si túžil, a budeš ju nasledovať.

Poznám tvoje túžby a počul som všetky tvoje vzdychy.

Už teraz by si chcel byť v sláve slobody synov Božích; už teraz sa teším myšlienke na večný príbytok a na radostnú nebeskú vlasť. Ale tá hodina ešte neprišla. Ešte stále je čas boja, čas práce a skúšok.

Žiadaš si vlastniť najvyššie dobro, ale takto to ešte nemôžeš dosiahnuť.

Ja som; očakávaj ma, hovorí Pán, kým príde kráľovstvo Božie.

Ešte ťa na zemi čaká mnoho skúšok a v mnohom sa musíš osvedčiť.

Časom sa ti dostane útechy, ale plne nasýtený zatiaľ nebudeš.

Preto sa vzmúž a buď silný, tak vo svojom konaní, ako i v trpezlivom znášaní všetkého, čo sa prieči tvojej prirodzenosti.

Musiš si obliecť „*nového človeka*“ (Ef 4,24) a podstatne sa zmeniť.

Musiš často robiť, čo nechceš, a zriecť sa toho, čo chceš.

Čo sa páči iným, to bude mať úspech; a čo sa tebe páči, nebude sa dariť.

Čo iní hovoria, budú počúvať; a čo ty vravíš, budú pokladať za nič.

Iní budú prosiť a dostanú; ty budeš prosiť a nedostaneš nič.

Iných budú ľudia vychvalovať, ale o tebe budú mlčať.

Iným zveria to alebo ono, ale teba budú pokladať za na nič súčasného.

Tvoja prirodzenosť sa bude preto často zarmucovať, a bude div, ak to mlčky znesieš.

Takto a podobne sa skúša verný služobník Pánov, nakoľko sa vie zaprieť a vo všetkom premáhať.

Sotva kedy sa musíš toľko premáhať, ako keď ti prichodí vidieť a trpieť, čo sa protiví tvojej vôli, najmä, keď ti prikážu niečo robiť, o čom sa ti zdá, že je neúčelné a málo osožné.

A pretože sa neopovažuješ protivíť vyššej moci, lebo si podriadený, zdá sa ti trpké podrobovať sa pokynom iného a vzdať sa vlastnej mienky.

Ale pováž, syn môj, ovocie týchto útrap, ich rýchly koniec a preveľkú odmenu; a nebudeš ich pokladať za bremeno a pociťíš, koľkú útechu ti prinesie tvoja trezrlivosť.

Lebo i za trošku svojej vlastnej vôle, ktorej sa teraz dobrovoľne zriekaš, získaš potom v nebesiach navždy svoju slobodnú vôľu.

Tam zaiste nájdeš všetko, čo budeš chcieť, a všetko, čo si len budeš môcť želať.

Tam budeš mať hojnosť všetkého dobrého a nemusíš sa strachovať, že ho niekedy stratíš.

Tam bude tvoja vôľa vždy zajedno s mojou a nebude si žiadať nič povrchné alebo samolúbe.

Tam sa ti nikto nebude stavať na odpor, nikto nebude na teba žalovať, nikto ti nebude prekážať; ale všetko, čo si želaš, bude ti naporúdzi, poteší tvoje srdce a nadmieru vyplní tvoje žiadosti.

Tam ti za pretrpenú potupu udelím slávu, za zármutok rúcho cti, za posledné miesto na zemi čestný stole vo svojom kráľovstve na večné veky.

Tam sa ukáže ovocie poslušnosti, ťažkosti pokánia sa premenia na radosť a pokorná poddanosť bude slávne korunovaná.

A tak teraz skloň sa pokorne pred všetkými a nestaraj sa, kto ti čo hovorí alebo rozkazuje.

Ale veľmi dbaj na to, aby si ochotne prijímal a úprimne plnil všetko, čo od teba ktokoľvek chce alebo žiada: či je to tvoj predstavený alebo podriadený alebo človek tebe rovný.

Nech druhí vyhľadávajú čokoľvek, nech sa vychvaľujú čím chcú, nech dostávajú tisíceré pochvaly; ty sa neteš ničomu, len svojmu poníženiu pre moju česť a chválu.

A žiadaj si, aby tvojím životom i tvojou smrťou bol vždy velebený Boh.

Päťdesiata kapitola

ODOVZDAJ SA CELKOM DO BOŽÍCH RÚK

Môj Boh a Pán! Svätý Otče! Buď teraz i na veky pochválený; lebo sa stalo, ako ty chceš, a čo ty robíš, je dobré. V tebe nech sa raduje tvoj sluha, nie v sebe, ani v nikom inom; lebo jedine ty si pravá radosť, ty si moja nádej a moja koruna, ty si moja slasť i moja sláva.

Čo má tvoj služobník okrem toho, čo dostal od teba, a i to bez svojej zásluhy?

Tvoje je všetko, čo si mi dal a čo si stvoril.

„*Biedny som a umieram od svojej mladosti*“ (Ž 88,16), a moja duša je často zarmútená až k slzám, ba neraz celkom bezradná pred hroziacim utrpením.

Túžim po radosnom pokoji; úpenlivo prosím pokoj tvojich synov, ktorých obdarúvaš svetlom útechy.

Keď mi dáš svoj pokoj, keď mi dožičíš svätú radosť, duša tvojho sluhu bude len tak jasať a pokorne spievať ti na chválu.

Ale keď sa vzdialíš, ako sa to často stáva, nebude sa môcť poberať cestou tvojich prikázaní. Na kolená musí potom padnúť tvoj služobník a biť sa v prsia.

Lebo nie je mu tak, ako bolo včera a predvčerom, keď mu nad hlavou žiarilo tvoje svetlo a v tóni tvojich krídel bol chránený od pokušení, ktoré naň doliehali.

Spravodlivý a vždy chvályhodný Otče! Blíži sa hodina, aby tvoj služobník bol skúšaný.

Milý Otče, je správne a spravodlivé, aby tvoj sluha v túto hodinu trpel niečo pre teba.

Večne úctyhodný Otče! Blíži sa hodina, ktorú si od večnosti predvídal, aby tvoj sluha na chvíľu navonok podľahol, ale aby vnútorne žil u teba.

Aby ho na chvíľu znevažovali, ponížovali a pokorovali pred ľuďmi; aby ho premohli trápenia a slabosti, a keď vyjde zornička nového svetla, aby opäť povstal s tebou a bol oslávený v nebesiach.

Svätý Oteč, ty si to tak nariadil a tak chcel, a stalo sa, ako si sám určil.

Lebo to je milosť, akú dožičievaš len svojmu priateľovi, aby z lásky k tebe trpel a sužoval sa na tomto svete, kedykoľvek a skrze kohokoľvek sa ti zachce.

Bez tvojej múdrosti, prozreteľnosti a bez príčiny sa nedeje nič na zemi.

„*Že som bol pokorený, dobre mi, aspoň som si tvoju spravodlivosť osvojil*“ (Ž 119,71), a aby som odvrhol od seba všetku pýchu a povýšenosť srdca.

Osoží mi, že som bol zahanbený. Tak mi neostáva, než hľadať útechu radšej u teba a nie natoľko u ľudí.

Takto som sa naučil obávať sa tvojho nevyspytateľného súdu; lebo ty tresceš spravodlivého i hriešnika, ale vždy podľa práva a spravodlivo.

Vďaka ti, že si nebol zhovievavý mojím hriechom, ale že si ma neľútostne šľahal a spôsobil mi bolesť, keď si dopustil na mňa vonkajšie i vnútorné úzkosti.

Niet pod slnkom nikoho, kto by ma potešil. Len ty to vieš, Pane, Bože môj, nebeský lekár duší. „Ty trestáš, aj sa zmlúvaš; vrhneš až na dno podsvetia a svojou velebnosťou vyvádzaš zo záhuby“ (porov. Tob 13,2).

Treseš ma, ale tvoj prút ma poučuje.

Milovaný Otče, som v твоjich rukách, skláňam sa pod tvoj trestajúci prút.

Šľahaj mi chrbát i šiju, kým sa moja tvrdohlavosť nepoddá tvojej vôli.

Urob zo mňa nábožného a pokorného žiaka, ako to vieš tak dobre robiť, aby som sa riadil každým твоjím pokynom.

Tebe porúčam seba a všetko, čo mám, aby si ma očistil; lebo lepšie je dať sa trestať na tomto svete ako na druhom!

Ty vieš podrobne všetko a nijaká pohnútka vo svedomí človeka nie je pred tebou skrytá.

Poznáš budúcnosť a netreba, aby ti niekto hovoril alebo pripomínal, čo sa deje na zemi.

Ty najlepšie vieš, čo osoží môjmu zdokonaleniu a nakoľko ma súženie očisťuje od hrdze hriechov.

Nalož so mnou, ako sa ti páči. Nezavrhuju ma pre môj hriešny život, ktorý nikto nepozná lepšie a jasnejšie než ty. Daj mi, Pane, vedieť, čo mám vedieť, milovať, čo mám milovať, velebiť, čo sa ti najlepšie páči; vážiť si, čo je v твоjich očiach cenné, a pohľadať tým, čím ty opovrhuješ.

Nedaj mi súdiť podľa sluchu uší neskúsených ľudí.

Ale nauč ma správne rozoznávať zmyslové veci od duchovných a nadovšetko hľadať vždy, čo sa páči tvojej svätej vôli.

Zmysly človeka sa často klamú v úsudkoch; klamú sa aj priatelia tohto sveta, lebo milujú len to, čo lichotí ich zmyslom.

O čo je človek lepší preto, že ho iný vyššie hodnotí?

Klamár klame klamára, márnomyseľný márnomyseľného, slepý slepého, chorý chorého, keď ho vychvaľuje. V skutočnosti ho len zahanbuje, keď ho tak ľživo chváli.

Lebo len toľko je človek, koľko zaváži v Božích očiach, a nič viac, hovorí pokorný svätý František.

Päťdesiata prvá kapitola

KAŽDÝ DOBRÝ SKUTOK BUDE ODMENENÝ

Syn môj, nevládzeš sa vždy udržať v horlivej túžbe po čnosti, ani stáť na vyššom stupni rozjímavého života:

Ale pre prirodzenú slabosť musíš zostúpiť občas nižšie a znášať bremä porušiteľného života, hoci to robíš nerád a s nevôľou.

Dokiaľ nosíš smrteľné telo, vždy budeš cítiť v srdci neľúbosť a ťažobu.

A tak, kým si v tele, prichodí ti často nariekať nad bremenom tela, lebo nevládzeš sa trvale duchovne zamestnávať a rozjímať o božských veciach.

V taký čas je radno utiekať sa k menším vonkajším činom, posilniť sa dobrými skutkami a s dôverou očakávať môj príchod a milosť.

Svoju biedu a duševnú suchopárnosť máš trpezlivo znášať, kým ťa poznove nenavštívim a nezbavím všetkých úzkostí.

Potom zabudneš na všetky ťažkosti a budeš požívať vnútorný pokoj.

Rozostriem pred tebou lúčiny Svätého písma, aby si sa radostne rozbehol po ceste mojich prikázaní.

A potom povieš: „Utrpenia tohto času nie sú hodny porovnávania s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť“ (Rim 8,18).

Päťdesiata druhá kapitola

BOŽIE MILOSRDENSTVO POMÁHA KAJÚCEMU ČLOVEKovi

Pane, nie som hoden tvojej útechy, ani duchovnej návštevy. Preto právom ma nechávaš v biede a osamelosti.

Keby som mohol vyroniť aj celé more kajúcich slz, ani tak by som ešte nebol hoden tvojej útechy.

Preto si nezasluhujem iné, len aby si ma šľahal a karhal; lebo často a ťažko som ťa urazil a v mnohom som sa veľmi previnil.

Keď všetko dobre uvážim, vidím, že nie som hoden ani najmenej útechy.

Ale ty, zhovievavý a milosrdný Bože, nechceš dať zahynúť svojim dielam, aby si preukázal bohatstvo svojej dobrotivosti voči „nádobám svojho milosrdenstva“ (Rim 9,23) a hoci si to ani nezasluhujem, potešuješ svojho služobníka nad všetko ľudské pomyslenie.

Lebo keď ty tešíš, to je nie, ako keď ľudia potešujú prázdnyimi rečičkami.

Pane, čím som si zaslúžil, že mi poskytuješ nebeskú útechu?

Nepamätám sa, že by som bol vykonal niečo dobré, ale viem, že som bol vždy náchylný hrešiť a ťarbavý polepšiť sa.

To je pravda, nemôžem to zaprieť. Keby so hovoril inak, postavil by si sa proti mne a nebolo by nikoho, kto by ma hájil.

Čo iné som si zaslúžil za svoje hriechy ako peklo a večný oheň?

Veru, priznávam, že si zasluhujem posmech a pohrdanie, a že nie som hoden rátať sa medzi tvojich verných.

Nerád to počujem, ale kvôli pravde musím si priznať svoje hriechy, aby som o to ľahšie dosiahol tvoje milosrdenstvo.

Čo mám povedať, ja hriešny a plný hanby?

Neodvažujem sa otvoriť ústa, len si vzdychám: Zhrešil som, Pane, zhrešil som, zmiluj sa nado mnou, odpusť mi!

„Nechaj ma trôšku, aby som oplakal svoje bolesti, prv než odídem do tmavej zeme, pokrytej mráкотou smrti“ (Jób 10,20,21).

Čo žiadaš od vinníka a biedneho hriešnika? Predovšetkým, aby sa kajal a pokoril pre svoje hriechy.

V pravej skrušenosťi a pokore srdca rodí sa nádej odpustenia, uzmieruje sa pobúrené svedomie. Znova sa nadobúda stratená milosť, človek býva chránený od budúceho hnevu. Vo svätom bozku stretávajú sa Boh a kajúca duša.

Pokorná skrušenosť hriešnikov je ti, Pane, príjemná obeta. Rozvoniava pred tvojou tvárou ľúbeznejšie než dym kadidla.

To je i tá drahocenná masť, ktorú si si dal vyliat' na svoje nohy: lebo „ty nepohrdaš srdcom skrušeným a poníženým“ (Ž 51,19).

V takom srdci je útočisko pred rozhnevanou tvárou nepriateľovou; kajúcnosť napráva a zmýva všetko, čo hriech porušil a poškvnil.

Päťdesiata tretia kapitola

BOŽIA MILOST' PRICHÁDZA LEN K TÝM, KTORÍ SÚ VNÚTORNE SLOBODNÍ

Moja milosť je vzácna; nemožno ju spájať ani s vonkajšími vecami, ani s pozemskou útechou.

Ak ju chceš prijať, odstráň všetko, čo jej prekáža.

Vyhľadávaj samotu, zostávaj rád sám so sebou, netúž po zbytočnom rozptýlení; radšej sa v zbožnej modlitbe rozprávaj s Bohom. Takto si zachováš skrušené srdce a čisté svedomie.

Celý svet pokladaj za nič; stretnutiu s Bohom dávaj prednosť pred všetkým vonkajším.

Lebo nemôžeš sa venovať mne a zároveň tešiť sa pomimuteľným veciam.

Musíš sa vzdať aj všetkej nezriadenej prítulnosti k známym a priateľom a svoje srdce oslobodiť od každej čiasnej útechy.

Tak svätý apoštol Peter dôrazne napomína, aby si Kristovi verní počínali na tomto svete len ako „cudzinci a pútnici“ (1 Pt 2,11).

Akú nádej bude mať na smrteľnej posteli ten, koho nepúta k svetu nijaká vášnivá náklonnosť!

Ale mať srdce takto odlúčené od všetkého, to chorá duša ešte nechápe, a zmyselný človek nepozná slobodu duchovného človeka.

No, ak chce viesť naozaj duchovný život, musí sa zriecť všetkých zväzkov, blízkych i vzdialených, a pred nikým sa nemusí mať tak na pozore ako pred sebou.

Keď celkom premôžeš seba, všetko ostatné prekonáš už ľahko.

Zvíťazíš nad sebou, je najkrajšie víťazstvo.

Lebo kto seba vie natoľko ovládať, že zmyselnosť poslúcha rozum a rozum je vo všetkom poslušný mne, ten je opravdivý víťaz nad sebou a pán sveta.

Ak chceš dosiahnuť tento vrchol, treba ti mužne začať a sekeru priložiť na koreň, aby si mohol vyničiť tajnú a nezriadenú náklonnosť k sebe a ku každému svetskému a hmotnému dobru.

S tou chybou, že totiž človek nezriadene miluje seba, súvisí takmer všetko, čo treba úplne prekonať.

Keď premôžeš a podmaníš si toto zlo, hneď získaš veľký pokoj a trvalý mier.

Ale pretože len málokto sa usiluje odumrieť seba a celkom sa odpútať od seba, mnohí väčšinou zostávajú ponorení do seba a nemôžu sa v duchu pozdvihnúť nad seba.

Lebo kto chce mať slobodné srdce, ten musí všetky svoje zlé a nezriadené vášne umŕtvit' a nemôže sa pútať vášnivou láskou k nijakému tvorovi.

Päťdesiata štvrtá kapitola PRIRODZENOSŤ A MILOSŤ

Pozorne skúmaj účinky prirodzenosti a milosti; lebo pôsobia veľmi rozdielne; ale tie rozdiely sú také jemné, že ich vie rozoznať len duchovný a vnútorne osvietený človek.

Všetci ľudia túžia síce po dobrom a slovami i skutkami predstierajú niečo dobrého; ale práve to zdanlivé dobro mnohých klame.

Prirodzenosť je ľstivá a mnohých priťahuje, zaplieta do svojich osídel a zvádza, ale vždy má za cieľ len seba.

Milosť je úprimná, varuje sa i zdania každého zla, nič nezastiera klamom a koná všetko len z lásky k Bohu, ktorý je jej konečný cieľ.

Prirodzenosť sa nerada umŕtvuje, nedá sa utláčať, ani premôcť, nechce sa podriaďiť, ani byť dobrovoľne podrobená.

Človek obdarený milosťou sa usiluje umŕtvovať seba, odporuje zmyselnosti, podrobuje sa a zapiera sa, nechce svojvoľne konať. Je rád, keď je podriadený poriadku, neželá si panovať nad nikým, ale vo svojej podstate, bytí a konaní chce zostávať závislý od Boha a z lásky k Bohu je ochotný pokorne sa podriaďiť každému stvoreniu.

Prirodzenosť pracuje len pre svoj zisk a záleží jej na tom, aký má z druhého prospech.

Milosť naproti tomu hľadá viac na to, čo osoží mnohým, a nie na to, čo je jej užitočné a výhodné.

Prirodzenosť rada prijíma pocty a pochvaly.

Milosť všetku česť a slávu verne pripisuje Bohu.

Prirodzenosť sa bojí zahanbenia a opovrhovania.

Ale milosť sa raduje, keď môže „znášať potupu pre toto meno“ (Sk 5,41).

Prirodzenosť miluje záhal'ku a telesný odpočinok.

Milosťou obdarený človek nevie zaháľať a s radosťou sa chytá práce.

Prirodzenosť chce mať vzácne a krásne veci a štíti sa menej hodnotných a obyčajných.

No, milosť sa teší jednoduchým a skromným veciam; drsnými nepohŕda a neostýcha sa obliecť ani staré šaty.

Prirodzenosť hľadá na časné výhody a teší sa pozemským ziskom; škoda ju zarmucuje a i nepatrné urážlivé slovo ju dráždi.

Milosť obracia svoj zreteľ na večné záujmy, nelipne za pozemskými, strata ju nezarmúti, ani drsnejšie slová ju nerozhorčia; lebo jej poklad a radosť sú v nebesiach, kde nič nehynie.

Prirodzenosť je žiadostivá a radšej berie, než dáva; vlastné veci a majetky rada užíva len pre seba.

Milosť je dobrotivá a štedrá; vyhýba sa prebytku, uspokojuje sa málom; „*blaženejšie je dávať, ako brať*“ (Sk 20,35).

Prirodzenosť sa kloní k stvoreniam, k vlastnému „ja“, ak márnostiam a zábavám.

Ale milosť povznáša k Bohu a k cnosti, odrieka sa tvorov, uteká od sveta, nenávidí telesné žiadosti, zábavám sa vyhýba a nechce sa predávať na verejnosti.

Prirodzenosť má rada kadejaké vonkajšie potešenia, ktorými by sa zmysly pokochali.

Milosť hľadá útechu jedine v Bohu; v tomto zvrchovanom dobre sa kochá väčšmi ako vo všetkých stvorených veciach.

Prirodzenosť koná všetko pre zisk a vlastný ošoh, nič nevie urobiť zadarmo, ale vždy dúfa, že za svoje dobré skutky dostane primeranú alebo ešte lepšiu odplatu, alebo že si získa pochvalu alebo niečiu priazeň; žiada, aby sa jej skutky a dary vysoko cenili.

Milosť nehľadá nič pozemské a nežiada si inú odplatu jedine len Boha; z nevyhnutných časných vecí nežiada si viac, len koľko jej postačí na dosiahnutie večných hodnôt.

Prirodzenosť je rada, keď má mnoho priateľov a príbuzných, vychvaľuje sa ich vznešeným rodom a pôvodom; mocným pochlebuje, boháčom lichotí, seberovných vychvaľuje.

Človek obdarený milosťou miluje i nepriateľov, nepýši sa, ak má mnoho priateľov, nepýši sa miestom narodenia ani rodom, ak len s tým nesúvisí nejaká väčšia čnosť.

Viac drží s chudobným než s bohatým, chce radšej trpieť s nevinným, než radovať sa s mocným, priateli sa so statočným človekom a nie s darebákom.

Dobrych napomína k šľachtenému zápalu, aby sa usilovali byť stále lepší a čnosťami podobnejší Božiemu Synovi.

Prirodzenosť hneď narieka nad nedostatkom a ťažkosťami.

Milosť vytrvalo znáša biedu.

Prirodzenosť má pri všetkom na pamäti seba a svojhlavo bojuje o svoje výhody.

Milosť všetko privádza naspäť k Bohu ako k pôvodu všetkého bytia. Sebe nepripisuje nič dobrého, nerobí si pyšné nároky; nehašterí sa a nedáva prednosť svojim názorom; vo všetkých svojich myšlienkach a citoch podriaďuje sa večnej múdrosti a Božiemu riadeniu.

Prirodzenosť rada vyzvedá tajnosti a počúva novoty, navonok rada vystupuje okázalo, aby mnoho skúsila svojimi zmyslami. Dychtí po uznani a po činoch, ktoré vzbudzujú chválu a obdiv.

Milosť nestojí o novoty ani o zaujímavé malichernosti; vie, že všetko pochádza zo starej skazenosti a že na svete niet nič nového a trvalého.

Preto nás učí zmysly držať na uzde, vystríhať sa márnivej samolúbosti a chvály, pokorne skrývať všetko, čo máme chvályhodné a úctyhodné a v každej vedomosti hľadať len duchovný osoh a česť a chválu Božiu.

Milosť sa nechce dať oslavovať, ani svoje skutky, ale želá si, aby v jej daroch bol velebený Boh, ktorý všetko udeľuje z čirej lásky.

Táto milosť je nadprirodzené svetlo a obzvláštny dar Boží; ona je vlastné znamenie vyvolených a záloha večného spasenia; ona dvíha človeka od pozemských vecí k láske nebeských a z telesného človeka robí duchovného.

Teda čím väčší človek potláča a premáha prirodzenosť, tým dostáva väčšiu milosť, takže vnútorný človek sa každý deň novým navštívením zdokonaľuje podľa obrazu Božieho.

Päťdesiata piata kapitola **VÍŤAZNÁ SILA BOŽEJ MILOSTI**

Pane, Bože môj, ktorý si ma stvoril na svoj obraz a podobu, dožič mi tejto milosti, ktorá, ako si ukázal, je taká dôležitá a pre spasenie potrebná, aby som premáhal svoju skazenú prirodzenosť, čo ma strháva do hriechu a do skazy.

Lebo keď vo svojom tele cítim zákon hriechu, ktorý odporuje zákonu môjho rozumu a núti ma v mnohých veciach poslúchať zmyselnosť. Nemôžem odolávať vášňam, ak nevržeš do môjho srdca oheň svojej svätej milosti.

Potrebujem tvoju milosť, veľkú milosť, ak mám premôcť svoju prirodzenosť, ktorá je od mladosti náchylná k zlému.

Odkedy pádom prvého človeka ľudská prirodzenosť bola narušená hriechom, pokuta za túto poškvrnu prechádza na všetkých ľuďoch. Ľudská prirodzenosť vyšla z tvojich rúk dobrá a čistá, no týmto je teraz skazená, hriešna a slabá, lebo jej náklonnosti, ponechané na seba, vedú k hriechu a nízkosti.

Nepatrná sila, čo jej ešte zostala, je len ako iskierka tlejúca v popole.

Touto silou je prirodzený rozum, ktorý je síce obklopený veľkou temnotou, ešte rozlišuje dobré a zlé a poznáva rozdiel medzi pravou a lžou, ale už nevládze plniť všetko, čo uznáva za dobré, a už nemôže preniknúť k plnému svetlu pravdy a dosiahnuť pôvodnú čistotu svojich náklonností.

Preto, Bože môj, „*podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s tvojím zákonom*“ (Rim 7,22), lebo viem, že tvoje prikázania sú dobré, spravodlivé a sväté, a zavrhuju každé zlo a prikazuju sa vyhýbať hriechu; ale telom slúžim zákonu hriešnosti, lebo viac poslúcham zmyselnosť než rozum.

„*Mám síce ochotu chcieť dobro, ale vykonať ho, na to nemám sily*“ (porov. Rim 7,18).

A tak mám viac všelijaké dobré predsavzatia, ale pretože mi chýba tvoja milosť na posilnenie mojej slabosti, i pri najmenejšej prekážke cúvam a ochabujem.

Tak sa stáva, že síce poznávam cestu dokonalosti a dosť jasne vidím, ako by som mal konať, ale tlačí ma bremeno vlastnej skazenosti a nemôžem sa vzchopiť k väčšej dokonalosti.

Ako veľmi potrebujem tvoju milosť, Pane, aby som mohol dobro začať, v ňom pokračovať a dovŕšiť ho.

Lebo bez nej nemôžem nič urobiť ale všetko môžem v tebe, keď ma posilňuje milosť.

Ozaj nebeská milosť! Bez teba niet vlastných zásluh, bez teba dary prírody nemajú nijakú cenu!

Ani umenie, ani bohatstvo, ani krása alebo sila, ani rozum alebo výrečnosť – všetko toto je pred tebou, Pane, bez milosti celkom nič!

Lebo veď dary prírody dávaš rovnako dobrým i zlým; ale milosť, čiže láska je zvláštnym darom vyvolených – tí, čo sú ňou ozdobení, sú hodní večného života.

Táto milosť je taká znamenitá, že ani prorocký dar, ani zázračná moc, ani akákoľvek hlboká učenosť bez nej neznamenujú nič.

Ba ani viera, ani nádej, ani iné čnosti nie sú ti milé bez lásky a milosti.

Oblažujúca milosť! Chudobného duchom robíš bohatým čnosťami a boháčov, ktorý oplýva majetkami, dávaš pokorné srdce.

Pod', zostúp ku mne, naplň ma zavčas rána svojou útechou, aby moja duša neochabovala mdlou a prázdnotou mysle.

Dožič mi, Pane, vrúcne prosím, nájsť milosť pred tvojím zrakom; lebo mi stačí tvoja milosť, keby som aj nič nedosiahol z toho, po čom túži moja ľudská prirodzenosť.

Nech ma čo ako trápi pokušenie a zvierajúce sŕzenie, nebudem sa báť ničoho zlého, kým bude so mnou tvoja milosť.

Ona je moja sila, ona mi dáva radu a pomoc.

Je mocnejšia než všetci nepriatelia a múdrejšia než všetci mudrci sveta.

Je učiteľkou pravdy a poriadku, svetlom srdca, útechou v tiesni. Odháňa smútok, vzdáva bazeň, živí nábožnosť, oko naplňuje slzami.

Čože som bez nej? Len suché drevo a neúčinné poleno, súce len na zahodenie.

Tvoja milosť nech ma predchádza i sprevádza, Pane, aby som vždy horlivo konal dobré skutky (*porov. Modlitba dňa 28.nedele v Období „cez rok“*).

Päťdesiatá šiesta kapitola

ZAPRI SA A VEZMI SVOJ KRÍŽ NA SEBA

Syn môj, v akej miere vieš vyjsť zo seba, v takej miere môžeš prejsť vo mňa.

Kto netúži po vonkajších veciach, dosahuje vnútorný pokoj, a ten, čo vo svojom vnútri opustí seba, spája s s Bohom.

Nauč sa dokonale zapierať seba a bez protirečenia a reptania podrobovať sa mojej vôli.

„*Nasleduj ma*“ (Mt 9,9): „*Ja som cesta, pravda a život*“ (Jn 14,6). Bez cesty nemožno ísť, bez pravdy nemožno poznať, bez života nemožno žiť. Ja som cesta, po ktorej máš kráčať, pravda, v ktorú máš veriť, život, v ktorý máš dúfať.

Ja som neomylná cesta, neklamná pravda, nekonečný život.

Ja som najrovnejšia cesta; najvyššia pravda, pravý, blažený, nestvorený život.

Keď zostaneš na mojej ceste, poznáš pravdu; „*pravda ťa oslobodí*“ (Jn 8,32) a získaš život večný.

„*Ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania*“ (Mt 19,17).

Ak chceš poznať pravdu, ver vo mňa.

„*Ak chceš byť dokonalý, chod', rozďaj, čo máš*“ (Mt 19,21).

Ak chceš byť mojim učeníkom, zapri seba.

Ak chceš dosiahnuť blažený život, pohrdni pozemským životom.

Ak chceš byť povýšený v nebi, poníž sa vo svete.

Ak chceš so mnou kralovať, nes so mnou kríž.

Lebo len služobníci kríža nájdú cestu k blaženosti a pravému svetlu.

Pane, Ježišu, tvoja cesta je úzka a svet ňou pohádza, a preto dožič mi milosť pohádzať svetom a nasledovať teba.

Lebo „*žiak nie je nad učiteľa, ani sluha nad svojho pána*“ (Mt 10,24).

Nech sa tvoj služobník cvičí napodobňovať tvoj život; lebo v tom je moja spása a pravá svätosť.

Čokoľvek mimo neho čítam alebo počúvam, neosvieži ma, ani úplne nepoteší.

Syn môj, pretože tieto veci vieš a všetko si čítal, konaj podľa toho a budeš blažený.

„*Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého*“ (Mt 14,21) a dám mu miesto, že bude sedieť so mnou v kráľovstve môjho Otca.

Pane Ježišu, ako si hovoril a sľúbil, tak nech sa mi stane a nech si to zaslúžim.

Vzal som na seba kríž, prijal som ho z tvojej ruky; chcem ho niesť až do smrti, ako si mi uložil.

Život dobrého rehoľníka (i každého pravého kresťana) je naozaj kríž, ale ten vedie do raja.

Na cestu som vykročil; naspäť sa vracat' nemožno a ujsť neslobodno.

Nože, bratia, poďme spolu: Ježiš bude s nami.

Pre Ježiša sme vzali na seba tento kríž; pre Ježiša zotrvaťme v kríži.

On nám pomôže, on ide pred nami, on je naším vodcom. Hľa, náš kráľ kráča pred nami a bude bojovať za nás.

Poďme za ním mužne, hrôz nech sa nikto nebojí. Buďme hotoví hrdinsky zomrieť v boji, a nepoškvŕňme svoju česť tým, že by sme ušli od kríža.

Päťdesiatá siedma kapitola

LEN NESTRÁCAJME ODVAHU

Trpezlivosť a pokora v nešťastí sa mi viacej páči ako veľká radosť a nábožnosť vo chvíľach šťastia.

Prečo ťa zarmucuje maličkosť, ktorú proti tebe niekto povedal?

I keby toho bolo viac, nemal by si sa rozčuľovať.

Zabudni na to! Ved' to nie je prvý raz, ani nič nového, a ak budeš dlhšie žiť, nebolo to ani naposledy.

Kým sa ti neprihodí niečo protivného, do tých čias si dost' zmužilý.

Dobre vieš a slovami posilňovať aj iných; ale keď na tvoje dvere zaklope nečakané trápenie, hneď si nevieš rady a strácaš odvalu.

Vidíš, koľká je tvoja krehkosť; často ju skusuješ pri nepatrných prekážkach. A predsa, keď sa ti niekedy prihodia takého alebo podobné veci, deje sa to len pre tvoje dobro.

Vyhoď si to zo srdca, nakoľko len môžeš; a ak sa ťa to bolestne dotklo, nech ťa to aspoň nezroní a nadhlo nezarmúti.

Keď nemôžeš znášať radostne, znášaj aspoň trpezlivo.

Keď niečo nerád počúvaš a cítiš pri tom odpor, premáhaj sa a nedopušť, aby ti z úst vyšlo neslušné slovo, ktorým by si mohol pohoršiť slabé duše.

Ved' rozčúlenie sa rýchlo utíši a navrátená milosť ti uľaví v bolesti.

Ešte žijem, hovorí Pán, a chcem ti pomôcť a väčšmi než obyčajne ťa potešiť, ak sa mi zdôveríš a budeš ma zo srdca vzývať.

Bud' spokojnejší a priprav sa na ešte väčšie utrpenie.

Nie je ešte po všetkom, keď vidíš, že ťa častejšie stíha trápenie alebo ťažké pokušenie.

Si človek a nie Boh. Si telo, nie anjel!

Ako by si mohol zotrvať stále na tom istom stupni čnosti ty, keď to nedokázali ani anjeli v nebi, ani prvý človek v raji?

Ja potešujem zarmútených, a tých, čo poznávajú svoju slabosť, povznášam k svojmu božstvu.

Pane, nech je zvelebené Tvoje slovo, ktoré je mojim ústam „*sladšie než med, než medové kvapky z plástu*“ (Ž 19,11).

Čo by som robil v toľkých trápeniach s súženiami, keby si ma neposmeľoval svojimi slovami?

Čo na tom, čo a koľko mám trpieť, len keď raz dôjdem do prístavu spásy.

Daj mi len dobrý koniec, dožič mi šťastný odchod z tohto sveta.

Rozpomeň sa na mňa, Bože môj, a ved' ma správnou cestou do svojho kráľovstva! Amen.

Päťdesiata ôsma kapitola

NAČO HLBAŠ O BOHU A JEHO ROZHODNUTIACH?

Nelám si hlavu nad ťažkými problémami a nemudruj o skrytých Božích rozhodnutiach. Napríklad, prečo je tento taký opustený a tamten obdarený toľkou milosťou; prečo jedného hlboko ponižujú a druhého vysoko vyvyšujú.

Tieto veci presahujú každý ľudský úsudok, a nijaké mudrovanie, nijaké skúmanie nemôžu zdôvodniť Božie riadenie.

Keď ti teda zlý duch vnuká takého otázky, alebo keď ich nadhadzujú zvedaví ľudia, odpovedz im s Prorokom: „*Pane, ty si spravodlivý a správne sú tvoje rozsudky*“ (Ž 119,137).

Alebo „*Výroky Pánove sú pravdivé a všetky vždy spravodlivé*“ (Ž 19,10).

Mojich súdov sa treba báť, ale nie o nich dumať, lebo sú ľudskému rozumu nedostupné.

Neskúmaj zásluhy svätých a nehádaj sa o nich, ktorý z nich je svätejší a ktorý je väčší v kráľovstve nebeskom.

Takéto reči vedú často k škriepkam a k zbytočným sporom, podnecujú pýchu a ctižiadosť; keď jeden hrdo vynáša toho svätca, druhý zas iného, vznikajú z toho rozbroje a nenávisť.

Vyzvedať takéto veci a pátrať po nich neprináša nijaký úžitok, ba práve naopak, svätým sa protiví; „*ved' Boh mi je Bohom neporiadku, ale pokoja*“ (1 Kor 14,33), a pokoj spočíva skôr v pokore a nie v povýšenosti.

Niektorých horlivá láska väčšmi priťahuje k tomu alebo tamtomu svätému; ale takáto horlivosť je skôr ľudská než božská.

Ja som stvoril všetkých svätých, ja som im dával milosť, ja som ich odmenil slávou.

Ja poznám zásluhy všetkých; „*Vyšiel som mu v ústrety s požehnaním*“ (Ž 21,4).

Ja som poznal svojich milých už pred vekmi. „*Ja som si vyvolil vás*“ (Jn 15,16), a nie oni si ma vyvolili.

Povolal som ich svojou milosťou a pripútal som ich milosrdenstvom. Ja som ich previedol cez všelijaké pokušenia.

Ja som im dával prehojnú útechu, dával vytrvalosť; ja som korunoval ich trpezlivosť.

Ja poznám prvého i posledného; a všetkých objímam nevýslovnou láskou.

Mňa chváľte vo všetkých mojich svätých; mňa velebte a ctíte v každom jednotlivom z nich, lebo ja som ich všetkých tak slávne povýšil a predurčil, hoci predtým nemali nijaké zásluhy.

Kto teda znižuje niektorého z mojich najmenších, ten nectí ani veľkých; lebo „*Ja som stvoril malého i veľkého*“ (Múdr 6,8).

A kto podceňuje niektorého svätého, znižuje i mňa a všetkých ostatných v kráľovstve nebeskom.

Zväzkom lásky všetci sú spojení v jedno: to isté cítia, to isté chcú a všetci sa navzájom milujú.

Ale čo je oveľa význačnejšie, mňa milujú väčšmi než seba a všetky svoje zásluhy.

Lebo povznesení na seba a zbavení akejkolvek samolásky, celou svojou bytosťou milujú mňa, a v tejto láske nachádzajú svoj blažený pokoj.

Nič ich nemôže odo mňa odvrátiť alebo odtrhnúť, lebo sú plní večnej pravdy a plápolajú ohňom nezhasiteľnej lásky.

Preto nech prestanú súdiť o živote svätých telesní a zmyselní ľudia, ktorí poznajú len seba a svoje osobné pôžitky. Lebo oni uberajú a pridávajú podľa svojich náklonností, nie podľa meradiel večnej Pravdy.

U mnohých je to nevedomosť; najmä u tých, čo sú málo osvietení a zriedkakedy vedia niekoho milovať opravdivou duchovnou láskou.

K niektorým svätcom ich ešte viaže prirodzená náklonnosť alebo ľudské chápanie; ako sa správajú v pozemskom živote, tak si to predstavujú aj u svätých.

Ale je nezrovnateľný rozdiel medzi tým, ako zmýšľajú nedokonalí ľudia, a tým, o čom rozjímajú vyšším zjavením osvietení mužovia.

Preto neuvažuj zvedavo o tom, čo presahuje tvoje vedomosti; svoje snahy a úmysly zameriavaj skôr na to, aby si v Božom kráľovstve mohol byť aspoň najmenším.

A keby niekto aj vedel, ktorý svätý je svätejší a ktorý väčší v kráľovstve nebeskom, čože by mu to osožilo, keby sa práve pre toto poznanie nepokoril predom mnou a tým väčšmi nezveleboval slávu môjho mena?

Bohu je omnoho milší ten, kto uvažuje o veľkosti svojich hriechov a o tom, ako málo čností má a ako ďaleko je od dokonalosti svätých, než ten, kto skúma, ktorý svätec je svätejší a ktorý je menej svätý.

Lepšie je vzývať svätých nábožnou modlitbou a pokorným srdcom prosiť o ich orodovanie v nebi, než zbytočným skúmaním odkrývať ich tajomstvá.

Oni sú úplne, ba zvrchovane spokojní; kiežby sa i ľudia vedeli uspokojiť a kiežby zanechali prázdne reči!

Oni sa nechvália svojimi zásluhami, lebo nič dobrého nepripisujú sebe, ale iba mne, ktorými som im z nekonečnej lásky daroval všetko.

Preniká ich toľká láska k Bohu a taká prekvapujúca radosť, že im nič nechýba k sláve a nič nemôže chýbať k blaženosti.

Všetci svätí čím vznešenejšiu slávu požívajú, tým sú pokornejší pred sebou a mne sú tým bližší a milší.

Preto je napísané, že „hádzali svoje vence pred trón, padali na tváre pred Baránkom a klaňali sa tomu, ktorý žije na veky vekov“ (Zjv 4,10 ; 5,14).

Mnohí sa pýtajú, kto je väčší v Božom kráľovstve a ani nevedia, či budú hodní, aby boli pripočítaní k najmenším v ňom.

Veľká vec je byť v nebi hoci najmenším, lebo veď tam sú vlastne všetci veľkí; pretože všetci „budú dedičmi zeme“ (Mt 5,5) a nimi ozaj i budú.

„Najmenší sa rozmnoží na tisíc“ (Iz 60,22) a hriešnik, čo bo by bol aj storočný, umrie na veky.

A keď sa učeníci pýtali, kto bude väčší v nebeskom kráľovstve, počuli takúto odpoveď: „Ak sa neobrátite a nebudete ako deti, nevojдете do nebeského kráľovstva“ (Mt 18,3).

Preto ten, „kto sa poníži ako toto dieťa, ten je najväčší v nebeskom kráľovstve“ (Mt 18,4).

Beda tým, čo sa nechcú dobrovoľne ponížiť s maličkými, lebo brána kráľovstva nebeského je príliš nízka, aby mohli vojsť.

„Ale beda vám boháči, lebo už máte svoju útechu!“ (Lk 6,2); kým chudobní budú vstupovať do kráľovstva Božieho, oni budú stáť vonku a nariekať.

„Radujte sa, pokorní, a plesajte, chudobní, lebo vaše je kráľovstvo nebeské“ (Lk 6,20), samozrejme, ak kráčate po ceste pravdy.

Päťdesiata deviata kapitola **BOH JE JEDINÁ MOJA NÁDEJ A DÔVERA**

Pane, do koho mám skladať svoju dôveru v tomto živote, čo je moja najväčšia útecha?

Či nie ty, môj Bože, ktorého milosrdenstvá sú bez počtu?

Kedy mi bol dobre bez teba? Alebo kde sa mi mohlo zle vodiť, keď ty si bol prítomní?

Chcem byť radšej chudobný s tebou, než bohatý bez teba.

Radšej volím s tebou na zemi putovať, než bez teba nebom vládnuť.

Kde si ty, tam je nebo; smrť a peklo tam, kde nie si.

Ty si moja túžba; preto musím po tebe vzdychať, volať a teba žiadať.

Na nikoho sa nemôžem plne spoliehať, že mi v tiesni pomôže v pravý čas, lež jedine na teba, Boh môj.

Ty si moja nádej, ty si môj tešiteľ a najvernejší priateľ vo všetkom.

Každý hľadá vlastný prospech; ale ty máš na zreteli len moje blaho a môj prospech a všetko mi obraciaš na dobré.

I keď ma vystavuješ rozličným pokušeniam a protivenstvám, to všetko je mi na osoh, lebo ty mnohorakým spôsobom skúšaš svojich verných.

V týchto skúškach ťa mám nie menej milovať a velebiť, než keby si ma naplňal nebeskou útechou.

Preto na tebe staviam, Pane bože, všetku svoju nádej a útočisko; do tvojich rúk skladám všetky svoje trápenia a súženia, lebo vidím, aké slabé a neisté je všetko, čo je mimo teba.

Nič mi neosoží mať mnoho priateľov, a silní pomocníci mi nepomôžu; ani múdri radcovia mi nebudú môcť poradiť, ani knihy učencov ma nepotešia.

Ani drahocenné poklady ma neoslobodia, ani nejaké skryté miesto, hoci aké rozkošné, ma neochráni, ak mi ty sám neprispeješ, ak mi nebudeš pomáhať, posilňovať ma, potešovať, učiť a chrániť.

Lebo všetko, čo naoko prináša pokoj a šťastie, bez teba nič neznamená a v skutočnosti neprispieva k šťastiu.

Ty si vrchol všetkého dobra, plnosť života a hĺbka všetkých múdrostí; v teba nadovšetko dúfať je najmocnejšia útecha tvojich služobníkov.

K tebe obraciam svoje oči; v teba dôverujem, Bože môj, „*Otče milosrdenstva*“ (2 Kor 1,13).

Požehnaj a posväť moju dušu nebeským požehnaním, aby sa stala tvojim príbytkom a sídlom tvojej večnej slávy; a aby sa v chráme tvojej milosti nenašlo nič, čo by urážalo zrak tvojej velebnosti.

Podľa veľkosti svojej dobroty a „*pre svoju vernosť*“ (Ž 69,17) zhliadni na mňa a vyslyš modlitbu svojho biedneho sluhu, ktorý je už dlho vyhnancom v krajine tieňov a smrti.

Ochráň dušu svojho nepatrného sluhu uprostred toľkých nebezpečenstiev tohto porušiteľného života; a svojou milosťou sprevádzaj jeho kroky po ceste pokoja do vlasti večnej slávy.

Amen.

ŠTVRTÁ KNIHA
O OLTÁRNEJ SVIATOSTI

Kristove slová:

„*Pod'ťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním*“ (Mt 11,28).

„*A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta*“ (Jn 6,51).

„*Vezmite a jedzte: toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku*“ (Mt 26,26 – 1 Kor 11,24).

„*Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom*“ (Jn 6,56).

„*Slová, ktoré som vám povedal, sú duch a život*“ (Jn 6,64).

Prvá kapitola

S AKOU ÚCTIVOSŤOU MÁME KRISTA PRIJÍMAŤ

Hovorí učeník:

Toto sú tvoje slová, Kriste, večná Pravda, hoci si ich nepovedal v jednu a tú istú chvíľu a nie sú napísané na jednom mieste.

A pretože sú to tvoje slová, a teda pravdivé, musíme ich všetky vďačne prijímať a verne zachovávať.

Sú tvoje, ty si ich vyslovil; ale sú i moje, lebo si ich povedal k mojej spáse.

Radostne ich prijímam z tvojich úst, aby sa im čím hlbšie vstúpili do srdca.

Tieto slová, plné nehy a lásky, ma povzbudzujú. Ale desia ma moje hriechy a moje poškrvnené svedomie ma zdržuje od prijímania takých veľkých tajomstiev.

Tvoje láskavé slová ma vábia k tebe; ale zaťažuje ma množstvo mojich hriechov.

Žiadaš, aby som sa s dôverou blížil k tebe, ak chcem mať účasť s tebou; aby som prijímal pokrm nesmrteľnosti, ak chcem dosiahnuť večný život a večnú slávu.

„*Pod'ťe ku mne všetci,*“ hovoríš, „*ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním*“ (Mt 11,28).

Aké prívetivé, priateľské slovo sluchu hriešnikovmu! Ty, Bože môj, sám voláš núdneho úbožiaka k prijímaniu tvojho najsvätejšieho Tela!

Ale kto som ja, Pane, že sa opovažujem pristúpiť k tebe?

Hľa „*nebesia nebies ťa nemôžu obsiahnuť*“ (1 Kr 8,27); a ty hovoríš: Pod'ťe ku mne všetci!

Čo znamená táto dobrotivá blahosklonnosť a takéto priateľské pozvanie?

Ako ťa môžem prijať k sebe, keď som tak často urazil tvoju najsvätejšiu tvár?

Boja sa ťa anjeli a archanjeli, bázeň majú voči tebe svätí a spravodliví, a ty hovoríš: *Pod'ťe ku mne všetci*!

Keby si to nehovoril ty, Pane, kto by uveril, že je to pravda?

A keby si sám neprikázal, kto by sa opovážil pristúpiť?

Spravodlivý Noe sto rokov pracoval na zhotovení korába, aby sa zachránil s niekoľkými členmi svojej rodiny.

Mojžiš, tvoj veľký služobník a dôverný priateľ, zhotovil archu z nepráchnivejúceho dreva a povykľadal ju čistým zlatom, aby v nej mohol dôstojne uložiť tabule zákona.

A ja smrteľný tvor mám sa opovážiť bez bázne prijať teba, pôvodcu a darcu života?

Šalamún, najmúdrejší kráľ izraelský, sedem rokov staval veľkolepý chrám na česť tvojho mena a osem dní slávil sviatok jeho posvätenia.

Obetoval na tisíce zmiernych obetí, a za hlaholu trúb a jasavého spevu slávnostne uložil archu zmluvy na pripravené miesto.

A ja, úbožiak a najbiednejší človek, ako ťa mám uviesť do svojho domu, keď sotva pol hodiny viem zotrvať v pobožnosti? Ba keby som aspoň raz tú polhodinku strávil dôstojne!

Ó Bože môj, ako sa títo mužovia usilovali, aby sa ti zapáčili!

Naproti tomu, aké nepatrné je to, čo ja konám! Aký krátky čas venujem príprave na sväté prijímanie!

Málokedy som celkom sústredený a veľmi zriedka zbavený všetkej roztržitosti.

Aspoň v spasiteľnej prítomnosti tvojho Božstva by mi nemala prichádzať na um nijaká neprístojná myšlienka na a moju myseľ odpútať nijaký tvor: veď mám prijať za hosťa nie anjela, ale Pána všetkých anjelov.

Aký ohromný je rozdiel medzi archou zmluvy s posvätnými predmetmi, ktoré v nej uschovávali, a medzi tvojím prečistým Telom, ktoré je nevýslovnej hodnoty;

Medzi tými zákonnými obetami, ktoré boli len predobrazmi budúcej obety, a medzi pravou obetou tvojho Tela, ktorá zavíšila všetky staré obety!

Prečo teda nezahorím väčšou pobožnosťou v tvojej velebnej prítomnosti?

Prečo sa nepripravujem starostlivejšie, keď mám prijímať tvoje sväté tajomstvo, keď títo svätí patriarchovia a proroci, králi a kniežatá s celým ľudom prejavovali pri službe Božej toľkú nábožnú horlivosť?

Pobožný kráľ Dávid tancoval nábožný tanec pred archou zmluvy a spomínal na dobrodenia, preukázané kedysi predkom.

Dal zhotoviť rozmanité hudobné nástroje, skladal žalmy a kázal ich radostne spievať; i sám často spieval a hral na harfe pohnutý vnuknutím Ducha Svätého.

Učil národ izraelský z celého srdca ústami Boha a deň po deň ako jednými ústami sláviť ho a velebiť.

Keď už vtedy Izraeliti odbavovali také slávne pobožnosti a pred archou zmluvy spievali ti na chválu –

O koľko väčšiu úctu a pobožnosť mám mať teraz ja a celý kresťanský ľud pred Sviatosťou pri prijímaní najsvätejšieho Tela Kristovho!

Mnohí putujú na rozličné miesta, aby videli pozostatky svätých. Žasnú, keď počujú rozprávať o ich skutkoch; obdivujú veľké stavby chrámov a bozkávajú ich hodvábom a zlatom ovinuté kosti.

A hľa, tu predom mnou na oltári si prítomný ty, môj Boh, Svätý nad všetkých svätých, Stvoriteľ ľudí a Pán anjelov.

K tým púťam podnecuje ľudí často len zvedavosť a túžba vidieť nové veci, a preto si odtiaľ odnášajú len veľmi skromné ovocie nápravy, najmä, keď len bezmyslienkovite, bez pravej nábožnosti behajú od jedného pútnického miesta k druhému.

Ale tu v Oltárnej sviatosti si prítomný ty, Boh a človek, Ježiš Kristus; tu človek dosahuje hojné ovocie večného spasenia, koľkokrát ťa hodne a nábožne prijíma.

Lež k tomu nás nepobáda azda nejaká ľahkomyselnosť, zvedavosť alebo zmyselnosť, ale pevná viera, zbožná nádej a úprimná láska.

Bože, neviditeľný Stvoriteľ sveta, ako zázračne zaobchádzaš s nami, ako láskavo a milostivo sa staráš o svojich vyvolených, ktorým sa vo Sviatosti sám ponúkaš za pokrm!

To presahuje všetok rozum; to zvláštnou silou priťahuje nábožné srdcia a rozpaľuje všetok rozum; to zvláštnou silou priťahuje nábožné srdcia a rozpaľuje ich láskou k tebe.

Lebo tvoji verní, ktorí žijú len pre svoje zdokonalenie, dosahujú v tejto najsvätejšej Sviatosti často veľkú milosť nábožnosti a lásku k čnosti.

Zázračná a tajomná milosť tejto sviatosti, ktorú poznajú len verní kresťania a ktorú neveriaci a otroci hriechu nemôžu zakúsiť!

Táto Sviatosť udeľuje duchovnú milosť, obnovuje v duši stratenú čnosť a znova rozžiaruje hriechom znetvorenú krásu duše.

Táto milosť je niekedy taká veľká, že z jej plnosti hojnejšiu silu pociťuje nielen duch, ale aj krehké telo.

Načim len želiť a ľutovať, že bývame takí vlažní a nedbalí, že netúžime vrúcnejšie prijať Krista, v ktorom je všetka nádej a zásluha tých, čo chcú byť spasení.

On je naše posvätenie a vykúpenie, on je útecha pozemských pútnikov a večná slasť svätých.

A preto treba náramne ľutovať, že mnohí si tak málo cenia toto spasiteľné tajomstvo, ktoré radosťou naplňa nebesia a zachováva celý svet.

Aká to slepota a zatvrdilosť ľudského srdca! Že si väčšmi nevážime taký nevýslovný dar a práve preto, že ho môžeme denne prijímať, stávame sa voči nemu ľahostajnými!

Keby sa táto najsvätejšia Sviatosť slávila len na jednom mieste a keby ju na celom svete konsekroval len jeden kňaz:

Čo myslíš, ako by ľudia túžili po tom mieste a po tom Božom kňazovi, aby mohli sláviť Božie tajomstvá?!

Teraz však je mnoho kňazov a Kristus sa obetuje na mnohých miestach, aby Božia milosť a láska k ľuďom sa prejavila tým zrejmejšie, tým väčšmi je slávnosť svätej Eucharistie rozšírená po celom svete.

Vďaka ti, dobrý Ježišu, večný pastier, že nás biednych a vyhnančov občerstvuješ svojim predrahým Telom a Krvou a k prijímaniu týchto tajomstiev pozývaš svojimi vlastnými slovami: „*Pod'ťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním*“ (Mt 11,28).

Druhá kapitola

SVÄTÁ EUCHARITIA –

ZJAVENIE BOŽEJ DOBROTY A LÁSKY

Hovorí učeník:

Dôverujúc v tvoju dobrotu a veľké milosrdenstvo, pristupujem k tebe ako nemocný k lekárovi, ako lačný a smädný k prameňu života, ako bedár ku Kráľovi nebies, ako sluha k svojmu Pánovi, ako stvorenie k Stvoriteľovi, ako opustený k svojmu láskavému Tešiteľovi.

Ale čím si zasluhujem, že ty prichodíš ku mne?

Kto som, že sa mi sám podávaš za pokrm?

Ja hriešnik, akože sa opovažujem objaviť pred tebou? A ty, prečo sa znižuješ a prichádzaš k hriešnikovi?

Poznáš svojho služobníka a vieš, že niet na ňom nič dobré, čím by si zaslužil túto milosť.

Vyznávam svoju nehodnosť; uznávam tvoju dobrotu, velebím tvoju milostivosť a ďakujem ti za tvoju prevelkú lásku.

Ved' to robíš sám od seba, nie pre moje zásluhy; aby som lepšie poznal tvoju dobrotu, aby ma väčšmi prenikla tvoja láska a aby sa mi dokonalejšie zapáčila pokora.

A keďže sa ti tak zaľúbilo a ty si tak prikázal, rád sa zverujem tvojej blahosklonnosti. Len aby jej moja hriešnosť nestála v ceste!

Najláskavejší a najdobrotivejší Ježišu! Koľkou úctou, koľkou vďakou a akou večnou chválou som ti zaviazaný, že smiem prijať tvoje najsvätejšie Telo. Nikto nemôže pochopiť veľkosť tvojej lásky a zľutovania.

Ale na čo mám myslieť pri tomto prijímaní, keď pristupujem k svojmu Pánovi, ktorého nemôžem primerane uctiť a ktorého predsa túžim nábožne prijať?

Aká myšlienka môže byť lepšia a spasiteľnejšia, než že sa pred tebou úplne pokorím a že budem velebiteľ tvoju nekonečnú dobrotu?

Chválim ťa, Bože môj, a zvelebujem ťa na veky. Pohrdam sebou a korím sa tebe v hĺbke svojej ničoty.

Ty si najsvätejší medzi svätými a ja vyvrhel medzi hriešnikmi.

Ty sa skláňaš ku mne, ktorý nie som hoden ani pohliadnuť na teba.

Ty prichádzaš ku mne; chceš byť so mnou, ty ma pozývaš na svoju hostinu.

Ty mi chceš dať nebeský pokrm a „*chlieb z neba*“ (Ž 78,25); chceš mi dať seba samého, „*Boží chlieb je ten, ktorý zostúpil z neba a dáva svetlu život*“ (Jn 6,33).

Hľa, aká blahosklonnosť mi zasvitá z prameňa lásky! Koľkou vďakou a koľkými chválami som ti za to zaviazaný!

Aký spásonosný a požehnaný bol tvoj úmysel, keď si ustanovil túto Sviatosť! Aká skvelá a ľúbeznejšia je táto hostina, v ktorej si nám seba daroval za pokrm!

Aké predivné je tvoje konanie, Pane!

Lebo si riekol a všetko sa stalo; aj tu sa stalo, čo si ty určil.

Divná vec, a predsa hodnoverná, hoci ľudskému rozumu nepochopiteľná, že si ty, Pane, Pravý Boh a pravý človek celý prítomný pod nepatrným spôsobom chleba a vína a že ťa ten, kto ťa prijíma, sice požíva, ale nestravuje.

Pán vesmíru, ktorý nepotrebuje nikoho, chcel si si touto svojou Sviatosťou zvoliť príbytok v nás.

Zachovaj moje srdce a telo nepoškvrnené, aby som s blaženým a čistým svedomím častejšie mohol sláviť tvoje tajomstvá a prijímať ich na svoju večnú spásu, lebo si ich založil a zasvätil na svoju česť a na svoju večnú pamiatku.

Vesel sa, duša moja, a vzdávaj vďaky Bohu za taký skvelý dar a za takú veľkú útechu, ktorú ti Pán zanechal v tomto slzavom údolí.

Lebo kedykoľvek sláviš toto tajomstvo a prijímaš Telo Kristovo, vždy obnovuješ dielo svojho vykúpenia a stávaš sa účastnou všetkých zásluh Kristových.

Ved' láska Kristova sa nikdy nezmenšuje; a poklad jeho zľutovaní sa nikdy nevyčerpá.

Preto sa máš na prijatie tejto Sviatosti zakaždým v duchu pripraviť a o veľkom tajomstve pozorným rozjímaním uvažovať.

Takým veľkým, takým novým a oblažujúcim sa ti má vždy zdať, kedykoľvek svätú omšu slúžiš alebo počúvaš, ako by Kristus toho dňa prvý raz vstúpil do života Panny a stal sa človekom alebo na kríži trpel i zomieral za spasenie ľudstva.

Tretia kapitola

ČASTÉ SVÄTÉ PRIJÍMANIE

Hovorí učeník:

Prichádzam k tebe, Pane, aby si ma oblažil tvojím darom a aby som sa mohol radovať pri tvojej svätej hostine, ktorú si „*pre chudobného pripravil vo svojej добрote, Bože*“ (Ž 68,11).

V tebe je všetko, Pane, po čom môžem a mám túžiť; ty si moja spása a vykúpenie, nádej i sila, moja ozdoba i sláva.

Obveseľ preto dnes „*svojho sluhu, ved' k tebe, Pane Ježišu, dvíham svoju dušu*“ (Ž 86,4).

Túžim Ťa teraz nábožne a úctivo prijať; chcem Ťa uviesť do svojho domu, aby si ma ako Zacheja požehnal a aby som bol pripočítaný k synom Abrahámovým.

Moja duša túži po tvojom svätom Tele, moje srdce si žiada spojiť sa s tebou.

Daj mi seba a to mi postačí. Lebo každá útecha okrem teba je bezcenná.

Nemôžem byť bez teba a bez tvojho navštívenia nevládzem žiť.

Preto musím častejšie prichádzať k tebe a prijímať Ťa ako spasiteľný liek; aby som azda neklesol na ceste, ako sa to stáva bez toho nebeského pokrmu.

Veď, milosrdný Ježišu, keď si raz učil ľud a liečil všelijaké choroby, povedal si: „*Nechcem ich prepustiť hladných, aby nepoomdlievali na ceste*“ (Mt 15,32).

Sprav tak teraz i so mnou; veď pre útechu veriacich si zanechal vo Sviatosti seba.

Ty si občerstvenie duše; a kto Ťa hodne prijíma, stáva sa účastníkom a dedičom večnej slávy.

Pretože tak často upadám do hriechov, tak rýchlo ochabujem, treba mi obnoviť, očistiť a roznieť sa častou modlitbou, spovedou a svätým prijímaním tvojho Tela, aby azda, keby som dlho postrádal tento prostriedok milosti, nespreneveril sa svojim svätým predsavzatiam.

„*Lebo človek je už od mladosti náchylný k zlému*“ (Gn 8,21) a ak mu nepomôže Boží liek, upadá hlbšie a hlbšie.

Sväté prijímanie však odvracia od zlého, a posilňuje v dobrom.

Lebo keď som tak často nedbalý a vlašný teraz, keď prijímam alebo svätú omšu slúžievam, čo by bolo, keby som nepožíval tento liek a nevyhľadával takú mocnú posilu?

A hoci nie som každý deň schopný a dôstojne pripravený na túto svätú obeť, pričínim sa, aby som vo vhodných dňoch prijímal tajomstvá a dokázal byť hodným účastníkom toľkej milosti.

Lebo jedinou a hlavnou útechou veriacej duše, kým putuje vzdialená od teba vo svojom smrteľnom tele, je, aby si často spomínala na svojho Boha a aby s nábožnou myslou prijímala svojho Milého.

Zázrak lásky a blahosklonnosti! Ty, Pán Boh, stvoriteľ a prameň života všetkých duchov, prichádzaš do našej preúbohej duše a celým svojim božstvom a človečenstvom milostivo ukájaš jej hlad!

Šťastné srdce a blažená duša, ktorá si zaslúži teba, svojho Pána a Boha, nábožne prijímať a tak byť naplnená duchovnou radosťou!

Akého veľkého Pána prijíma, akého milého si vedie hosť, akého príjemného spoločníka dostáva, akého verného priateľa víta! Akého krásneho a vznešeného ženicha objíma, ktorý si zasluhuje lásku nad ostatných milých a nad všetko, po čom človek túži.

Nech zamĺknu pred tvou tvárou, môj Milý, nebo i zem a všetka ich sláva; lebo čokoľvek majú hodnotné a krásne, všetko je dar tvojej dobrotivej štedrosti, a ani zďaleka nedosiahnu velebnosť tvojho mena, ktorého múdrosť nemá hranice.

Štvrtá kapitola

MILOSTI SVÄTEJ EUCHARISTIE

Hovorí učeník:

Môj Boh a Pán! Najprv požehnaj svojho služobníka tvou láskou, aby som mohol hodne a nábožne pristúpiť k tvojej vznešenej Sviatosti!

Pritiahni moje srdce k sebe a oslobod' ma z mojej veľkej meravosti. Navštív ma svojou spásnou milosťou, aby môj duch zakúsil tvoju slasť, ktorá je prehojne skrytá v tejto Sviatosti ako v jej žriedle.

Osvieť aj moje oči, aby mohli hľadiť na tak veľké tajomstvo a posilni ma neochvejnou vierou, aby som ho mohol veriť.

Lebo to je tvoje dielo, nie ľudská moc; tvoje sväté ustanovenie, nie ľudský výmysel.

Nikto nemôže sám od seba pochopiť a porozumieť to, čo presahuje i jasný rozum anjelov.

Ako by som mohol teda ja, nehodný hriešnik, prach a popol, vyskúmať a pochopiť voľáčo z takého vznešeného tajomstva?

Pane, s prostým srdcom, so živou a pevnou vierou a na tvoj príkaz prichádzam k tebe, plný dôvery a úctivosti; a naozaj verím, že v tejto sviatosti si prítomný ty ako Boh a človek.

Chceš teda, aby som Ťa prijal a v láske sa s tebou spojil.

Preto vzývam tvoju láskavosť a vrúčne prosím najmä tú milosť, aby som sa v tebe celý rozplynul a pretekal láskou k tebe, a aby som sa viac nestaral o nijakú inú útechu.

Lebo táto prevelebná a naj dôstojnejšia Sviatosť je spása duše i tela, liek proti každej duševnej chorobe; lieči moje chyby a krotí vášne, premáha a mierni pukušenia; vlieva hojnejšiu milosť, upevňuje vieru a posilňuje nádeje, rozpaľuje a rozmnožuje lásku.

Lebo vo Sviatosti si udelil a dosiaľ udeľuješ mnoho darov svojim verným, ktorí nábožne pristupujú k tvojmu stolu, Bože môj, ochranca mojej duše, liečiteľ ľudskej slabosti a darca všetkej vnútornej útechy.

V rozličných súzeniach vlievaš im hojnú útechu, z hĺbín ich malomyselnosti povzbudzuješ ich k nádeji na svoju ochranu, ich srdcia občerstvuješ a osvecuješ novou milosťou.

Takže tí, čo prv pred svätým prijímaním pociťovali tieseň a duševnú suchotu, neskoršie, občerstvení nebeským pokrmom a nápojom, zbadali, že sa zmenili v lepších ľuďoch.

Preto zaobchádzaj so svojimi vyvolenými tak láskavo, aby poznali a z vlastnej skúsenosti sa zjavne presvedčili, akí sú sami slabí a koľko dobroty a milosti dosiahli od teba.

Ponechaní na seba sú chladní, tvrdí, nenábožní, ale skrze teba sa stávajú horlivými, odhodlanými a nábožnými.

Veď či môže niekto pokorne pristupovať k prameňu blaženosti a neodnášať si odtiaľ aspoň trochu blaha?

Alebo môže niekto stáť pri veľkej vatre a necítiť aspoň trochu tepla?

A ty večne plný a pretekajúci prameň, živo plápolajúci a nikdy nevyhasínajúci oheň.

A preto, keď mi nie je dožičené načrieť z plného prameňa a napiť sa až do sýtosti, priložím ústa aspoň tak otvoru nebeskej rúrky, (*v časoch Tomáša Kempenského pri prijímaní najsvätejšej Krvi používali zlatú rúrku*) aby som tak dostal čo len maličkú kvapôčku na utíšenie môjho smädu, žeby som nevyschol úplne.

A hoci ešte nemôžem byť celkom nebesky zduchovený a ohnivý ako cherubíni a serafíni, predsa budem sa usilovať byť nábožný a pripraviť svoje srdce, aby som pokorným prijímaním životodarnej Sviatosti získal aspoň plamienok božského ohňa.

A čo mi ešte chýba, doplň za mňa láskavo a milostivo ty, dobrý Ježišu, najsvätejší Spasiteľ, ktorý všetkých voláš k sebe: „*Pod'te ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním*“ (Mt 11,28).

Ja síce pracujem v pote tváre, mučí ma bôľ srdca, ťažia ma hriechy, znepokojujú pokušenia; obletujú ma a doliehajú na mňa mnohé zlé vášne.

Nikto mi nepomôže, niet, kto by ma oslobodil a zachránil iba ty, môj Boh a Spasiteľ. Tebe sa odovzdávam sám i všetko, čo mám. Chráň ma a prived' do večného života.

Prijmi ma na chválu a slávu svojho mena, keď si mi pripravil svoje Telo a Krv za pokrm a nápoj.

Daj, Pán, Boh, moja spása, aby častým prijímaním tvojho tajomstva vzrastala vrúcnosť mojej pobožnosti.

Piata kapitola

OLTÁRNA SVIATOSŤ A KŇAZSKÝ STAV

Hovorí Kristus:

Keby si mal anjelskú čistotu a svätosť svätého Jána Krstiteľa, ani vtedy by si nebol hoden túto Sviatosť prijímať a vysluhovať.

Lebo to nie je ľudská zásluha, že človek smie konsekrovať a podávať najsvätejšiu Sviatosť a prijímať za pokrm anjelský Chlieb.

Vznešený je úrad a veľká dôstojnosť kňazov! Oni dostali, čo nebolo dožičené ani anjelom!

Lebo jedine Cirkvou riadne vysvätení kňazi majú moc slúžiť svätú omšu a premieňať chlieb na Telo Kristovo.

Kňaz je pritom len sluha a prostredník Boží; Božie slovo používa ako rozkázal a ustanovil Boh. Ale Boh sám je tu vlastný pôvodca a neviditeľný vykonávateľ, ktorému je poddané všetko, čo chce, a všetko poslúcha, čo on rozkáže.

V tejto najvznešenejšej Sviatosti máš teda viac veriť všemohúcemu Bohu, než svojim vlastným zmyslom alebo nejakému viditeľnému znameniu.

Preto pristupuj k tomuto posvätnému úkonu s bážňou a úctivosťou.

Uvedom si, čia služba ti bola zverená vložením biskupových rúk.

Stal si sa kňazom a bol si vysvätený, aby si mohol slúžiť svätú omšu. Hľad' teda, aby si v správnom čase nábožne a verne prinášal Bohu najsvätejšiu obeť a aby si zostával bezúhonný.

Svoje bremä si (kňazským stavom) neobľahčil, ale istotne si ešte pritiahol puto prísneho poriadku a zaviazal si sa k väčšej dokonalosti a svätosti.

Kňaz má byť ozdobený všetkými čnosťami a iným dávať príklad dobrého života.

Jeho správanie sa nemá pridržať obyčajných a všedných ľudských ciest, ale má byť s anjeli v nebi alebo s dokonalými ľuďmi na zemi.

Kňaz, odetý v posvätné rúcho zastupuje Krista, aby vrúcne a pokorne prosil Boha za seba i celý ľud.

Má na omšovom rúchu pred sebou i za sebou znamenie Pánovho kríža, aby si ustavične pripomínal Kristovo umučenie.

Pred sebou má na omšovom rúchu kríž, aby mal na pamäti Kristove šľapaje a horlivo sa usiloval po nich kráčať.

Na chrbte je poznačený krížom, aby akékoľvek protivenstvá, ktorých sa mu od iných dostane, pokojne znášal. Pred sebou nosí kríž, aby oplakával vlastné hriechy; za sebou, aby i hriechy, čo spáchali iní, súciteľne oplakával a uvedomoval si, že je ustanovený za prostredníka medzi Bohom a hriešnikom.

Nemá poľaviť v modlitbe a obetách, kým nevyprosí milosť i milosrdenstvo.

Keď kňaz slúži svätú omšu, vebí Boha, potešuje anjelov, buduje Cirkev; pomáha živým, poskytuje pokoj mŕtvym a sám sa stáva účastníkom všetkého dobrého.

Šiesta kapitola

PANE, NIE SOM HODEN

Hovorí učeník:

Pane, keď si pomyslím na tvoju velebnosť a na svoju nehodnosť, chvejem sa a upadám do bezradnosti.

Lebo, keď nepristupujem k tvojmu stolu, tekám od Života, a keď sa ta vtieram nehodne, dopúšťam sa hriechu.

Čo máme teda robiť, Bože môj, môj pomocník a radca vo všetkých potrebách?

Nauč ma ty pravej ceste; ukáž mi stručne, ako by som sa mal na sväté prijímanie dôstojne pripravovať.

Lebo veď zaiste užitočné je vedieť, ako by som ti mal úctivo pripraviť svoje srdce, aby som spasiteľne mohol prijať tvoju Sviatosť, alebo konať túto vznešenú a božskú obeť.

Siedma kapitola

SPYTOVANIE SVEDOMIA A PREDSAVZATIE

Hovorí Pán:

Kňaz má pristupovať k tejto Sviatosti – či ju obetuje, vysluhuje alebo prijíma – predovšetkým s najhlbšou pokorou srdca a s posvätnou úctou, so živou vierou a s nábožným úmyslom rozmnožiť česť a chválu Božiu.

Dôkladne spytuj svoje svedomie a nakoľko len môžeš, očisť a naprav ho pravou skrúšenosťou a pokornou sponou, aby ťa už nič neťažilo, nič nesklúčovalo a neprekážalo ti voľne a spokojne pristúpiť k oltáru.

Oľutuj všetky svoje hriechy; osobitne priestupky, ktorých sa denne dopúšťáš.

Nakoľko ti čas dovolí, vyznaj Bohu z hĺbky srdca všetky biedy svojich náruživostí.

Vyžaluj a ľutuj, že si ešte vždy taký zmyselný a svetský:

že tak nedokonale umŕtvuješ svoje vášne, že si taký plný telesných žiadostí;

že tak málo ovládaš svoje vonkajšie zmysly, že sa tak často dávaš opriať preludmi márnej obrazotvornosti;

že sa toľko staráš o to, čo sa deje vo svete, a že tak zanedbávaš svoje vnútro;

že si taký náchylný na smiech a rozpustilosť, a taký zatvrdilý k smútku a ľúlosti;

taký ochotný na bezuzdnosť a telesné pohodlie, a taký lenivý k prísnosti a horlivosti;

taký zvedavý počuť niečo nové a vidieť niečo pekné, a taký chabý vykonávať nižšie a pokornejšie práce;

taký chtivý mať mnoho, ale taký skúpy niečo dať;

taký nerozvážny v rečiach, a taký nezdržanlivý v mlčaní;

taký neusporiadaný v mravoch, a taký nerozvážny v skutkoch;

taký nemierny v sýtení tela, a taký hluchý počúvať Božie slovo;

taký náchylný odpočívať, a taký lenivý do roboty;

taký bdely počúvať rečičky a klebety, a taký ospalivý pri pobožnosti;

taký nedočkavý konca, a taký roztržitý, keď treba dávať pozor;

taký nedbalý modliť sa kňazské hodinky, a taký vlažný pri svätej omši a ľahostajný pri svätom prijímaní;

tak často roztržitý, a tak málokedy celkom sústredený;

tak ľahko popudlivý, a taký náchylný druhých znechucovať;

taký náhly súdiť iných, taký prísny v obžalovávaní;

taký nespútaný v šťastí, a taký skleslý v nešťastí;

taký plný mnohých dobrých predsavzatí, a taký ľarbavý uskutočňovať ich.

Keď sa vyznáš z týchto a podobných svojich chýb, oľutuješ ich a priznáš si svoju slabosť, urob si pevné predsavzatie, že budeš svoj život naprávať a usilovať sa o väčšiu dokonalosť.

Potom s celou úprimnosťou a pevnou vôľou obetuj sa na oltári svojho srdca v ustavičnú zápalnú obeť na česť môjho mena a odovzdaj mi verne svoje telo i dušu.

Takto sa staneš hodným obetovať Bohu obeť a spasiteľne prijať sviatosť môjho Tela.

Lebo niet dôstojnejšej obety a väčšieho zadosťučinenia na odpustenie, než obetovať sa pri obete Kristovho Tela vo svätej omši a vo svätom prijímaní Bohu v čistú a úplnú obetu.

Keď človek urobí všetko, čo môže, a úprimne sa kaja, koľko ráz ma vyzýva o odpustenie a milosť, platia preň slová: „*Akože žijem,*“ hovorí Pán, „*nežiadam smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil*“ (Ez 33,11); „a na ich hriechy a neprávosti už viac nespomeniem“ (Hebr 10,17), ale všetky mu budú odpustené.

Ôsma kapitola

OBETĽ KRISTOVA A ODOVZDANIE SEBA

Hovorí Pán:

Hľa, ja som sa s rozpäťými ramenami na kríži a s obnaženým telom dobrovoľne obetoval Bohu Otcovi za tvoje hriechy; nič mi neostalo, čo by sa celkom nebolo premenilo v obetu na Božie uzmiernenie:

Tak sa mi i ty musíš každodenne dobrovoľne, so všetkými svojimi silami a citmi, ako len najvrúcnejšie môžeš, obetovať v čistú a svätú obetu.

Čo iného žiadam od teba, ako aby si sa usiloval celkom sa mi odovzdať?

Čokoľvek iné mi dáš okrem seba, o to nedbám; lebo nechcem tvoj dar, ale teba.

Ako by tebe nestačilo, keby si mal všetko len mňa nie, tak ani mne sa nemôže páčiť, keby si mi dal hocičo, a neobetoval by si mi sám seba.

Obetuj sa mi a odovzdaj sa celkom Bohu, potom mi bude tvoja obeť príjemná.

Hľa, ja som sa Otcovi pre teba celkom obetoval; celé svoje Telo a Krv som ti dal za pokrm, aby som bol celý tvoj a ty aby si ostal mojím!

Lebo ak lipneš sám na sebe a ak sa mi neobetuješ dobrovoľne podľa mojej vôle, nebude to úplná obeta a medzi nami nebude dokonalé spojenie.

Preto, ak chceš získať slobodu a milosť, všetky tvoje skutky má predchádzať dobrovoľné obetovanie seba do rúk Božích.

Lebo práce tak málokto dosahujú osvietenie a vnútornú slobodu, že sa nevedia celkom odpútať od seba.

Môj nezmeniteľný výrok je: „*Kto sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojím učeníkom*“ (Lk 14,33).

Ak teda chceš byť mojím učeníkom, obetuj sa mi celý so všetkými svojimi náklonnosťami.

Deviata kapitola

VO SVÄTEJ OMŠI OBETUJME SEBA I VŠETKO, ČO MÁME, BOHU

Hovorí učeník:

Pane, všetko je tvoje, na nebi i na zemi.

Túžim odovzdať sa ti ako dobrovoľná obeta a navždy zostať tvojím.

Pane, s úprimným srdcom sa ti dnes obetujem. Chcem byť tvojím služobníkom, na večné veky ti slúžiť a večne Ťa chváliť.

Prijmi ma s touto svätou obetou svojho predraheho Tela, ktorú ti dnes prinášam v prítomnosti anjelov, tvojich neviditeľných svedkov, aby bola mne i celému tvojmu ľudu na spásu.

Pane, na tvoj zmierny oltár kladiem všetky svoje hriechy a previnenia, ktorých som sa pred tebou a pred tvojimi svätými anjelmi dopustil odo dňa, keď som prvý raz bol schopný hriechu, až po túto hodinu.

Zapál ich všetky a spál ohňom svojej lásky; zotri všetky škvrny mojich hriechov a očisti moje svedomie od každej viny.

A vráť mi svoju milosť, ktorú som hriechmi stratil; všetko mi celkom odpusť a milosrdne ma k sebe priviň bozkom pokoja.

Čo inak môžem urobiť za svoje hriechy, ako pokorne sa z nich vyznať, žalostne nad nimi nariekať a ustavične Ťa prosiť o zľutovanie?

Prosím Ťa: vyslyš ma milostivo, keď tu stojím pred tebou, Bože môj.

Všetky moje hriechy sa mi náramne ošklivia; nechcem ich už nikdy páchať, ľutujem ich a budem ľutovať, kým len budem žiť, chcem sa za ne kajať a odčiniť ich nakoľko len možno.

Odpusť mi, Pane, odpusť mi moje hriechy pre svoje sväté meno; zachráň moju dušu, ktorú si vykúpil svojou predrahou Krvou.

Zverujem sa tvojmu milosrdenstvu a odovzdávam sa do tvojich rúk.

„Nalož so svojim sluhom podľa svojho milosrdenstva a neodplácaj nám podľa našich neprávostí“ (Ž 119,124;103,10).

Obetujem ti aj všetko, čo je vo mne dobré, hoci je toho veľmi málo, a i to nedokonalé; očisť a posväť to.

Nech ti je to milé a príjemné; daj, nech je to vždy lepšie a dokonalejšie, a mňa, lenivého a naničhodného človečička, prived' až k blaženému a spasiteľnému cieľu.

Obetujem ti aj všetky zbožné želania nábožných ľudí, potreby mojich rodičov, priateľov, bratov, sestier a všetkých mojich milých, i tých, čo mne alebo iným z lásky k tebe preukázali nejaké dobrodenie.

Odporúčam ti aj záležitosti všetkých, čo ma žiadali a prosili o modlitby a sväté omše za seba alebo svojich príbuzných a milých, živých či mŕtvych.

Prosím ťa, aby všetci pocítili, že im prichádza pomoc tvojej milosti a tvojej útechy, ochrana od nebezpečenstiev, úľava trestov, a aby ti, a zbavení všetkého zla, radostne vzdávali srdečné vďaky.

Obetujem ti napokon svoju modlitbu a zmiernu obeťu najmä za tých, čo mi v niečom ublížili, čo ma zarmútili a pohanili, alebo mi spôsobili nejakú škodu a zármutok.

I za všetkých tých, ktorých som ja niekedy zarmútil, znepokojil, ktorým som ublížil a ktorých som slovom alebo skutkom, vedome či nevedome pohoršil.

Odpusť nám všetkým naše viny a vzájomné urážky.

Odstráň, Pane, z našich srdc všetky upodozrievania, rozhorčenia, hnevy a spory a všetko, čo by mohlo ublížiť láske a porušiť bratskú svornosť.

Zmiluj sa, Pane, zmiluj sa nad nami, ktorí prosíme tvoje milosrdenstvo; daj milosť tým, ktorí ju potrebujú.

A daj nám tak žiť, aby sme boli hodní tvojej milosti a dosiahli večný život. Amen

Desiata kapitola

NEZANEDBÁVAJ LAHKOMYSELNÉ SVÄTÉ PRIJÍMANIE

Hovorí Pán:

Utietskaj sa často k žriedlu milosti a Božieho milosrdenstva, k prameňu dobroty a všetkej čistoty, ak sa chceš vyliečiť zo svojich nárúživostí a chýb a proti všetkým pokušeniam a nástrahám diablovým stať sa silnejším a ostražitejším.

Zlý duch dobre vie, že práve vo svätom prijímaní je naša sila a najvzácnejší liek, a preto všetkými prostriedkami a pri každej príležitosti sa usiluje veriacich a nábožných kresťanov od neho odvrátiť a kladie im všelijaké prekážky.

Mnohí zažívajú silnejšie diabolské pokušenia práve vtedy, keď sa pripravujú na sväté prijímanie.

Zlý duch, ako je to napísané v knihe Jóbovej, prichádza medzi deti Božie, aby ich zmiatol svojou obvyklou zlobou alebo aby ich podesil a prestrašil tým, že alebo oslabuje ich nábožnosť alebo im svojimi útokmi podrýva vieru, aby sväté prijímanie buď vôbec zanedbali alebo aspoň vlašne k nemu pristupovali.

Ale nevšímaj si jeho lsti a klamstvá, nech sú akékoľvek hanobné a hrozné, ale rozhodne zavrhní všetky tieto predstavy.

Opovrhni týmto obedárom a vysmej sa mu, ale pre jeho útoky a pre vzrušenie, ktoré spôsobuje, nikdy nezanedbaj sväté prijímanie.

Iným zasa je na prekážku prepiata obava, či majú v sebe dosť nábožnosti a akási úzkostlivosť, že vari by sa mali ešte vyspovedať.

Riad' sa tu podľa rady múdrych dušpastierov a odlož úzkostlivosť a pochybnosť, lebo tie prekážajú Božej milosti a ničia nábožnosť ducha.

Nezanedbávaj sväté prijímanie pre nejaký malý nepokoj alebo prekážku, ale choď sa čím skôr vyspovedať a rád odpusť všetky urážky, ktorých sa iní proti tebe dopustili.

Ale ak si ty niekoho urazil, pros pokorne o odpustenie, a Boh ti vďačne odpustí.

Čo ti osoží, keď budeš dlho váhať so spoved'ou alebo odkladať sväté prijímanie?

Očisť sa čo najskôr; vypl'uj chytro jed, ponáhľaj sa užiť liek a budeš sa lepšie cítiť, ako keby si dlho odkladal.

Keď dnes zanedbáš sväté prijímanie pre toto, možno zajtra ti vznikne iná, väčšia prekážka; a tak, keby si sa dlho zdržiaval od svätého prijímania, možno by si sa stával čoraz neschopnejším.

Ako len najskôr vládzeš, vymaň sa z takejto obťažnosti a ťarbavosti.

Lebo nijako neosoží dlho sa trápiť, dlho nosiť v sebe nepokoj a pre malicherné prekážky postrádať žriedlo Božej milosti!

Ba veľmi škodí odkladať sväté prijímanie, pretože takéto odkladanie zapríčiňuje často ťažkú duševnú ochabnosť.

Bohužiaľ, niektorí vlažní a ľahkomyselní kresťania sú radi, keď môžu váhať so spovedou; a sväté prijímanie preto tak radi odkladajú, aby nemuseli dávať na seba väčší pozor.

Ako málo lásky a akú chabú pobožnosť majú títo ľudia, ktorí sväté prijímanie tak ľahko odkladajú!

Aký šťastný a bohumilý je naproti tomu ten, kto tak žije a zachováva si také čisté svedomie, že by bol hotový a pripravený hoci každý deň prijímať, keby len mohol.

Pravda, ak sa niekto zdrží svätého prijímania z pokory alebo pre nejakú závažnú príčinu, ten zasluhuje pochvalu za svoju úctivosť.

Ale keď sa mu do srdca vkradne ľahostajnosť, nech sa len vzchopí a robí, čo môže; Boh, ktorý hľadá najmä na dobrú vôľu, príde na pomoc jeho túžbe.

Ak niekoho hatí vážna prekážka, no ešte vždy má dobrú vôľu a nábožnú túžbu pristúpiť k svätému prijímaniu, ten neostane bez spasiteľného účinku sviatosti.

Lebo nábožný človek môže každý deň, ba každú hodinu spasiteľne a bez akejkoľvek prekážky pristupovať k duchovnému prijímaniu Kristovho Tela.

Pravda, v isté dni a v určitom čase má s hlbokou úctivosťou prijímať Telo svojho Vykupiteľa i pod spôsobom sviatosti; no pritom treba mať na zreteli viac česť a chválu Božiu než vlastnú útechu.

Lebo toľko ráz prijíma duchovne a toľko ráz sa neviditeľne občerstvuje, koľko ráz nábožným uctievaním tajomstva Kristovho vtelenia a utrpenia roznečuje v sebe lásku k nemu.

Ale kto sa na sväté prijímanie pripravuje len vtedy, keď sa blíži nejaký sviatok alebo len zo zvyku, ten zostáva veľmi často nepripravený.

Blažený, kto sa Pánovi celkom ponúka za obeť, koľko ráz slúži svätú omšu alebo pristupuje k svätému prijímaniu.

Keď slúžiš svätú omšu, nebuď ani príliš zdĺhavý, ani sa nenáhli; zachovávaj náležitú mieru, ako sú navyknutí ľudia, medzi ktorými žiješ.

Nespôsobuj iným mrzutosť a nevzbudzuj v nich neľúbosť. Kráčaj po obvyklej ceste podľa tradície a dbaj viac na úžitok iných než na svoju vlastnú nábožnosť alebo náchylnosť.

Jedenásta kapitola

JEŽIŠOVA PRÍTOMNOSŤ V DUŠI

Hovorí učeník:

Najmilší Pán Ježiš, aká je to slasť pre nábožnú dušu s tebou hodovať na tvojej hostine, kde sa jej nepredkladá na pokrm iné jedlo ako ty sám, jediný jej miláčik, nad všetky túžby jej srdca žiadaný!

I mne by bolo najväčšou rozkošou prelievať v tvojej prítomnosti slzy najvrúcnejšej lásky a s nábožnou Magdalénou slzami kropiť tvoje nohy.

Ale kdeže zviať toľkú zbožnosť, taký hojný prúd slz milosti?

Veru, pred tebou a pred tvojimi svätými anjelmi malo by celé moje srdce vzplanúť a plakať radosťou.

Veď ťa mám vo Sviatosti naozaj prítomného, hoci skrytého v inej podobe.

Lebo hľadiť na teba v tvojej vlastnej a božskej velebnosti by moje oči neznesli; ba ani celý svet by nemohol zotrvať v žiare tvojej velebnosti.

Skrývaš sa vo Sviatosti z ohľadu na moju slabosť.

Ozaj mám toho a toho vzývam, ktorému sa klaňajú anjeli v nebesiach; pravda, ja dosiaľ predbežne len vierou, oni však už tvárou v tvár.

Ja sa musím uspokojiť so svetlom pravej viery, a v ňom kráčať, kým nesvitne deň večnej jasnosti a kým nezmiznú tieň.

„Ale, keď príde to, čo je dokonalé“ (1 Kor 13,10), prestane užívanie Sviatosti, lebo blaženým v nebeskej sláve už netreba sviatostného lieku.

Pretože sa už bez prestania tešia Božej prítomnosti, z tváre do tváre vidia jeho velebnosť. Z ľudského poznania pretvorovaní v jasnosť nevýslovného Božstva, požívajú v plnosti Božie Slovo, ktoré sa stalo telom, ako bolo na počiatku a ostane na veky vekov.

Keď si spomínam na tieto úžasné veci, omŕza ma dokonca i akákoľvek duchovná útecha. Kým zjavne neuvidím svojho Pána v jeho sláve, za nič nemám všetko, čo na tomto svete vidím alebo počujem.

Ty sám, Pane, si mi svedok, že ma nijaká vec nemôže potešiť, nijaké stvorenie uspokojiť, len ty, Bože, ktorého túžim večne obdivovať.

Ale to nie je možné, kým zotrávam v tejto smrteľnosti.

Preto sa musím odhodlať na veľkú trpezlivosť, tebe podriadiť seba a všetky svoje túžby i želania.

Lebo i tvoji svätí, Pane, ktorí sa už s tebou radujú v nebeskom kráľovstve, kým žili, s vierou a veľkou trpezlivosťou očakávali príchod tvojej slávy.

Verím, čo oni verili; dúfam, v čo oni dúfali; a verím, že tvojou milosťou i ja prídem tam, kam sa oni dostali. Zatiaľ chcem, posilnený príkladom svätých, kráčať cestou viery.

Útechou a zrkadlom života mi budú i sväté knihy; ale okrem toho všetkého mi bude tvoje najsvätejšie Telo obzvláštnym liekom a útočiskom.

Cítim, že v tomto živote mi treba najmä dvoje vecí, bez ktorých by mi tento biedny život bol neznesiteľný.

Uznávam, že kým žijem v žalári tohto tela, potrebujem dve veci: totiž pokrm a svetlo.

Preto si dal mne slabému svoje sväté Telo na posilnenie duše i tela a svoje slovo za „*svetlo pre moje nohy*“ (Ž 119,105).

Bez týchto dvoch darov by som nemohol dobre žiť; lebo Božie slovo je svetlo mojej duše a tvoja Sviatosť chlieb života.

Možno ich nazvať i dvoma stolmi postavenými na dvoch stranách klenotnice tvojej svätej Cirkvi.

Jeden z nich je stôl svätého oltára, na ktorom leží svätý chlieb, to je predrahé Kristovo Telo.

Druhý je stôl Božieho zákona a obsahuje sväté učenie. Toto nás učí pravej viere a bezpečne vedie až za oponu do svätyně svätých.

Vďaka ti, Pane Ježišu, Svetlo zo Svetla, za stôl svätej náuky, ktorý si nám pripravil skrze svojich služobníkov prorokov, apoštolov a iných učiteľov.

Vďaka ti, Stvoriteľ a Vykupiteľ ľudstva, ktorý si chcel dokázať celému svetu svoju lásku, vystrojil si veľkú hostinu a predložil si na nej za pokrm nie predobraz obetného baránka, ale svoje najsvätejšie Telo a Krv!

A tak obveseľuješ všetkých veriacich svätou hostinou a napájaš ich spasiteľným kalichom, v ktorom sú všetky rajské radosti; s nami hodujú aj svätí anjeli, lenže tí ešte blaženejšou rozkošou.

Aký vznešený a ctihodný je úrad kňazov, ktorým je dožičené Pána velebnosti svätými slovami premieňať, perami velebiť, v rukách ho držať, vlastnými ústami prijímať a iným podávať!

Aké čisté majú byť tie ruky, aké nepoškrvnené ústa, aké sväté telo, aké čistotné srdce kňazovo, ku ktorému toľko ráz prichádza Pôvodca čistoty!

Z úst kňaza, ktorý tam často prijíma Kristovu sviatosť, majú vychádzať len sväté, počestné a užitočné slová.

Jeho oči, ktoré hľadievajú na Telo Kristovo, majú byť nezakalené a zdržanlivé.

Jeho ruky, ktoré sa dotýkajú Stvoriteľa neba i zeme, musia byť čisté a pozdvihnuté k nebu.

Predovšetkým kňazom platia slová Písma: „*Buďte svätí, lebo ja, váš Pán a Boh, som svätý*“ (Lv 19,2).

Nech nám pomáha tvoja milosť, všemohúci Bože, aby sme ti my, ktorí hodne a nábožne, v plnej čistote a s dobrým svedomím.

A ak nemôžeme žiť tak čisto, ako skrúšene oplakávať hriechy, ktoré sme spáchali, a dovoľ nám, aby sme ti nabudúce mohli slúžiť s pokorným duchom, s dobrým predsavzatím a s väčšou horlivosťou.

Dvanásta kapitola **PRÍPRAVA NA SVÄTÚ OBETU**

Hovorí Pán:

Ja som priateľ čistých duší a prameň svätosti.

Hľadám čisté srdce, v ňom je miesto môjho odpočinku.

„*Priprav mi veľkú prestretú hornú sieň*“ (Mk 14,15; Lk 22,12), a u teba oslávim so svojimi učeníkmi Veľkú noc.

Ak chceš, aby som prišiel k tebe a zostal u teba, vyhod' starý kvas a očisti príbytok svojho srdca.

Vylúč z neho celý svet a všetok hriešny zhon; sed' „*ako osamelý vrabec na streche*“ (Ž 102,8) a s ľutujúcim srdcom premýšľaj o svojich priestupkoch.

Kto miluje, pripravuje svojmu druhému priateľovi najlepšie a najkrajšie miesto. Po tom poznávame lásku toho, kto hostí svojho miláčika.

Ale vedz, že vlastnou zásluhou sa nemôžeš dostatočne pripraviť, hoci by si sa pripravoval i celý rok a na nič iného nemyslel.

Len moja dobrota a milosť ti dovoľujú pristupovať k môjmu stolu. To je, ako keby žobrák bol pozvaný na boháčovu hostinu a nemal by nič iného, čím by sa mu odmenil za jeho dobrodenia, iba svoju pokornú vďaku.

Rob teda, čo môžeš a rob to svedomite. Nie zo zvyku, z prinútenia, ale s bázňou, s úctou a láskou prijímaj Telo svojho milovaného Pána a Boha, ktorý prichádza k tebe.

Ja som ťa pozval, ja som rozkázal, aby sa tak stalo; ja doplním, čo ti ešte chýba; len pod' a prijmi ma.

Keď ti udeľujem dar nábožnosti, ďakuj svojmu Bohu. Nedávam ti ho preto, že by si toho nebol hoden, ale preto, lebo som sa zmiloval nad tebou.

Ak nemáš túto milosť, ale skôr cítiš akúsi suchopárnosť, modli sa, vzdychaj a klopi; neprestávaj, kým si nevyprosíš aspoň omrvinku alebo kvapôčku mojej spasiteľnej milosti.

Ty potrebuješ mňa, a nie ja teba.

Nie ty prichádzaš mňa posvätiť, ale ja prichádzam posvätiť a polepšiť teba.

Prichádzaš, aby si sa mnou posvätil a spojil so mnou, aby si dosiahol novú milosť a znova sa povzbudil k náprave.

Nezanedbávaj túto milosť; ale veľmi starostlivo priprav svoje srdce a prijmi k sebe priateľa tvojej duše.

Nestačí nábožne sa pripraviť len pred svätým prijímaním, ale i po prijatí Sviatosti máš zostať nábožne sústredený.

Po svätom prijímaní sa nevyžaduje menšia sústredenosť než koľká nábožná príprava sa žiada pred nám.

Lebo dokonalá sústredenosť po svätom prijímaní je potom zasa najlepšia príprava pre dosiahnutie väčšej milosti.

Človek sa totižto najmä tým stáva neschopným prijať Božiu milosť, že sa hneď znova príliš oddáva svetským útechám.

Vystríhaj sa mnohých rečí; ostávaj osamote a teš sa svojmu Bohu.

Veď máš toho, ktorého ti nemôže odňať ani celý svet.

Odovzdaj sa mi celý tak, aby si už nežil v sebe, ale jedine vo mne, a o nič iného sa nestaral.

Trinásta kapitola TÚŽBA DUŠE PO KRISTOVI

Hovorí učeník:

Kto mi pomôže, Pane, nájsť samého teba, pred tebou si vyliat' celé svoje srdce a vychutnávať ťa, ako po tom túži moja duša; aby pritom nikto mnou nepohrdal, aby si ma svet nevšimal, nijaký tvor nevábil, ale aby si sa mi prihováral jedine ty, ako sa zhovára milý s milým, priateľ s priateľom?

O to prosím a po tom túžim, aby som sa mohol úplne spojiť s tebou, odpútať svoje srdce od všetkých stvorených vecí, a aby som sa svätým prijímaním alebo častým slúžením svätej omše naučil nachádzať stále väčšiu záľubu v nebeských a večných veciach.

Môj Boh a Pán, kedy už budem s tebou celkom spojený, kedy ma už celkom zaujmeš a kedy už úplne zabudnem na seba?

Ty vo mne a ja v tebe: dožič, aby sme takto večne boli spolu.

Ty si naozaj môj dôverný priateľ, vyvolený z tisícich. U teba by som chcel naveky prebývať.

Ty si to, ktorý mi prináša ozajstný pokoj. V tebe je najhlbší pokoj a pravý odpočinok, mimo teba len súženie, žalosť a nekonečná bieda.

„*veru, ty si Boh skrytý*“ (Iz 45,15), a svoju múdrosť nezjavuješ bezbožným, ale zdôveruješ sa pokorným a prostým.

„*Aký lúbezny je tvoj duch, Pane!*“ (Múd 12,1). Svoje deti občerstvuješ najchutnejším chlebom, čo prichádza z neba, aby si im dokázal svoju vrúcnu lásku.

Veru, „*nijaký iný národ nepožíva toľkú milosť, že by mal bohov tak blízko pri sebe, ako si ty, Bože náš*“ (Dt 4,7), prítomný všetkým svojim veriacim, ktorým sa dávaš požívať za pokrm, aby si ich denne potešoval a ich srdcia dvíhal k nebesiam.

Veď ktoréže spoločenstvo je v toľkej úcte ako kresťanský ľud?

A ktorý tvor pod slnkom skusuje toľkú lásku, ako nábožná duša, ku ktorej prichádza Boh a krmi ju svojim osláveným telom?

Ó nevýslovná milosť, predivná dobrotá, nesmierna láska, čo sa tu človekovi takým jedinečným spôsobom preukazuje!

Ale čím sa odmením Pánovi za túto milosť, za jeho neobyčajnú lásku?

Nemám nič, čím by som sa mohol lepšie zavďačiť, ako že mu celkom odovzdám svoje srdce a vrúcne sa s ním spojím.

Až vtedy zaplesá celé moje vnútro, keď sa moja duša úplne spojí s Bohom.

Vtedy mi Boh povie: Ak chceš byť so mnou, i ja chcem byť s tebou. A ja mu odpoviem: Pane, zostaň so mnou, ja budem veľmi rád s tebou.

Jediná moja žiadosť je, aby moje srdce zostalo spojené s tebou.

Štrnásť kapitola VRÚCNA TÚŽBA

Hovorí učeník:

„Pane, tvoja dobrota je taká nesmierna, a vyhradil si ju bohabojným“ (Ž 31,20).

Keď si spomeniem na niektorých nábožných ľudí, ktorí s veľkou nábožnosťou a láskou pristupujú k tvojej Sviatosti, Pane,

často sa hanbím, že pristupujem k oltáru a k stolu svätého prijímania taký vlažný a chladný, že zostávam taký vlažný a ľahostajný, že nevzplaniem pred tebou, svojim Bohom.

A že sa neviniem k tebe s toľkým citom, ako sa vinuli mnohí nábožní ľudia, ktorí z nesmiernej túžby po svätom prijímaní a pre veľkú lásku sa nemohli zdržať plaču.

Srdcom i ústami dychtivo túžili po tebe, Bože, živej studnici, a nemohli zmeniť ani utíšiť svoj hlad, kým plní radosti, s oddaným srdcom neprijali tvoje Telo.

Táto viera plná svetla a nadšenia je hodnoverný dôkaz tvojej svätej prítomnosti!

Lebo títo naozaj poznávali Pána v „*lámání chleba*“ (Lk 24,35). Ich srdce sa rozžaruje plameňom, lebo Ježiš kráča s nimi.

A ja som neraz ďaleko od toľkého pohnutia, nábožnosti, od toľkej lásky a vrúcnosti!

Buď mi milostivý, dobrotivý, sladký a láskavý Ježišu, a dožič svojmu biednemu žobrákovi aspoň niekedy pri svätom prijímaní pocítiť trochu srdečnú vrúcnosť tvojej lásky,

aby sa moja viera väčšmi rozmáhala, aby mi pribúdalo nádeje v tvoju dobrotu, a aby moja láska, keď sa raz dokonale rozpáli a okúsi nebeskú mannu, už nikdy neochabovala.

Tvoje milosrdenstvo je dosť mocné preukázať mi i túto tak žiadanú milosť a láskavo ma navštíviť ohňom nadšenia, kedy sa ti zapáči.

Lebo hoci nehorím toľkou túžbou ako niektorí tvoji dôverní priatelia, predsa z tvojej milosti túžim po tej veľkej, horúcej žiadosti. Prosím a žiadam, aby si ma prijal za spoločníka týchto nadšených svojich priateľov a pribral ma do ich svätého spoločenstva.

Pätnásť kapitola

POKORA A SEBAZAPRENIE VEDÚ K SPOJENIU S BOHOM

Hovorí Pán:

Dar milosti spojenia s Bohom usilovne hľadaj, túžobne ň pros, trpezlivo a s dôverou ho čakaj, vďačne ho prijímaj, pokorne zachovávaj, usilovne s ním spolupracuj; a ponechaj Bohu, kedy a ako ň príde z neba navštíviť.

Najmä vtedy sa pokor, keď vo svojom vnútri cítiš len nepatrnú alebo nijakú nábožnosť; ale preto neklesaj a príliš sa nezarmucuj.

Boh totižto dá neraz za krátku chvíľku, čo predtým dlhý čas odopieral; a často dá až na konci, čo oddaľoval dať na začiatku modlitieb.

Keby sme milosť dostávali vždy bez meškania a keby nám prišla hneď podľa želania, to by slabý človek hádam ani nezniesol.

Preto treba milosť spojenia s Bohom očakávať s pevnou nádejou, pokorne a vytrvalo. A pripíš sebe a svojim hriechom, ak ju nedosiahneš, alebo keď sa ti nepozorovane odníme.

Božej milosti často prekáža alebo nám ju skrýva celkom maličká vec; pravda, ak možno nazývať malým a ak netreba skôr veľkým nazývať, čo zabraňuje toľkému dobru.

Ale ak odstrániš a celkom premôžeš túto prekážku či už malú, alebo veľkú, dostaneš, o čo si prosil.

Lebo len čo sa celým srdcom odovzdáš Bohu a nebudeš viac podľa záľuby túžiť po tom či onom, ale celkom sa spoľahneš na neho, hneď pocítiš, že si s ním spojený a vnútorne uspokojený, lebo potom ti nebude nič príjemnejšie a nič ň nebude viacej tešiť, ako čo sa páči Božej vôli.

Ktokoľvek teda s úprimným srdcom pozdvihne svoju myseľ k Bohu a vzdá sa každej nezriadenej náklonnosti alebo odporu k akémukoľvek stvoreniu, ten je naozaj súci prijať milosť a hodný byť spojený s Bohom.

Lebo Pán vlieva svoje požehnanie tam, kde nájde prázdne nádoby.

Čím dokonalejšie sa teda človek zriekne pozemských vecí a čím väčšie odumrie sebe tým, že pohŕda sám sebou, tým skorej zavíta k nemu milosť, príde v tým hojnejšej miere a tým vyššie pozdvihne slobodné srdce.

„Vtedy uvidí a bude oplývať radosťou, a bude sa diviť, a jeho srdce sa rozšíri“ (Iz 60,5), lebo „ruka Pánova je s ním“ (Lk 1,66) a on sám sa úplne odovzdal do jeho rúk až na veky.

„Veru, tak bude požehnaný muž“ (Ž 128,4), ktorý celým srdcom hľadá Boha a ktorý „nedvíha svoju dušu k márnosti“ (Ž 24,4).

Takýto človek získa pri prijímaní velebnej Sviatosti veľkú milosť spojenia s Bohom, lebo nehľadá natoľko na vlastnú zbožnosť a útechu, ale viac ako všetku nábožnosť a potešenie má pred očami česť a slávu Božiu.

Šestnásta kapitola

POTREBY SVOJHO SRDCA PREDKLADÁME EUCHARISTICKÉMU SPASITEĽOVI

Hovorí učeník:

Láskavý, milovaný Pán! Teraz sa mi žiada nábožne ťa prijať. Poznáš moju slabosť a biedu. Vieš, ako hlboko trčím v chybách a hriechoch, ako často ma postihujú úpadky, pokušenia, zmätky a poškrvny.

Prichádzam k tebe, aby si ma vyliečil; len ty ma môžeš plne potešiť, len ty mi môžeš pomôcť.

Veď hovorím k Vševediacemu, ktorý pozná celé moje vnútro. Len ty ma môžeš plne potešiť, len ty mi môžeš pomôcť.

Ty vieš, aké milosti predovšetkým potrebujem a aký som chudobný v cnostiach.

Stojím pred tebou núdzny a nahý, žobrem o milosť a s plačom prosím o zľutovanie.

Občerstvi ma, lačného žobráka: rozpál' moje chladné srdce ohňom svojej lásky; osviet' moju slepotu jasom svojej prítomnosti.

Premeň mi v horkosť všetko pozemské; nauč ma trpezlivo znášať všetky ťažkosti a protivenstvá, pohrdáť a zabúdať na všetko nízke a stvorené.

Povznes moje srdce k nebu a nedaj mi blúdiť v nepokoji zeme.

Odteraz už len ty jediný buď mojou slasťou; lebo ty si môj pokrm a nápoj, moja láska a moja radosť, moje potešenie a celá moja blaženosť.

Rozžni ma svojou prítomnosťou, spál' vo mne všetko nečisté a celkom ma pretvor, aby milosťou vnútorného spojenia a splynutím v horúcej láske som bol s tebou jeden duch.

Nedaj mi odísť od seba o hlade a smáde, ale nalož so mnou milosrdne, ako si prečasto podivne nakladal so svojimi svätými.

Ký div by bol, keby som sa od teba celý zažal a sám sa strávil? Veď ty si stále plápolajúci a nikdy nehasnúci oheň a láska, ktorá očisťuje srdcia a osvecuje rozum!

Sedemnástá kapitola

VRÚCNA LÁSKA A VNÚTORNÁ TÚŽBA PRIJAŤ KRISTA

Hovorí učeník:

S najväčšou zbožnosťou a s ohnivou láskou, s celou vrúcnosťou a žiadostivosťou srdca žiadam si ťa, Pane, prijať tak, ako po tebe pri svätom prijímaní dychtili mnohí svätí a nábožní ľudia, ktorí sa zasvätili vrúcnej láske.

Bože môj, večná láska, moje najväčšie dobro, nekonečná blaženosť; chcel by som ťa prijať s najvrúcnejšou túžbou a s najhlbšou úctou, akú kedy niektorý svätý mal alebo mohol pocítiť.

A hoci som aj nehodný plne precítiť túto celú zbožnosť, predsa ti obetujem svoje srdce so všetkými jeho sklonmi, ako keby som ja jediný naozaj mal v sebe vrúčne túžby, v ktorých máš zaľúbenie.

Čo kedy milujúce srdce môže pocítiť a po čom túžiť, ponúkam ti a úprimne i oddane obetujem s najhlbšou úctou.

Nič si nechcem ponechať, ale ti chcem dobrovoľne a s najväčšou ochotou obetovať seba i všetko, čo mám.

Môj Boh a Pán, Stvoriteľ a Vykupiteľ! Chcem ťa dnes prijať s toľkou zbožnou túžbou, chválou a úctivosťou, s toľkou vdáčnosťou, dôstojnosťou a láskou, s toľkou vierou, nádejou a čistotou,

ako ťa prijala a po tebe túžila tvoja najsvätejšia matka, preslávná Panna Mária, keď anjelovi, ktorý jej zvestoval tajomstvo vtelenia, pokorne a oddane odpovedala: „*Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova*“ (Lk 1,38).

A ako tvoj svätý predchodca, najväčší spomedzi svätých, Ján Krstiteľ, v tvojej prítomnosti radostne zaplesal radosťou Ducha Svätého, keď bol ešte v matkinom živote.

A neskôr, keď ťa zbadal v zástupe, s hlbokou pokorou a oddanou láskou hovoril: „*A ženichov priateľ, ktorý je pri ňom a počúva ho, veľmi sa raduje zo ženichovho hlasu*“ (Jn 3,29).

Tak chcem i ja vzplanúť veľkou a svätou túžbou a celým srdcom sa ti obetovať.

Preto ti obetujem a prinášam i jasot všetkých nábožných duší, ich horúcu lásku, vytrženia mysle, nadprirodzené osvietenie i nebeské zjavenia; prinášam ti ich so všetkými čnosťami a chválami, ktoré ti všetky stvorenia na nebi i na zemi vzdávali a budú vzdávať za seba i za všetkých, aby ťa všetci dôstojne chválili a zvelebovali na veky.

Prijmi, Pane, moje sľuby a moje želania, aby ti zaznievala nekonečná chvála a večná oslava, ako ti podľa množstva tvojej nevýslovnej veľkosti právom patrí.

Vzdávam ti tieto svoje prejavy a želal by som si, aby som ti ich mohol vzdávať po všetky dni môjho života. Zároveň volám a vrúcne prosím všetkých nebeských duchov a všetkých tvojich verných, aby ti spolu so mnou ďakovali a velebili ťa.

Nech ťa chvália všetky národy, pokolenia a jazyky; a nech hlasným plesaním, vrúcne a nábožne velebia tvoje sväté meno.

A všetci, čo úctivo a nábožne slávia prevelebnú Sviatosť a s plnou vierou ju prijímajú, nech nájdu u teba milosť a milosrdenstvo a nech sa prihovoria i za mňa hriešneho.

A keď napokon dosiahnu dokonalú oddanosť a slastné spojenie s tebou, a potešení a zázračne občerstvení budú odchádzať od nebeského stola, nech si spomenú i na mňa biedneho.

Osemnásť kapitola

NEBUĎ NEVERIACI, ALE VERIACI

Hovorí Pán:

Chráň sa zvedavo a neužitočne si lámať hlavu nad tajomstvom tejto nevyspytateľnej Sviatosti; inak stroskotáš v priepasti pochybností.

„Kto chce vyskúmať majestáť Boha, toho oslepi jeho veleba“ (Prísl 25,27).

Boh je schopný urobiť viac, než môže človek porozumieť.

Nábožne a pokorne hľadať pravdu je dobré; ale pritom sa vždy treba dať ochotne poučiť a riadiť sa osvedčeným učením Otcov.

Blážená prostota srdca, čo sa nepúšťa na neschodné cesty sporných otázok, lež kráča po rovnom a pevnom chodníku Božích prikázaní!

Mnohí stratili svoje spojenie s Bohom preto, že chceli vyskúmať, čo je pre nich príliš vysoké.

Od teba sa vyžaduje viera a bezúhonný život, nie vysoké poznanie a hlboká znalosť Božích tajomstiev.

Keď často nerozumieš a nechápeš, čo je pod tebou, ako by si mohol pochopiť to, čo je nad tebou?

Podrob sa Bohu a svoj rozum podriad' viere; potom dostaneš toľko svetla poznania, koľko ti bude osožné a potrebné.

Niektorých ľudí sužujú ťažké pokušenia proti viere a Sviatosti; to však nie je ich vina, skôr to treba pripísať zlému duchu.

Nestaraj sa o to, nepúšťaj sa do škriepok so svojimi myšlienkami a nepokúšaj sa odpovedať na pochybnosti, ktoré ti vnúka diabol.

Ver Božiemu Slovu, jeho svätým a prorokom, potom utečie od teba naničhodný zvodca.

Božiemu služobníkovi neraz mnoho osoží znášať takéto pokušenia.

Lebo diabol nepokúša hriešnikov a neveriacich, ktorých už má bezpečne v moci, ale pokúša nábožných veriacich a znepokojuje ich všelijakým spôsobom.

Zachovaj si preto skromnú a neochvejnú vieru a pristupuj k Sviatosti s pokornou úctou.

A čokoľvek nemôžeš pochopiť, to spokojne zver všemohúcemu Bohu.

Boh ťa nesklame; sklame sa ten, kto príliš dôveruje sebe.

Boh je s tými, čo majú úprimné srdce, zjavuje sa pokorným, jednoduchým uschopňuje chápať, čistým dušiam otvára rozum; ale pyšným a zvedavým odopiera svoju milosť.

Ludský um je slabý a možno ho oklamať; pravá viera však sa nemôže mýliť.

Každý rozum a rozumné skúmanie má nasledovať vieru, nie predchádzať ju, ani oslabovať.

Lebo v tejto najsvätejšej a najvznešenejšej Sviatosti viera a láska mimoriadne vynikajú a účinkujú tajomným spôsobom.

Boh je večný, nekonečný. Vo svojej bezhraničnej všemohúcnosti robí veľké, nevyspytateľné zázraky na nebi i na zemi. Jeho zázračné diela nemožno vyskúmať.

Keby ľudský rozum mohol ľahko pochopiť Božie diela, nemohli by sme ich nazývať ani zázračnými, ani nevýslovnými.

Doslov....

prepisal: šud'o